

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ceko
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797



1850

1930

DR. ANTON BONAVENTURA JEGLIČ

Slovenski mož

Zelo pomembno je za slovanske narode, da so škofu dali ime vladika. S tem je mesto, ki ga najpogostejši pastirji krščanske cerkve v narodnem živiljenju zavzemajo, in vloga, ki so jo v naši zgodovini vsikdar igrali, najtočneje označena. Nam škofje niso bili samo voditelji notranjega duhovnega živiljenja krščanskega človeka, ampak obenem važni činitelji našega javnega živiljenja, ki so ga v vseh področjih oblikovali ali oblikovati pomagali. Če pod narodom razumemo to, kar je v pojmu ljudstva izraženo, so naši škofje bili vsikdar njega predstavitelji, ki so mu stali v najusodnejših trenutkih na čelu in branili njegove rodne, moralne in kulturne dobrine. To so katoliški škofje vršili in vršijo tem lažje in uspešneje, ker jim zagotavlja Cerkev avtoriteto in neodvisnost, kakršne nobeno drugo poslanstvo in dostojanstvo v krščanski družbi ne uživa. Oni so člani najbolj avtoritarnega, od vsake samovolje bodisi posameznika bodisi skupin in množice neodvisnega, zgolj božjevoladnega režima, ki pa s to edinstveno ustavo na čudovit način združuje demokratizem, ki odpira vsakemu brez razlike rodu ali stanu pot do najvišjega mesta v hierarhiji. Tako so škofje vedno ostali v najbolj živi zvezi z ljudstvom, iz katerega so po najskrbnejšem izboru po moralnih vrlinah izšli, in uprav med slovanskimi narodi, ki so na našem kontinentu dlje ko vsi drugi bili pod tujim gospodstvom in vplivom pa obenem najbolj izpostavljeni navalom hord z iztoka, so škofje krščanske cerkve bili ne samo defensores fidei, ampak tudi populi. Varovali so ga tako škodljivih vplivov, ki izhajajo iz propadajočih civilizacij, kakor so ga branili pred poganskimi in izlamski barbari. Bili so resnični vladiki.

Tak vladika slovanskemu narodu je bil in je naš današnji osemdesetletnik. Kakor je naša politična in kulturna zgodovina proti koncu preteklega stoletja najbolj markantno označena po Mahničju, tako bo naše narodno živiljenje v prvih desetletjih sedanje ere tvorilo dobo škofa Antona Jegliča. Dočim je prvi v vsej ostroosti postavil na naše duhovno obzorje krščanska kulturna načela kot znamenja in smernice poti, jim je drugi dal živiljenje, dobro vedoč, da je najresničnejša ideja mrtva, če ne črpa moči za svoje udejstvenje iz mesa in krvi, iz dobrih gonov in afektov ljudstva, če se ne postavi kot na svojo podlago na živiljenje naroda, kakor je v svoji naravni osebitosti dano. In to je umel in storil naš vladika, ki je najpristnejši sin slovanskega ljudstva: vseskozi mož, ki se ne upogne pred nikomur in ničemer razun samo pred Resnico. Poln gibčnosti ustvarjajočega živiljenja pa, kakršen je — prava provinsko silna in bogata natura — je vedno prisluškopal in prisluškuje porajajočim se tokovom, ki se komaj slišno šume in kipe pod površino naše narodne, religiozne in kulturne biti, tako da je vedno ostal živa vez med našo duhovno preteklostjo in bodočnostjo, med odhajajočim in prihajajočim, med starino in mladino. Neomajen, kjer gre za nenadomestljive osnove živiljenja, je odprl vsem novim pobudam, ki prihajajo iz vedno napredujočega duha človeka.

Kaj je škof Jeglič bil in bo svojemu narodu kot aktiven in v prvi vrsti stoječ sotopec njegove najnovejše zunanje zgodovine, to je bilo že večkrat poudarjeno in popisano — kaj mu bitno je za vse okoliščine in čase, tega se pa sodobje še premalo zaveda. Dr. Anton Jeglič je najbolj reprezentativen mož slovanskega naroda ne samo v golem formalnem pomenu, ki ga navadno ima ta beseda, ampak tudi v stvarnem: on je mož, ki mu v naši povestnici ni enakega. Tega naš škof ni izpričal samo po svojih neustrašenih nastopih pred vojno in ob prepratu iz tujčladja v svobodno državo južnih Slovanov, ampak z nič manjšo izrazitostjo vso

dobo po vojni pa do danes, ko se v orenju najrazličnejših nazorov skuša naš narodni etos prestaviti. Tukaj vidimo škofa vršiti s še povečano energijo tisto poslanstvo, ki ga je prevzel ob svojem nastopu, da z zgledom in besedo zabičuje slovanskemu ljudstvu, kaj je osnova njegovega obstoja in napredka: ohranitev in poglobitev krščanskih moralnih vrednot, ki so neobhodni pogoj zdravega živiljenja našega naroda, vir žive vode, iz katere naše ljudstvo zajema hrane svoji duši, in ki ima Slovence v njihovih dobrih narodnih osebinah kulturnemu človeštvu ohraniti.

Kakor kladvo so bile škofove besede v naše duhovno ozračje, neprestano, preseče, opominjajoče, grajaajoče, vedno prepričevalne, tako da se je tudi najbolj zakrknjeno srce ob njih zdrnilo in zamislilo vsaj za hip vase. Jeglič je največji učitelj našemu narodu, ki pa narod tudi tako pozna ko nobeden drugi: od tod njegov neposredni stil, v katerem se najgloblje stvari najenostavneje povejo, in naravna toplota vsake besede. Zasihranost duše v Božjem; nadnaravna svetost, ki naj odseva tudi iz najbolj vsakdanjega opravila našega živiljenja, obenem naravno zdravje naših najintimnejših telesno-dušnih odnošajev; nepokvarjeno zakonsko živiljenje in vzgoja našega potomstva v vernosti, spoštovanju zdrave tradicije, značajnosti in zvestobi; zmernost in čistost, delavnost, skromnost zahtev, ki jih stavljamo v materialnem pogledu na živiljenje, pa krščanska vzajemnost v naših socialnih odnosih, to je naš vladika oznanjal in oznanja z vztrajnostjo, ki ne pozna nobene nepremagljive ovire na poti do svojega cilja.

Res — koliko izmed nas bi sredi ozračja sodobnega propadanja gotovih elementov naše družbe s tako neizkaljivo bodrostjo vztrajalo ko škof Jeglič, ki mu nihče in nič ne vzame vere v najpopolnejši razcvet in razmah vseh dobrih sil našega naroda? Danes, ko se je na močvirju neugodnih moralnih in socialnih razmer v našem narodu razpaslo toliko zla v vsakem pogledu: računarskega političnega kramarstva, ki na mesto idealnih načel človeškega in narodnega občežitja postavlja interese želodca in žepa; brezdanje neznačajnosti, ki ji ni nič presveto, da bi z njim kot z robo ne trgovala; barbarske surovosti, ki ne prizanaša nikomur in ničemu, kar je stremuštu na poti do uspeha; neusmiljenega izkoriščanja sočloveka v lastno obogatitev; varanja občnosti pod najrazličnejšimi krinkami in gesli, da bi se delali osebni dobički in dosegla osebna ugodja! Če to pomislimo, se nam nehote izvije ozkik: Kako daleč bi bilo slovansko ljudstvo, ki je v osrčju še zdravo, že zašlo, kako globoko bi se že bila moralna plesen zajedla v naše korenine in se razširila na ves naš narodni organizem, če ne bi imeli v svoji sredi kot živo svojo vest škofa; pobud, ki jih je dajal in daje; sodelavcev, ki jih je zbudil na vseh poljih! Škofu Antonu Jegliču se imamo zahvaliti, da je naše ljudstvo v svojem živiljenju jedru srečno prestalo predvojni naval meščanske lažiprosvetljenosti, ki je grozila, da mu vzame smisel za vrednost religioznih počel bitja, narodne tradicije in idealizma, ki črpa moč iz sveta nadstvarnih dobrin — škofu Jegliču bo naša zgodovina štela v zaslugo, da je Slovincem v ortincih sodobnega kaosa bil kašipot principov, ki nas edini morejo očuvati kot svobodni narod, kot svoje odgovornosti v sožitju z drugimi zavedajoče se državljanje, pa kot člane kraljestva božjega na zemlji, moralne in mistične enote krščanskega človeštva.

Osemdesetletnica vladike dr. Antona Jegliča je praznik na delu in idealnih uspehih najbogatejšega slovanskega živiljenja.

Kako je teklo škofovo živiljenje

Naš škof dr. Anton Bonaventura Jeglič je bil rojen 29. maja 1850 v Begunjah na Gorenjskem kot sin kmetijskih staršev. Ime Bonaventura si je izbral 1896 kot pseudonim v listu »Balkane« — po sv. Bonaventuri, zagovorniku sprave med grško in rimsko cerkvijo. Jeseni 1859 je pričetek njegovega šolanja v Ljubljani, jeseni 1861 pa je vstopil v gimnazijo. Od jeseni 1862 do mature je bil gojenec Alojzijevega. Leta 1869. je napravil maturo z odliko. Od 1869 do 1873 je bil v ljubljanskem bogoslovnem semenišču. Mašniško posvečenje je prejel 27. julija 1873. Nato je odšel na Dunaj, kjer je bil gojenec Avguštinca in je 1876 položil doktorat iz bogoslovja. Po dovršenih študijah je bil kazniški kurat v Begunjah do jeseni 1877. Nato je nastopil znanstveno potovanje po Nemčiji in Italiji. Leta 1878. je postal podvodja v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, istočasno pa je poučeval tudi cerkveno zgodovino in pravo, pozneje tudi dogmatiko.

Že v teh letih je deloval organizatorno in slovstveno. Kot osmošolec je bil soustanovitelj »Domačih vaj« in v semenišču ustanovitelj govorniških vaj. Ta čas je pisal beletristične spise in tudi simbolično igrice »Slavija«. Kot Avguštinjec in semeniški podvodja je pisal povesti z naravno tendenco. Snov je vzeta iz domačega živiljenja na Gorenjskem. Dialog je zelo živahen, večkrat poln humorja. V viharji dobi liberalizma je pisal apologetične članke (1870 do 1873).

Leta 1882. je postal kanonik v Sarajevu. Najprvo je bil upravitelj stolne župnije, od 1890 dalje pa nadškofov generalni vikar. Dne 12. septembra 1897 je bil posvečen za škofa slunjskega. Po par mesecih bivanja v Sarajevu je Jeglič že pridigal in pisal članke in hrvaškem jeziku. Poučujoč na zasebni pripravnici »Hčera božje ljubaznosti« vzgojeslovje, je sestavil vzgojeslovje za učitelje in učiteljske pripravnike. Za redovnice raznih kongregacij je prevedel premišljevanja v starih zvezkih. Dasi do skrajnosti zaposlen z delom v šoli, v spovednici, na prižnici, v pisarni, na misijonskih potih, je še našel časa za živalno dopisovanje v periodično liste. Zlasti v sarajevsko »Vrhbosno«, kateri je bil vsa leta najmarljivejši sotrudnik s članki bogoslovne vsebine. Udeleževal se je raznih katoliških shodov ter obširno o njih poročal. Kaj je bil Jeglič bosanski katoličanom, se je najbolj videlo ob njegovem slovesu 5. maja 1898, ko je postal knezoškof ljubljanski.

Ogromno delo je izvršil v ljubljanski škofiji z organiziranjem delovanja in živiljenja duhovnikov ter vernikov, v slovanskem narodu pa kot mecen šolstva, branitelj narodnih pravic ter pisatelj knjig verske ter verskovzgojne vsebine.

Oživil je škofijske sinode (zadnja je bila 1788 za škofa Herbersteina). Pripravil in vodil je do sedaj štiri sinode. Neprestano je priporočal misijone po župnijah, pospeševal Marijine družbe in uvedel vedno češčenje presv. Rešnjega Telesa v škofiji. V »Škofijskem listu« je obravnaval vedno najbolj pereča dogmatična in moralna vprašanja. Bil je duša vseh starih katoliških shodov in velik prijatelj ter pospeševatelj orlovstva, Krščanske socialne zveze ter snovanja izobraževalnih društev. Zavod sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano, ki je njegovo delo, je bil odprt jeseni 1905. Kot prva čisto slovanska gimnazija je knezoškofijski zavod odločilno vplival, da so se spisale vse srednješolske učne knjige v slovanskem jeziku. Od 1905 do

1907 je Jeglič štiril Janeza Kreka v njegovi borbi zoper tedanjega kranjskega deželnega predsednika za splošno in enako volivno pravico. V agitaciji za majniško deklaracijo iz leta 1917. je Jeglič povabil zastopnike vseh slovanskih strank, da so skupno z njim in stolnimi kanoniki podpisali pritrdilno izjavo. V razdoru SLS je Jeglič odločilno podprl jugoslovansko Krekovo strujo. Ko so Italijani čim dalje bolj segali po slovanski zemlji, je odšel v Pariz in London, da pridobi prijateljev svojemu narodu. Od nekdanj mu je bila kot pisatelju najbolj pri srepu apologetična snov, udeleževal pa se je na vseh poljih teologije in spisal vsega skupaj do sto brošur, brošuric in knjig.

(Po »Biografskem leksikonu«.)

Pisateljski prvenec škofa Jegliča

V naslednjem je ponatisnjen eden pisateljskih prvenec škofa Jegliča, ki je izšel v »Zgodnji Danici« 1870 leta str. 180-81 pod naslovom Vera in razun. Podajamo ga v nespremenjenem pravopisu — ker je značilen tako po živalnem slogu kakor čistosti tedanjega Jegličevega jezika.

Ali ste že slišali od nasprotnikov naših, kako se vera in razun vsekakor nasprotujeta, izključujeta, da eno beži pred drugim, kakor črna tema pred solnčno svetlobo? Če je kdo izmed vas začel med tako zvane »svobodomiselnjake«, povedalo se mu je morebiti v zobe, da zato ne marajo za katoličanstvo in se mu upirajo, ker bi morali svoj razum, svojo prosto mišljenje tako rekoč od sebe preči in kar prikimovati vsemu, če je tudi še tako »zoperumno«. — Za nas so ti ugovori kaj pomenljivi in menim, da ne bo ravno napačno, če pogledamo, ali imajo kaj jedra v sebi, ali nič ne.

I kaj pa je razun? Menim, da je ne bom zapozil, ako rečem, razun je skupnost množnosti, s katerimi iščemo resnice.

V fizičnih rečeh pravimo, da je kaka reč resnična, če nam jo pokažejo telesni počutki; prepričevaje se v zgodovinskih dogodkih bo naš razun stikal po zgodovinskih dokazih; v dušeslovnih stvarih bo na pomoč poklical naše častno in splošno skušnjo; v umskih (logičnih) izpeljavah pa se bo postavil na svoje lastne noge rekoč, tukaj je moje kraljestvo, tukaj jaz vem, kaj je res in kaj ne.

Kaj pa v verskih zadevah? V onih, ki so

največje važnosti? Kje bo poiskal čistega vira onih nadzemeljskih resnic, ki vodijo vse naše duševno živiljenje in nam morajo razsvetliti celo skrinjnostno bečnost?

Taje prihodnje živiljenje je že marsikdo izustil za naše vprašanje pomenljive besede: »Vsaj se še ni nobeden mertvov nazaj oglašil, da bi nam bil povedal, kaj je tam!« Ali ni v tem kar jasno izrečeno, da biva v nas neka prirojena, nam ustvarjena čut, da v taci resnicah nas ne more podučiti svet, marveč se nam morajo pojasniti iz onstran groba? Isto nam spričujejo vsi stari narodje. Ali se ne opirajo vsi na razodenja od zgoraj (če tudi pri neverniki le izmišljeno)?

Človeški duh toraj že sam pozna, da človek ne more končno določiti v najvažnejših resnicah svojega duševnega živiljenja, on sprevidi, da človeško poročstvo ne zadoštuje nekemu notranjemu glasu, ki neprestano kliče po nezmotljivi gotovosti. In kdo drugi nam more te neogibno potrebne resnice razjasniti, kakor oni, ki nas je poklical iz nič v živiljenje s svojo vsemogočno besedo? On, večna modrost, nam je postavil gotov namen, katerega moramo doseči; in On večna dobrota, nas je tudi gotovo podučil v vsem, kar nam je vediti potrebno. Da je to tako, tirja naš razun. In kaj je potem njegova naloga?

Spoznavši svojo nezmožnost in resnico, da je božje razodenje za nas neogibno potrebno, bo odperl oči in gledal, kje je to razodenje. — Iskal bo znamenj, po katerih bo mogel spoznati, da je govorila večna resnica, in dobičaji znamenja nezmotljive, mora se jih okleniti in — verovati.

Razun toraj vere še celo išče, kako bi jej bil toraj nesproten? In če verjame zgodovini, ali ne bo verjel Bogu samemu, ako-ravno ne more marsičesa popolnoma razvideti?

Koliko reči je, ki jih preprosti človek ne umel! Če pa izvedencu verjame na samo besedo, ali je zato »brezumen«? ali se je spert z umom? In če mi Bogu verjamemo? — — — Pač tisti je neumen, ki mu ne verjame. Prebiraje zgodovino ali kaj drugega, večkrat zavpijemo: »čudno, čudno, neverjetno!« pa vendar verujemo, ker vidimo zapisano v zanesljivi knjigi. Ali nam pa ne govorijo svete knjige o Rešeniku našem, kako je podučeval in svoj nauk potepal s čudeži in prerokovanjem? Kdo more čudeže delati, prerokovati? Bog sam, ali pa komur Bog da moč. Ali nas ne sili naš um, da moramo vse nauke, tudi skrinjnostne verovati, ktere je Gospod učil? Če pa ne verujemo, mene, da niso pravi, izrečemo, da je Bog sam laž poterdil! Taka terditev bi bila po silno bogokletstvo! Ali bi ne bila toraj nevera proti našemu razumu?

Kapitalizem in proletarijat

Zadnja stoletja je v državah zraven nasilnega političnega absolutizma vladal kapitalistični sistem, ki je zlorabljalč moderne tehnične iznajdbe in otvoritev novih svetovnih trgov nujno dovedel do nenaravnih in neznoznih razmer v človeški družbi. Na eni strani je državna gospodarska politika vzgojila neko število bogatinov, na drugi strani pa mnogoštevilni slani proletarce. Srednji stanovi so polagoma zginevali.

V tem boguzupernem razvoju so dotičniki sami zavrgli vero v Boga in večnost, pa so jo tudi pri delavcih izpodkopavali in izpodkopali. Uničen je bil strah božji, uničeno upanje v srečno večnost, ki naj si jo na zemlji zasluži. In tukaj samo delo, dolgotrajno in trdo delo, nezadosten zaslužek, sama skrb in bridkost, pa nobenega tudi verskega užitka ne; in vendar vsa narava kopni po zadostnem razvedrilu.

Nastal je v družbi razdor. Na eni strani bogatstvo in uživanje, do trpina mrzlo srce. Poselstnik tovarne, rudokopa, delavnice rabi in izrablja moč delavca. Da sam več dobi, stiska delavcu plačo. Zato na drugi strani žalost, bridkost, jeza, sovraštvo.

(III. sinoda, 1934. Socialno delo.)

Ivan Pregelj:

Prevzvišenemu gospodu gospodu knezu in škofu ljubljanskemu Ant. Bonaventuri Jegliču

za osemdeseti rojstni god 29. maja 1930.

Slovenski naš škof, v kraljestvu božje previdnosti med nami gospod!
Ta praznik veseli naš, ta sijajni in zreli Vaš god
beseda brez cvetja in zvoka, le beseda iz duše vsa,
preprosta in naša, kakor je od kraja do danes bila,
po domače, po kranjsko, kakor smo skromno hvaležni in vdani,
naj slavnostne ure veselje in slovesnost oznanil!

Iz nebeške dobrote, iz božjih najlepših je sanj
človeku na svetu življenje in smoter njegovih dejanj:
vsi večne lepote odsvit, vsi misli nebeške zrcala
nevidnega v nas Bogá da do smrti smo pričá in hvala,
dokler, da iz tesnih telesnih okovov nas ni vzel,
dokler, da v zarji trdnega solnca nas Sebi večnemu vnel,
dokler nas prečistil ni, kakor umije ogenj zlató,
in do zadnjega preizkusil ali za pekél ali za nebó...

Pa je dobrota še druga v življenju nam od nebá:
da so med nami od kraja izbranci gospoda Boga,
plemištvó, kakor da zrastlo ni iz izvirnega greha krvi,
kakor da je spočeto iz angelskih duhov in moči...
Plemstva ste takega dedič, Prevzvišeni, Vi!
Od ure, ko so Vas krstili gospod Kováč Andrěj,
do te zarje sivih očakovskih las vsak dan posléj
ves živ, ves zdrav, ves iz postave,
ves iz jedra in modrosti prave,
vedno ves svoj, ves čist in ves én
božji z Vami in nami odkriváte namén...

In zdaj v zimáh, ko zarja sivih las
kot soj svetniški Vam je obstrla jasni obraz,
da kakor naših knjig najlepša govori,
v osemdeseti svoji pomladi, Presvetli, kako ste mladi!
Je! Da kdor kot Vi od mladih let iz Boga
iz jedra, iz blagovesti gospoda Kristusa
raste in živi, čimbolj in čim več je zorel,
odsev obličja božjega je vase ujel.
Gorenjske naše ste sin, kjer je najlepša bilá,
dobrote naše plod, kjer je še pristna vsá,
sdravja mogotega del od zdravja našega,
čivi lik vsega najbolj slovenskega...

Za ta svoj visoki, za ta svoj zreli god,
naše vdane čestitke sprejmite, Knez in gospod,
po zgledu božjega naš zemeljski dobri pastir!
Bog Vam daj svoj blagoslov in svoj mir!
Dominus vobiscum! Ad multos annos!

Vseuč. prof. dr. Aleš Ušeničnik:

Škof dr. Jeglič

Kaj na njem občudujem

Razni jubilejni in sploh panegirični govori in spisi se težko ognejo nekega pretiravanja in laskanja. Le zelo bogate osebnosti dajejo same toliko tega, kar je vredno občudovanja, da ni treba resničnosti umetno natezati. Med takšne osebnosti spada škof dr. Jeglič. Izmed mnogega, kar vzbuja na njem občudovanje, bi jaz zase navedel zlasti troje, čemur sem se vedno čudil in se čudim.

Prvo je njegovo samopremažovanje. Iz Aristotela in sv. Tomaža smo se učili, da potrebujeta telo in duh počitka: telo miru in spanja, duh razvedrila. Evangelist Janez — tako je našel sv. Tomaž pri očetih — se je nekdaš z učenci igral. Ko je videl, da so se ljudje pohujšavali, je vprašal: »Ali sme biti lok vedno napet?« »Ne«, so mu dejali. »Vidite, tako je tudi s človeškim duhom. Tudi

človeški duh ne sme biti vedno napet, ker tega ne prenese.« Posebno všeč nam je bilo, da je sv. Tomaž iz tega izvajal celo nekakšno dolžnost razvedrila, seveda je dostavil, da je te reči lažje preveč kakor premalo. Aristoteles in Tomaž poznata celo posebno krepost, ki je v tem, da kdo druge rad pozabava; imenujeta jo »evtrapelijo«. Če naj sedaj ta nauk uporabim, kajpa ne bom dejal, da naš škof te kreposti nima — rad napravi kak dovtip, časi celo dosti bodljivega —, toda po resnici ne morem reči, da bi mu bilo kako razvedrilo milo. Če mora kdaj radi družbe posedeti, se mu vidi, kako težko mu to de; vstane čim prej, pa k molitvi in na delo. Da si kdo želi počitka, tega on ne razume. Od početka leta razdeli ves čas na delo. V načrtu je sicer navadno tudi par tednov tako zvanih »počitnic«, a to niso počitnice v našem zmislu, temveč le izprememba dela. Treba je vse prečitati, kar je med letom radi drugega dela zastalo, pa še več moliti. Torej nekako tako, kakor se je sv. Frančišek Borgia veselil počitnic: med letom ni mogel po ure in ure moliti, ker je imel kot general družbe Jezusove toliko drugega posla, na »letovišču« je pa imel malo več »prostega časa« in ga je res prebil največ v molitvi. Take počitnice ima škof Jeglič, kadar jih ima, saj mu navadno tudi počitnice prekrži delo.

To je torej prvo, čemur se čudim, da je kdo tako malo človek. Tudi sicer lahko opazite na njem pojave tega trdega samopremažovanja: njemu ni nič vročina ali mraz, nič, če ni spanja. Večino spisov je spisal ponoči, in dostikrat je pisal, dokler mu ni pero padlo iz rok. Osemdeset let star, pa gre na birmovanje in po tedne in tedne ne spi na svoji postelji. Še do letos je ob birmi dan za dnem po ure in ure presedel v spovednici.

Drugo, čemur sem se vedno čudil, je njegovo nezlomljivo zaupanje v zmago dobre stvari, njegov vedri pogum, njegov pogumen pogled naprej. Ne da bi ne bil doživel prevar ali da bi ga prevare ne bile zbolele. Tisto ne. V dolgi dobi svojega škofovanja je doživel mnogo prevar. Mnogokrat tudi njegovi niso razumeli njegovih namenov, nasprotniki so jih pa celo izprevrčali. Spomni-



Škof Jeglič v krogu vnukov svojega brata Jožeta.

mo se težav, ki so mu jih delali pri zavodih, spomnimo se »rdeče brošure«, spomnimo se akcije ob prevratu. Tožili so ga v Rimu, da pohujšuje ljudstvo, tožili so ga na Dunaju, da ljudstvo zapeljuje, tožili so ga v Belgradu, da ljudstvo podpihuje. Protidržaven tu, protidržaven tam, samo zato, ker ljubi svoj narod, ker je ljubil njegovo svobodo v Avstriji in ker ljubi njegovo vero v Jugoslaviji. Njega je bolelo in boli, če se mu najboljša namere tako izprevrčajo, toda klone ne. Pač so ga videli, kako je v najhujših preizkušnjah ihtel pred Bogom v sv. daritvi, a izpred oltarja se vrača miren, z glavo pokoncu, neupognjen in neustrašen, z zaupanjem v resnico in pravico. Dostikrat je po najtežjih udarcih kmalu nenadno vesel in se prav tistekrat najrajši šali. Temu sem se vedno čudil in so se čudili tudi drugi, ki so to opazovali. Če sliši ali čita, kako sovražniki po svetu kujejo naklepe zoper Kristusa in njegovo Cerkev, ne omahuje, ampak pogumno gleda v bodočnost, ko bodo nasprotniki osramočeni spoznali, da je Cerkev nepremagljiva. Boli ga zaslepljenost, boli zloba, boli zlo, ki ga povzročajo »moči teme«, toda njegovega duha nič ne ukloni. Z mirnim zaupanjem moli svoj psalm: »Zakaj hrume narodi in si ljudstva vmišljujejo prazne reči? Kralji zemlje se vzdigujejo in prvaki se zbi-

narave! Ali gre za Krekovo mladino, ali za Križarje, ali za KTD, ali za karkoli, ali za kako zborovanje, ali za kako akademijo, ali za kako drugačno prireditev, njega vse zanima, on je vsaj v duhu povsod zraven. Kjerkoli opazi kako klico dobrega, že mu je skrb, kako bi pomagal, kako bi odpravil kakšno nasprotovanje, poravnal kak nesporazum. Ne vem, ali se bo kdaj vedelo, kaj je vse storil za Krekovo mladino ali za Križarje, gotovo je le to, da danes na primer še Križarji sami ne vedo, kako je nanje mislil in zanje skrbel škof Jeglič, ko se jim o tem še sanjalo ni.

Ta univerzalnost je, ki se ji ne morem dosti načuditi. Ko je ves v praktičnem delu, bi kdo mislil, da gotovo ne zasleduje več na primer teološke literature. Kajpa! Zanimata se za znanost o katakombah, za vprašate, ali bi se dobilo kje Wilpertovo monumentalno delo? Škof Jeglič ga ima. Omislili ste si delo, ki ste čitali o njem zadnji čas: Anwander, Die Religionen der Menschheit. Škof Jeglič ga je davno predelal. Steknili ste delo o mističnem telesu Kristusovem: Raoul Plus, In Christo Iesu. Kaj mislite, da poveste Jegliču kaj novega, če mu ga omenite? Ga je že čital. No, to je pa nekaj zares novega: Thomas Molina, Das Leiden im Weltplan! Kaj? Pravkar je pripovedoval dr. Jeglič svojemu koadjutorju, da je prečital to delo in da ga bo moral čitati še kak bogoslovni profesor in povedati svojo sodbo o njem. Vidite, to je, čemur se čudim in tu se čudim kot profesor! Malo sram me je, da kot bogoslovni profesor tega in onega nisem čital, kar bi bil moral čitati, kar je pa sredi svojega neizmerne drugega dela čital dr. Jeglič.

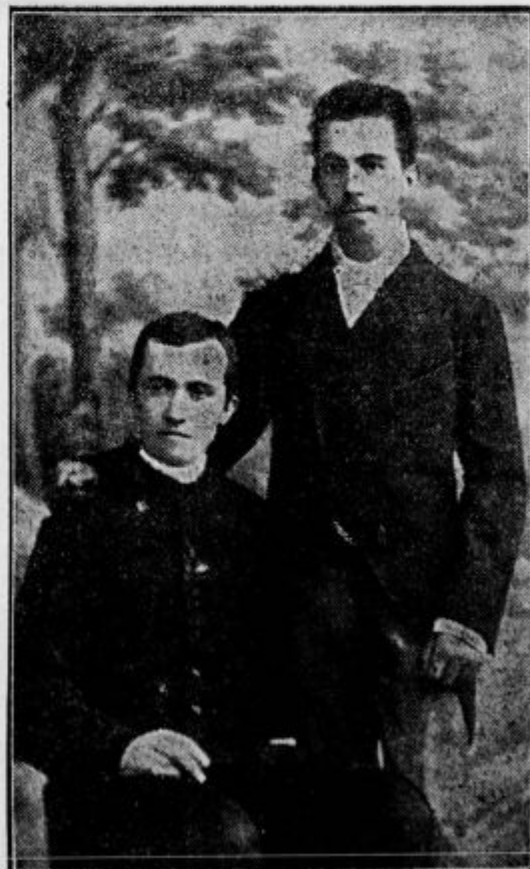
To troje je zlasti poleg mnogega drugega, kar mi na škofu dr. Jegliču vzbuja občudovanje. Kaj je to? ali je naravna genialnost? ali je v borbi s seboj pridobljena zmagovitost duha? ali je milost? Vsega nekaj. Je naravna darovitost, naravna fizična sila in moč duha; je sposobnost, pridobljena v trdi šoli trde askeze; je gotovo tudi sad molitve. Vsekako je pa škof dr. Jeglič za moj pogled že samo po tem — da niti ne omenim njegove gorečnosti, njegove pobožnosti, njegove plamenče ljubezni do Cerkve, njegove velike ljubezni do slovenstva in slovanstva — tako velik, da se mu ne morem prečuditi.



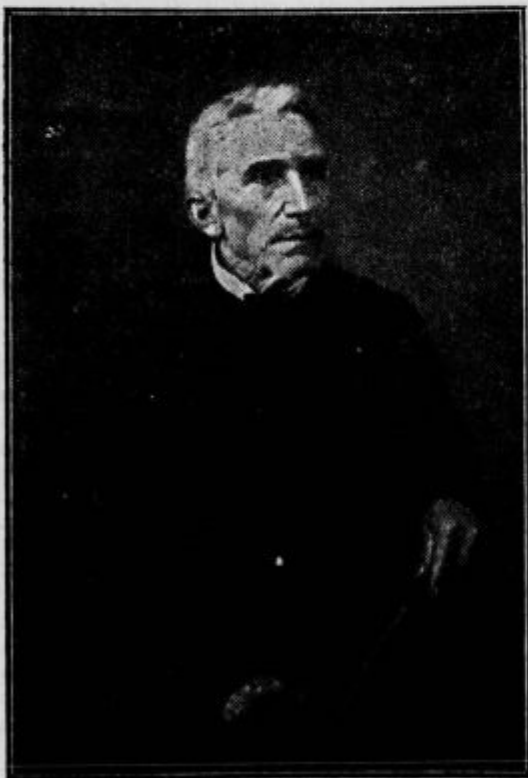
Na hodniku škofijske palače.

rajo zoper Gospoda in zoper njegovega Maziljenca. On, ki v nebesih prebiva, se jim smeje, in Gospod jih zasmehuje! Umejte kralji, dajte se poučiti, ki ste vladarji na zemlji! Sprejmite svarjenje, da se kje ne razsrdi Gospod in ne zaidete v pogubo! Tudi v naših razmerah ne obupuje, temveč upa, moli in kliče na delo.

Tretje, čemur se vedno bolj čudim, je njegovo zanimanje za vse. Z leti se začne navadno človeka polasčati neka vnemarnost za to in ono, kar ni tako nujno potrebno. Ker duh čuti, da ni več vseh moči, jih zbira in osreduje na najbolj potrebne reči. Ne tako pri škofu Jegliču. Ze od nekdaš je na vse mislil, za vse se zanimal, za vsak pojav imel zmisel, pa naj si bo tu ali tam, v tej ali oni panogi, med mladino ali starino, med inteligenco ali v preprostem narodu! Seveda predvsem za tiste pojave, ki so vzvezi z duhovnim napredkom doma in drugod. Kar je pa najbolj čudno, je to, da to zanimanje ne upada, temveč bi skoraj rekel, da raste, torej popolnoma v nasprotju z navadnimi dušeslovnimi zakoni. Kakor da njegov močni duh kljubuje zakonom



Bogoslovec Anton Jeglič in njegov brat.



Oče škofa Jegliča.

F. S. Finžgar:

Oj, slovenski moške!

(Jubilejna meditacija.)

»Proklet, kdor zaupa v človeka!«

Tako Pismo. In res vemo: najzvestejši so postali nezvesti, verni — neverni, prijatelji — sovražniki, apostoli — izdajavci.

Kljub temu pa je izpričana resnica, da zgodovina veže vse velike dogodke človeštva, narodov in držav, vse važne pokrete in preokrete na človeke — na osebe. Aristotel, Platon, Aleksander, Cezar, Gregor, Tomaž, Napoleon, Marx, Ljening — Konfucij, Buda, Mozes... Vsi jih vemo. In če so taki preobrazovali obličje zemlje, utemeljevali kvadre za nove kulture milijonov, je prav tako resnica, da so v malih narodih osebe tem bolj pomembne. Saj je vsak še tako majhen naroditi organizem zase, svet zase, mikrokosmos, ki ima svoje poslanstvo, svojo važno nalogo v občestvu človeštva. Judje so bili pastirska tolpa, ki je krošnjarila in šotorila od Ura preko Kanaana v Egipt in nazaj in še v Babilon in še nazaj, pa jim je Previdnost odbrala tako velikansko misijo v veletoku narodov! »Iz tebe izide Luč in Vojvoda sveta!« — Pa, dasi so Judje kajkrat dokazali, kako nevedni so te ljubezni, jih je božja Previdnost vselej prebelača in spokorila ter jim čuvala obljubljeni Kanaan. Dala jim je Abrahama, dala Mozesa zakonodajavca, dala preroke, ki so jim bile besede kot škorpiljoni — vselej takrat, kadar je bilo najbolj prav in potrebno.

Slovenci smo majhen narod. Usoda je hotela, da smo se ugnedili na »Vetrnem«, na strašno vetrnem ozemlju. Vse burje, ki so pretresale osrčje Evrope, so hrlele tudi preko nas. Če razmišljamo svojo fizično šibkost ob šibah, ki so nas hudo tipale, moramo priznati: »Miser cordia, quod non sumus consumpti!« — Prava, usmiljena sreča je, da nismo bili zničeni. In baš zato je Previdnost obudila vselej moše tedaj in tako, kakor so nam bili potrebni, da nismo bili zničeni: Trubarja — Hrena, Cojza — Vodnika, Copa — Prešerna, Mahniča, Kreka, Cankarja... Kaj bi jih naštevati! In vselej ob mislih na te moše se mi vriva prepričanje, da niso veliki zato, kar so storili, marveč zato, ker so storili. Vse, kar se je zgnetlo v dušah in srcih naroda, vsa lepota, vsa bol, vsa prvotnost, vsa pristnost, vsa narodna bit — vse to je moralo kot ognjen stehar na dan po tistih, ki so bili izvoljeni, da so luč, da so vodniki, pastirji naroda. Moč poslanstva jim je bila dodeljena od zgoraj, njih zasluga je, ker so poslanstvo vršili in ga kljub borbam, trpljenju, žrtvam niso odklonili. Ko narod slavi svoje moše — vodnike, ne slavi prav za prav osebe: slavi vse dobro, ki je v narodu kot dragocena usodlina; slavi svoj lastni biser v školjki, ki ga množica ne vidi sama od sebe, pa ga takoj spozna, ko se zasveti pred njo. Izluščijo pa biser iz sluze vsakdanje navlake le tisti, ki jim je dano.

Tak poslanec je tudi jubilat škof Jeglič. Njegova misija ni bila, da ustvari nekaj novega. S prav srčnim umevanjem je spoznal, da mu je dano naročilo, ko so zmedeni pojmi strupili trdoživost slovenstva, pojmi, priklicani od nam tuje učenosti, naj dvigne zaklad v srcih in dušah svojih vernikov in mu izoblikuje lice v njegovo pristno podobo! Uvidel je, da je življenje naroda odvisno od njegovega duhovnega zdravja. Za to duhovno jasnost in svežost, za odstranitev vsake ostarelosti in okorelosti je šel med vernike od leta do leta mlajši, podjetnejši; sprejel je geslo, ki mu ga je dal v Jeruzalemu spovednik-menihi: »Delaj in ne prisluškuj, kdaj se z delom uničiš!« Tako je delal in izorganiziral slovensko katoliško

ljudstvo v to, kar je danes. Prav izza vsake verske, prosvetne in gospodarske edinice, zgrajene na jedru krščanstva, gori Jegličev ogenj. Da, bil je iskren pristaš tudi bivše politične Slovenske ljudske stranke. Zamerili so mu mnogi, ki jim je strankarstvo — dobičkarstvo. On pa je bil uverjen, da politika — skrb za javni blagor ni samo pravica, marveč sveta dolžnost vsakega moža. In če se je z vso dušo opredelil za slovensko katoliško ljudstvo bolj še nego za stranko, žanje danes: stranka je izbrisana iz živga življenja, ostalo pa je slovenstvo in ljudstvo, ki ni muha enodnevnic. Živi trdoživo življenje in kdor bi tvegati seči z roko po tem telesu, mu odgovarja Ivan Cankar: »Pusti, ta burka je stara že več kot tisoč let!«

Pa vidim v njegovem življenju še drugo pot Previdnosti. Zakaj je odšel v Bosno k Hrvatim in Srbom? Zakaj je pravo svoje delo začel vprav med našimi južnimi brati? Ali ni od teh, mnogih tako bednih in zapuščenih, pa v jedru tako zdravih, prinesel k nam tisto ljubezen in tisti pogum, da je tvegati prav vse za Jugoslavijo tedaj, ko so se tresle mnogim roke za en sam podpis, za podpis, ki je bil samo krik po pravičnosti? Ni klonil: streti me moreš, potreti nikdar... Edino pravo geslo apostolskega poklica.

In danes, ko živimo ob prelomu — ko stari ne umejo več mladine, ko vse iz dna kipi in se presnavlja, ko padajo gesla, da celo slovenski pisatelj s polnočno svojo tretjo dušo dvomi, ali smo še, ali nismo več, ko se potuhujejo moše in v dvomih lovijo drobtinice nekakšne naklonjenosti — ali ni v teh zmedah škof Jeglič jasen in trden kot mladenič?

Zivimo, pa se zavedajmo življenja. Življenje pa je za vsakega naloga, je poslanstvo, naj je še tako majhno. Pa je naše poslanstvo sedaj: neporušna ljubezen do naše skupne domovine. Previdnost je nam Slovincem dodelila več. Ni naša zasluga, če smo za korak spredaj; ne bahajmo se s tem, ne skoparimo. Dajmo in delimo skupni domovini s polnim periščem. Pa od njega sprejmemo, kar je tam še pristno,



Pogled na Begunje z zvonika.

v nas pa po civilizaciji že spačeno. Atene so bile majhne, in vendar so imele veliko misijo: Carigrad in Egipt in Rim so vladale duhovno še tedaj, ko so bile okovane v verige. Vsako oklevanje, vsaka plahost je odveč in škodljiva. Zalostno je, da je bilo treba ponovno besede našega Najvišjega: zato, da spoznajo zbegani:

kraljestva se ne grade iz čobodre, marveč iz pristnih klesancev.

Gradimo! Ne bodimo brezposelni trkavci na vrata milodarov!

Preudarite to ob

jubileju moža

Vi slovenski moške!

Edvard Kocbek:

Srce za srce

Dobro se spominjam prizora v Vatikanu 1. 1926. Avdijenca pri papežu, dvorana polna Slovencev, na tronu sedi papež. Pozdravili smo ga in on nam je odgovoril latinski, tiho in mirno. Nato pa je stopil na višjo stopnico trona, tik ob papeževu desnico, škof Jeglič in poslovenil papežev odzdrav. Nič posebnega se ni zgodilo, vendar me je nekaj vsega pretreslo. Videl sem ga, škofa Jegliča, vsega visokega, z rahlo upognjenim tilnikom, kako je ves priprost, ves zvest samemu sebi spojil narod z večnim Rimom. V njegovi neposrednosti in domači iskrenosti sem prvič spoznal velikana med nami. Kako je pregnel papežev besede s svojo toploto, kako je odnekod jemal svojo izrazitost, kako je bil ves isti, kakor če gre sam preko Marijinega trga. Videl sem ga takrat, kako je rasel pod papežev baldahin, kako je bil sam svoj in vendar blizu belemu sobratu na tronu.

Saj je težko govoriti o tej krasni osebi v nekih slavnostnih ugotovitvah, ko se mi pa preko sleherne besede odmiha njegova življenjska aristokracija. Zato ga še dolgo ne bomo prav umeli. Kdo bo vlovil njegov smehljaj, njegovo sključeno elegantnost, energične poteze ob ustnicah, njegove odmaknjene oči, njegovo tiho vdanost. Naše veselje je veselje dece, ki ima zaklad. Ali nam bo kdo zameril, če vsled bogastva jecljamo?

Zato naj bo v najprijetnejši dokaz tega veselja vsaj naša neprisiljenost, ki imamo čast z njo izraziti spoštovanje mlade generacije do slavljenca. Mi ne poznamo vseh njegovih borb in zmag, žalosti in radosti, pač pa smo tem bolj srečni, da čutimo njih resničnost, zaokroženo v zrel človeški izraz in potopljeno v naš svečan slovenski mit in pred njim še vedno

živga stražarja, škofa Jegliča. Srečni smo, da smo oblagodarjeni s pogledom na njegovo celotno, zrelo postavo, kajti z njo nam je dano vse, kar je njenega. Trudili smo se, da nikdar ne bi zamudili brati iz njegovega srečnega ozvezdja. Kadar sem sedel pred njim in ga poslušal, sem čutil osebnost, svežo in prozorno, da jo mahoma razvidiš, toda čudo, iz te prozornosti je vendar govoril kakor iz orakla. Mi smo pogosto črpali iz njega in se tiho čudili.

Saj veste vsi za njegov odnos do križarstva. To ni odnos, to ni pokroviteljstvo, to je soudeleženie občestva. On je do nas pokazal več od logične uvidevnosti, več od psihološke vglobljenosti. Nekoč mi je dejal: »Težak stil imate, težko vas razumem, toda veste, tako rad bi vas razumel.« Ali čutite vsi, da nas je že s tem razumel?! Naš škof ima življenjski instinkt, ki ga hranijo veliki elementi njegove osebnosti. Ljubezen, žrtev, strogost so čudežni reki tiho zakritega in neizčrppljivega orakla. Smotnost brez primere leži v njegovih dihih. Ne le minuciozna, tudi monumentalna. To je pri njem čudovito, vedno ima prav. Kadar nastopa ostro, prijazno, veselo, skrbno, vedno je poln izraz nečesa, kar je prav. Čutim zakaj. Ker je živ dokument večne zvestobe, v živi osebnosti izpričana realnost krščanskega supranaturalizma. Škof Jeglič stoji nekje, kjer je velika sredina. Čutim, da je mesto, kjer stoji, pravo, čutim to v posmeh vsem učenim teorijam, kljub vsem vročnim prijetnostim kulturne periferije, kljub vsemu nemiru. Škof Jeglič ni teolog, ni filozof, ni to ali ono, on je duhovnik zemlje, ki se mora še odreševati, on je poznavalec realnosti, ne politične ali gospodarske, marveč človeške, on je med intimnimi zdravniki težke resničnosti, on je katoliški, najmirnejši in najnemirnejši človek, posredovalec vseh zakramentov, on je skozi pol stoletja mistični spreminjevalec kruha in vina v telo in kri Kristusovo. Glejte, to je, kar občutimo ob njem. Ta realnost nas otroško veže z njim. In najsi je naš cilj postavljen v drugi osvetljavi in bo zato nujno dobil svojo barvo in je že danes v nas svojstveno pogojen, v bistvu in jedru je škof Jeglič že davno uresničena naša zakletev. Razumemo dvoje dejstev: veliko ljubezen in navezanost našega ljudstva nanj in satansko prežo anonimnih nesrečnikov nanj. Ali veste vsi, kaj to pomeni?

Slovenski škofje so obenem slovenski knezi, naši nekronani knezi. Ta knez je bil slovenski na Dunaju, Parizu, Rimu, Ameriki in Belgradu. Imel je pravico in dolžnost, kajti v njem se je krasno oblikovala slovenska kmetska dostojanstvenost, temelječa na notranji kulturni finosti. Zgodovina uči: slovenski škof je lahko samo dvoje, prorok ali muhec. In glejte ga danes osmdesetletnega v živem slovenskem ornatu, kako hiti zmago-slavno pred svojim narodom k oltarju božjemu, ki vedno bolj razveseljuje njegovo in našo mladost.

Izrael mali, teci mu nasproti!

Jože Jagodic:

Iz življenja

škofa dr. A. B. Jegliča

1. Doma.

V življenjepisih velikih in slavnih mož je gotovo eno najzanimivejših tisto poglavje, ki govori o njihovem zasebnem življenju, o njihovem dnevnem redu, o načinu njihovega življenja, dela, počitka, razvedrila, skratka o vsem tistem bitju in bitju, ki je nasplošno prikrito očem javnosti.

So ljudje na svetu, ki jim je strog, neizprosni red cilj, za katerim streme sleherni dan in sleherni uro in ki so vsi nesrečni, če svojemu redu zaradi reda kot takega niso mogli ali ne morejo v vseh podrobnostih zadostiti. Tisti, ki z modrostjo v srcu opazujejo življenje takih ljudi, sodijo, da to niso veliki moške, ker v svojem življenju pač ne pridejo dalje ko do svojega reda in pri tem pozabljajo, da je red v človekovem življenju le sredstvo za doseganje tistih ciljev, za katerimi stremi notranje usvojen in zato usvojen človek, ki se s polno zavestjo zaveda resnobnih in velikih nalog, ki jih ima dovršiti vsako, kdor se je rodil na svet.

Komur je bila dana dragocena prilika od blizu in dalje časa opazovati način zasebnega življenja današnjega jubilarja g. knezoškofa dr. Jegliča, more z gotovostjo reči, da je bil njegov dnevni red tisti, ki nam je dal moža z vsemi tistimi ogromnimi deli in uspehi, ki so se nad nami izvršili in jih danes občudujemo in slavimo. Tekom šestdesetletnega javnega delovanja slavljenčevega bistveno nespremenjeni dnevni red je zasledoval

vedno tisti prekrasni cilj, ki je bil namen in smisel življenja največjih mož človekovih otrok, cilj: moli in delaj! — Pa pogledjmo! Kako živi škof dr. Jeglič?

Na vse zgodaj je na nogah, ker je tudi njemu »rana ura — zlata ura«. Vstaja sleherni jutro ob pol 5. In takoj nato gre v kapelo svoje palače. Prekrasna je ta kapela sv. Družine, zgradil jo je pokojni kardinal Missia po potresu. V tej tihi kapeli preživi jubilat precejšen del dneva. Moli in premišljuje. Da, »sko večna luč bi znala govoriti... Moli in se bori s svojim Bogom, v njegovo dlan poklada dan na dan sebe, svoje duhovnike, svoje vero ljudstvo, svoje načrte in uspehe, svoje skrbi in težave, svoje bridkosti in žalosti, ki je z njimi čisto vsa poslana njegova škofova življenjska pot. Sam pravi v svojem letošnjem pastirskem listu: »Prestrašen in poln bridkosti kličem vsak dan pred tabernakljem in kličem: Jezus, usmili se nas, Jezus, prizanesi nam, Jezus, pomagaj nam, da se moj dragi slovenski rod ne pogreze v grozno mlakuzo današnjega sveta in ne pogine pod udarci Tvojega pravičnega gneva!« — Ob 6 pristopi k oltarju. Streže mu njegov osebni strežnik. Sleherni dan daruje najsvetejšo daritev za svojo škofijo, koliko milosti in blagoslova, koliko časne in večne sreče se razlaka s tega darilnega oltarja, na katerem daruje ta veliki apostol Slovencev. Po svoji maši je navzoč še pri maši svojega tajnika, ki precej za njim masuje pri istem oltarju. Dnevno polurna zahvala po sv. maši! — Ob 7 nato zajutrukuje. Skromno, da se komaj more imenovati zajutrukuje, zlasti o postnem času. Po zajutruku ne vzame v roko časopisa, kakor smo mi drugi vajeni, temveč nabožno knjigo v svrhu duhovnega branja. To traja eno uro. Ob 9 pa se začne delo v njegovi delovni sobi. Pride ravnatelj njegove ordinariatske pisarne, s katerim

obravnavata zadeve, ki se imajo rešiti tisti dan. Prebere epise in akte, doše prejšnji dan. Mnogo si jih sam obdrži, da jih osebno reši. Za tem vzame v roko svojo zasebno pošto, ki jo je sleherni dan precejšen kupček. Prelista doše časopise in revije, ki jih ima naročene od vsehkovod: slovenske, hrvatske, srbske, nemške, francoske... Zanimivejše in važnejše odloži za popoldanske in večerne ure. Ko nato seže po svojem neizogibnem »samopodilnem« ameriškem peresniku in začne odgovarjati na pisma. Nič ne suši, pismo se pismu vrsti, polna pisalna miza jih je. Ko so vsi odgovori končani, pisma sam zalepi in odda v spodnjo pisarno, kjer se frankirajo in oddajo na pošto. Toda navadno ne gre vse tako lepo po vrsti. Že se pojavi na vratih strežaj z vizitko. Obiski, audience so tu. Stranke prihajajo, nabirajo se v sprejemnici, polna soba jih je. Treba je skozi dva salona. Navadno samo skozi enega. Ker tam v drugem salonu stoji visoka, sloka postava, v navadnem črnem talarju, s svetlim križcem na prsih in s tistimi tako lepo srebrnimi lasmi pod rdečo kapico. Gospod knezoškof je, ki s smehljajem na licu in z iskrim sijem v očeh hiti z razprtimi rokami prijavljenemu naproti. In potem? Čisto po domače je vse. Ali te posadi ali ne, vseeno je, saj si ves očaran od ljubeznivosti. Morda te prime za roko, da te sprovede po preprogi, posebno drag si mu. In te posluša... Sledi z ostro pazljivostjo vsemu, kar pripoveduješ. Morda vmes nič ne reče, a vseeno vidiš, kako sledi. In kako se vzravna. Solza mu zaigra v očeh. Ustreže ti, ugodí, če je sploh mogoče. Ali pa te odločno zavrne. Vse, kakor zahteva modrost in previdnost. Končala sta. Kratko je bilo, a se ti je zdelo dolgo, ker je bilo tako lepo, lepše, kakor si pričakoval. Pospremiti te do vrat sprejemnice. Še iskren pozdrav, morda celo prisrčna šala,

in roko imaš v roki. Pa on svojo zadrží, če mu kaniš poljubiti prstan na njej. A srečal si že drugega, ki ti sledi. In za njim tretji in deseti in dvajseti. Duhovniki, redovniki, redovnice, človek katerega koli stanu in poklica. Vsa je ljubeznivo sprejet. Tudi tisti, ki je prišel prosit pomoči. Saj sam Bog ve (on ne, ker njegova levica nikdar ne ve, kaj je dala in da desnica), koliko denarja pomoči potrebim se je že potočilo iz dobrodelne roke našega vladike. Težko je najti človeka v Slovincih, ki bi bil storil več dobrih del, kakor jih storil on. Ni treba naštevati ne tega, ne onega, ker se je že neštokrat govorilo in pisalo o tem, kaj so doprinesle njegove gmojne žrtve tudi za povzdig slovenske kulture, žrtve, ki se ne bodo nikdar zabrisale, pa četudi jih obrizga še tako strupeno sovražstvo. Zase gospod knezoškof ni nikdar ničesar potreboval, to ve vsakdo, ki pozna njegovo skromnost. Vse, kar mu je bilo na razpolago, je dal za svoje drage mu Slovence, ki jih je ljubil in jih ljubi ne le z jezikom in bahaško gesto, temveč v resnici in dejanju... — Obiski poenjujejo. Bliža se dvanajsta ura. Za angelski pozdrav gre v kapelo. Počastiti Marijo, ki jo tako otroško ljubi, da ima vedno njeno ime v ustih (Deo gratias et Mariae!). Nato zmoli večernice. Ob pol eni se vrne v delavnico, da podpisuje važnejše rešene akte, ki mu jih predloži tajnik. Če preostane do ene še kaj časa, vzame v roko slovenski dnevnik. Kako pazno ga čita. Kar po vrsti, začneši z uvodnikom. Bistro zasleduje dogodke iz dneva v dan... Točno ob eni je kosilo. Obeduje skupaj s svojim koadjutorjem, z ravnateljem in tremi svojimi tajniki. Navadna meščanska hrana s kozarcem dobrega krškega vina se nudi pri tej mizi, pri kateri streže škofov osebni sluga. Zivahno in prijetno je pri tej mizi. Resnim pogovorom se družijo šale. Kako se škofu iskre oči. Po-

Vseuč. prof. dr. Lambert Ehrlich:

Škof Jeglič za pravice naroda.

Svetovno vojno so Nemci proglasili za boj Germanov proti Slovanom in izrabljali so vso moč, ki jo jim je dajala vojaška in politična diktatura, v to, da s silo zatirajo pojave narodne samozvesti. Iz tega razloga je vprizorila vlada posebno začetkom vojne one persekucije Slovencev, ki so tirale toliko slovenskih zavednih mož v ječo. Toda v temni uri splošnega preganjanja je razvil majhni slovenski narod nepričakovano življenjsko energijo. Po svojih zastopnikih je podal dne 30. maja 1917 ono zgodovinsko deklaracijo, ki je zahtevala samostojno, svobodno državo združenih Jugoslovancev. Deklaracija je izražala vse ono, kar je dotlej nejasno in nezvestno telo v duši naroda, čemur pa narod ni mogel in ni znal dati duška.

Majniška deklaracija, ki jo je v imenu Jugoslovanskega kluba prečital 30. maja dr. Anton Korošec v dunajskem parlamentu, se glasi:

Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo temeljem narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo v samostojno državno telo pod žezlom habsburško-lorenške monarhije, ki bodi prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki bodi zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničitev te zahteve enotnega naroda bodo zapostavili vse svoje sile.

S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali del parlamenta.

Tu je stopil na plan škof Jeglič. Ko se je v poletju l. 1917. vrnil s svoje vizitacije, je videl, da mora strahu tlačiti ves narod in da se nikdo ne upa izjaviti se za deklaracijo. Po dolgi molitvi in po tehtnem preudarku je sklenil, da skliče zastopnike slovenskih strank k sebi in jih navduši za skupni, javni nastop.

Škof je pozneje sam opisal položaj v teh le besedah: »Kar pride 1917 majniška deklaracija! Jugoslavi se hočemo od Madžarov in Nemcev popolnoma ločiti, pa zato zasnovati lastno državo v okviru monarhije pod žezlom habsburške hiše. ... Jaz sem ves ta položaj premišljeval in sebi rekel: v deklaraciji zahtevamo samo svoje naravne pravice, osvoboditi se hočemo edino le od tih, ki nas in naš obstanek pogubnega vpliva Nemcev in Madžarov, nobenemu ne storimo z njimi krivice. ... Tako sem sebi govoril in tudi spoznal, da bomo Slovenci za vekomaj zgubljeni, ako ne dobimo sedaj v tej vojski lastne države, združeni s Hrvati in Srbi. Kaj naj storim, da preženem strah ljudi in v oživit gibanje za našo prepotrebno Jugoslavijo? Sklenil sem, da zberem vse stranke, da podpišemo vsi deklaracijo in jo brez strahu objavimo ministrom, cesarju in vesoljnemu svetu.

Kot zastopniki strank so se njegovemu vabilu odzvali dr. Ivan Tavčar, dr. Triller, socialiste je povabil dr. Triller, prelat Kavan in Moškerc. Predložil jim je koncept skupne izjave ter jih prosil, da se posvetujejo v svojih strankinih odborih. Čez nekaj dni so se voditelji strank znova sestali pri škofu in se izjavili, da so pripravljeno podpisati. Glede podpisa tedanjega voditelja SLS., dr. Šusteršiča je škof obljubil, da ga preskrbi sam. Šel je osebo k njemu in Šusteršič je končno, čeprav nerad, pristal na podpis, zlasti še, ko mu je škof izjavil, da bo skupna izjava objavljena tudi brez njegovega podpisa.

govoga podpisa. Pozvani so bili pa tudi voditelji goriskih, štajerskih in koroških Slovencev. Ker so se pa nekaj obotavljali, je bilo sklenjeno, da se poda skupna izjava kranjskih voditeljev. Na vprašanje dr. Tavčarja, če bo tudi škof podpisal, je škof izjavil: »Zakaj ne, če le ne škodujem stvari.« — »Nasprotno, saj bo le bolj učinkovalo, če cerkveni vladika podpiše!« je dejal dr. Tavčar. Nato je škof izjavil, da podpiše in celo kot prvi.

Izjava je izšla dne 15. septembra 1917 v »Slovenec« in v »Slovenskem narod«. Kakor grmade nekdanj, ki so pred turško nevarnostjo spravile vso Slovenijo na noge, tako je sedaj zajel plamen navdušenja ves narod.

Pod vtisom tega škofovega nastopa so slovenske žene in dekleta v kratkih tednih nabrale 200.000 podpisov za deklaracijo in se pri pobiranju podpisov niso dale zadržati od nobene sile. Podpise so izročile predsedniku jugoslovanskega kluba. Ves slovenski narod je postal en sam »Rütlie«, na čelu elementarnega gibanja pa je stal škof.

Kranjska deželna vlada je vsa zbegana poročala vladi dunajski ter prosila za navodila, kako naj postopa proti škofu. Narodni poslanci so slučajno zvedeli za te mahinacije ter opozorili vlado, naj pusti ljudskega škofa pri miru.

Toda »deklaracijsko« delo škofa s tem še ni bilo končano. Dne 12. julija 1918 je naslovil škof Jeglič na duhovnike poslanico, v kateri s prav njemu lastno krepko in jasno odločnostjo naglašal: »Nam ne zadostuje samo delo v cerkvi, marveč moramo tudi organizacijo politično, gospodarsko in kulturno po vseh župnijah in občinah izpeljati, ne plašeč se truda in žrtve. ... Najbolj je to notranje novo življenje podžgala naša majniška deklaracija, ki je za vse Jugoslavoane, posebno za nas Slovence življenjske važnosti. ... Rotil je potem še predvsem duhovnike, da naj ostanejo brezpogojno edini v skupnem taboru SLS.

Na to je dobil škof dne 24. septembra 1918 od dunajske vlade ostro svarilno pismo, v katerem beremo:

»Es besteht die grösste Gefahr, dass es gewissenlosen Hetzern gelingen wird, die braven und staatsgetreuen Südslawen in Verwirrung zu bringen und auf den Weg des Verderbens zu führen. ... Und angesichts der angeführten ... Tatsachen (naštevamo mnogo izrekov iz slovenskega časopisa, ki izražajo željo Slovencev po narodni osamosvojitvi) darf ich Eure fürstbischöfliche Gnaden nicht in Zweifel darüber lassen, dass die Aufforderung, welche Eure fürstbischöfliche Gnaden in dem jüngsten Hirten-schreiben an die Geistlichkeit zu richten sich bestimmt fanden, keineswegs geeignet ist, in der Art zu wirken, wie es Hochderselben Intentionen gemäss wäre, dass vielmehr daraus nur eine Verschärfung und Verstärkung von politischen Strömungen und Bewegungen resultieren wird, denen die staatliche Autorität mit allem Nachdrucke entgegenwirken müsste. Daher hoffe ich nicht nur, dass Eure fürstbischöfliche Gnaden sich ... der Notwendigkeit besonderer Zurückhaltung in politischen Fragen nicht verschliessen werden, sondern möchte auch der zuversichtlichen Erwartung Ausdruck verleihen, dass das Auftreten Eurer fürstbischöflichen Gnaden sich fortan in jenen Grenzen bewegen werde, die Hochderselben mit Rücksicht auf Ihr bischöfliches Amt in den Betracht kommenden An-

gelegenheiten rein politischer Natur gezogen sind und dass Eure fürstbischöfliche Gnaden Alles aufbieten werden um zu verhüten, dass aus der Beteiligung der Geistlichkeit an der politischen Agitation schwere Nachteile für sie und die ihnen anvertraute Herde erwachsen.« V omenjenem pismu dà vlada tudi ostro lekcijo škofu, kako naj se take osebnosti kot on zadrže, češ na takih mestih eksponirane osebe niso odgovorne samo za svoja dejanja, ampak tudi za vse napake njihov privržencev. Ostro očita škofu, da ni znal preprečiti v ljudstvu pojavov in stremljenj, ki so naravnost protidržavna in ki jih mora vlada s cesarjem vred ostro grajati. Sad teh stremljenj, pravi dunajsko pismo, je bila očividno mentaliteta onih nezvestih vojakov, ki so se dali zapeljati k očitnemu uporu in še pred justifikacijo se označili kot slovenske junake, v zadnjem trenutku pa vzklkali, doli z Avstrijo. Na to pismo je dal

Vseuč. prof. dr. Lambert Ehrlich:

Škof Jeglič v Parizu

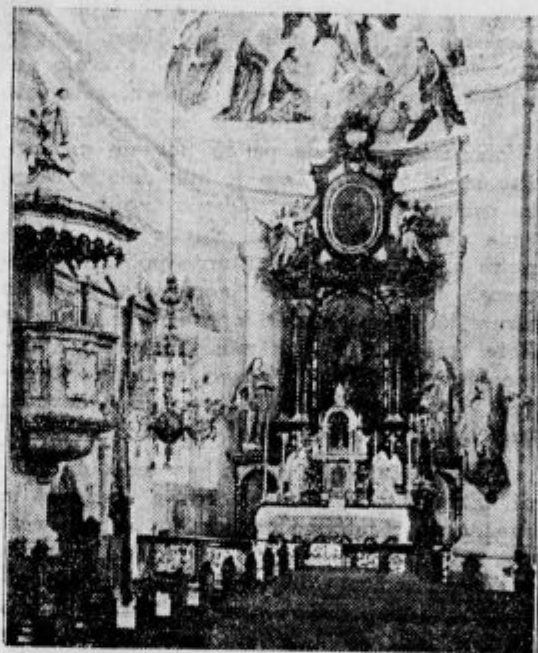
Ko so se pri mirovni pogodbi v Parizu pod vplivi Italije in zaradi poročil Misesove komisije, ki je prepotovala Koroško, stvari glede severne meje neugodno razvijale, je sklenil predsednik tedanje deželne vlade dr. Janko Brejč, da odpotuje z zastopniki vseh slovenskih strank (dr. Triller, dr. Ravnihar, Albin Prepeluh, Rudolf Golouh) v Pariz in je prosil škofa Jegliča, ki je bil tedaj na birmovanju v Trzinu, da se pridruži delegaciji, kar je škof tudi takoj storil. V svoji bistroumnosti je škof v Parizu takoj spoznal težavni položaj naše delegacije, ki z odločujočim vrhovnim svetom sploh ni mogla priti v službene odnose. Vprav na dan, ko so ljubljanski zastopniki prispeli v Pariz, je zaznala jugoslovanska delegacija v Parizu za besedilo mirovne pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo, po kateri so bile kot meja določene Karavanke. Ljubljanski zastopniki so najprej intenzivirali glede Koroške pri jugoslovanskih delegatih, potem pri raznih ameriškanih in francoskih ter angleških osebnostih. Naša delegacija se je odločila za skrajni odpor in je izjavila vrhovnemu svetu, da se demonstrativno ne bo udeležila predaje mirovni pogodbe avstrijski delegaciji. Ta korak je bil zelo drzen, pa to pot tudi uspešen; Clemenceau je namreč na lastno pest brez vednosti Wilsona

škof Jeglič vladi markanten odgovor: Ako se naše ljudstvo bolj in bolj odtuja od Avstrije, je temu kriva politika Dunaja in Budimpešte ne pa on. »Nemški kurze, ki ga je vlada proglasila, odbija pri nas najboljše može. Hrvate pa posebno odbija to, da jih hoče vlada pri navidezni blagohotni rešitvi jugoslovanskega vprašanja prepustiti zopet Madžarom. Ta odgovor velikega škofa je za vse državnike in za vse čase jasn memento, da je med Slovenci le slovenski kurze mogoče.

Ko je škofa na Dunaju vprašal visoki vladni funkcionar, zakaj je podpisal deklaracijo, je škof izjavil, da pomeni njegov podpis »odločen ugovor zoper velike krivice, ki so nam jih Slovincem že storile in jih ravno še sedaj napovedujejo brezobzirno vsenemški stranke, odločen ugovor proti nasilstvom, s katerimi gnetejo Madžari njim pridružene slovanske narode.«

izpustil iz besedila mirovne pogodbe pasus o koroški meji, ko jo je izročil avstrijskim delegatom. Končno so se ameriškanski delegati, zlasti Wilson, odločili za nekoliko ugodnejšo rešitev, namreč za plebiscit na Koroškem v dveh conah. Ljubljanski zastopniki so zaprosili Wilsona samega za avdijenco, katere so je udeležili tudi škof in pri kateri je načelnik deputacije dr. Brejč pozdravil Wilsona z besedami: »Ave Wilson, morituri te salutant! Prošnjo Slovencev je dr. Brejč formuliral takole: Umirajoči slovenski narod prosi Wilsona, da naj prepreči, da bi se kulturni narod sredi Evrope ne razkosal. Slovenski zastopniki, ki so, skoro bi rekli, noč in dan hodili od enega do drugega delegata, so čutili bridko usodo, ki tepe male narode, posebno še slovanske narode, ker Slovani v vrhovnem svetu po krivdi Rusije niso bili zastopani. Še posebnost žrtve so pač bila ta pota za našega cerkvenega vladiko, a on je hotel za svoj narod prenesti vsako žrtve. Obiskal je 1. junija 1919 ob 9 zvečer tudi maršala Focha in tudi njega prosil za posredovanje. Ko je škof častital maršalu Fochu na sijajni zmagi, je ta pokazal proti nebu rekoč: Bogu, edino njemu čast in hvala.

Posetil je škof tudi cerkvene dostojanstvenike, pariškega kardinala Amette in peževega delegata na mirovni konferenci Ceretija, sedanjega kardinala. Vsem tem je tolmačil želje in težnje in nadloge svojega naroda. Škof si je pomagal deloma z latinščino, deloma s svojim tolmačem, toda tretji ali četrti dan bivanja v Parizu nas je presenetil s tem, da se je ojunail že s francoskimi stavki. Živeci vseh delegatov so bili skrajno prenapeti, ker so se zaradi kritičnega položaja vršila posvetovanja noč in dan; deloma so tem posvetovanjem prisostvovali tudi ljubljanski zastopniki, ki so seveda prav tako trepetali za usodo Slovencev. Silno blagodejno je vplivalo, da je ostal škof v tej razburjenosti ravnodušen in bolj upal na božjo kot na človeško pomoč. Ko se je na dan Vnebohoda, dne 29. maja stališče vrhovnega sveta nagibalo v prid našim težnjam, je škof to predvsem pripisoval molitvam Marijinih družb v domovini. Škof bi bil moral potovati 1. junija v London, kjer ga je kardinal Bourne radostno pričakoval in mu hotel prirrediti sijajen sprejem. Zadržal ga pa je kritični položaj v Parizu. Dne 5. junija zvečer se je moral vrniti škof sam v domovino, ker je moral že dva dni za tem birmovati v Ljubljani. (Bile je baš v binkošti.)



Notranjščina župne cerkve v Begunjah, kjer je škof Jeglič daroval svojo prvo in zlato sv. mašo.

gosto, zelo pogosto je k mihi povabljen gost. Župnik, ki je bil umeščen na župnijo, dekan, ki je prišel poročat in vprašat za svet, nečak-duhovnik iz Zagreba, oskrbnik iz Gornjega grada, arhivar iz Besnice. O da, saj še ni tako dolgo, kar je premislil kanonik Brenc. Vaako sredo je bil škofov gost. Koliko veselih ur je povzročil pokojni škoda, da ga ni več! Kosilo traja eno uro. Po obedu se poda vse omizje v kapelo počastiti za kratek čas najsv. Zakrament. Po adoraciji gre gospod knezoškof v svojo delavnico, kamor ga spremlja gospod koadjutor. Pomenita se o važnih škofijskih zadevah, skupno jih rešujeta, načrte delata. Za tem pride na vrsto škofov »sprehod«. Le pridi v tem času v škofijsko palačo, pa boš videl ta sprehod. Kaj, v škofiji? Da, tam se gospod knezoškof sprehaja po hodniku drugega nadstropja tam zadaj ob veliki knjižnici. In kakšen je ta sprehod? Z rdečim biletom na glavi stopa korak za korakom od enega konca hodnika do drugega in — molí. Jagoda za jagodo mu polzi iz roke, rožnivenec molí. In da je sprehod daljši, se mu pridruži še drugi. Tako, da pridejo na vrsto sleherni dan vsi trije deli, veseli, žalostni in častitljivi. ... Velikokrat prekine molitev siromak, ki ve in ima izkušnjo, da je na sprehodu vedno kaj dobili. Drugičnega sprehoda gosp. knezoškof ne pozna. Redko ga je videti na ulici. Gre po opravih, počasnih korakov, s palico v roki. Odkriva se na levo in desno, ljubezno pozdravlja, tudi takega, ki se morda mrko drži. ... Premaga ga, drugič ga pozdravi naprej. Morda si ga srečal v petek dopoldne, ko je šel k jezuitom k spovedi. A popoldne ga rodno vidiš na cesti. Ker po »sprehodu« se zopet začne delo. Delo in študij. Gosp. ravnatelj Mesar v Jugoslovanski knjižnici bi morda utegnil povedati, koliko knjig je že prodal »množico« knezoškofu. Nairaznovrstne vsebine. Se-

veda največ bogoslovni. Prekrasna in dragocena je njegova knjižnica. Množi se dan za dnem. Svoje mu zavodu v St. Vidu je namerava zapustiti. In koliko teh knjig prešludira temeljito. V jesenskih dneh svojega življenja mož neprestano študira. To je čudovito! V tem se bliža sedma ura zvečer. Treba je zopet v kapelo. Zmoliti jutranjice in hvalnice bregirja in počastiti Boga v tabernaklju. Pa sedme ure navadno niti ne čaka ne. Skrb mu zasenči čelo. Bridkost ga obide, spomni se te in one težave, ki mu grebe dušo. V kapelo hiti pred tabernakelj. Tja, ker najde tolažbo in uteho, olajšave v skrbeh, moči za novo delo, poguma za boj zoper sovražnike, ki v današnjih dneh ljuteje nego kdaj napadajo in naskakujejo duše dragih mu Slovencev. Morda kleči tam na svojem klečalniku eno uro, morda dve. Kdo ve? Da, kdo ve? Bog! O, če bi večna luč znala govoriti! Mati Elizabeta, kako lepo si povedala v tisti lepi pozdravni pesmi, ki je ob sprejemih na birmovanjih na besedo iz otroških ustec že tolikokrat orosila škofovo oko. ... Pred osmo uro se za kratek hip vrne v svojo delavnico. Tam pogleda še kak časopis, revijo. Kako rad prebira zlasti mladinske liste. Posebno dijaške in delavske. Dijaki in delavci so mu bili vedno tako dragi. Zlasti pa so mu v današnjih težkih dneh. ... Ob osmi uri je večerja. Zopet se snide omizje od opoldne, šestinske jih je. Gospod knezoškof malo je, toliko da je. In le trikrat na dan. Malice ne pozna. Med jedjo povprašuje po tem in onem, zanima se za vse. A čas hiti, skrbno pogleduje ga knezoškof na uro na steni. Pol devetih je. V kapelo je treba. Strežnik je že pripravil klečalnike in sveče užgal. Vsa družina je zbrana. Gospodinja-nečakinja in vsi hišni posli so že po klopih, še »gospodjček« pridejo. Tako je zbrana vsa družina pred oltarjem sv. Družine, da se li zahvali za pomoč čez dan. Zbrana okrog

svojega očeta, ki kleči sredi med njimi. Tajnik molí na glas rožni venec, vsi glasno odgovarjajo. In ko so litanije pri kraju, se vzdigne oče in blagoslovi vse zbrane izpred oltarja. Nemo se sklonijo glave pod trojni blagoslov. In blagoslov, od nebes orosen nese milost in mir po vsej lepi ljubljanski škofiji. ... Družina se razide. Oče pa še ostane in molí. Za vse, katerim je delil svoj blagoslov. Vse utihne v močehni palači. On pa še dela načrte, kako bo v premišljevanju drugo jutro znova molil za vse, ki so mu izročeni. Slednjč odide tudi on in leže v skromno posteljo. Ura je poldesetih. Mirno in dobro spl. Tudi v spanju je čudovit.

Tako je končan dan. In tako je življenje gospoda knezoškofa sleherni dan. Pravilo: molí in delaj! mu je ves smisel življenja.

2. Na birmovanju.

Nekoliko drugačen red ima na birmovanju. Določil si ga je v sinodah in z vsakoletnimi objavami v »Škofijskem listu«.

Precej po veliki noči, potem ko na belo nedeljo posveti nove subdiakone, se poda na kano-niško vizitacijo in birmovanje po škofiji. Navadno pridejo na vrsto letno po štiri dekanije, v petih letih pa obišče vso škofijo. Po šestkrat je doslej obiskal prav vse župnije. Sedaj jih obiskuje sedmiki. Škofijo, ki ima blizu tri tisoč župnij. Ogromno delo, ki človek nad njim samo strmi. — Čas birmovanja se je približal. Slovesno so zapeli zvonovi stolnice sv. Nikolaja. Gospod knezoškof se pelje na obisk župnij. Svojega tajnika ima s seboj in svojega slugo, ki mu zvesto služi že eno manj ko trideset let. Jože mu je ime, saj ga vsa škofija pozna. Vozi se gospod knezoškof s svojimi lepimi črnimi konji v svoji kočiji. Kočijaž Franc strumno sedi na kozlu. Zaveđa se pač, da je kočija z lepimi konji

nekaj lepega. Kaj avto! »Nobel« je danes samo še s kočijo! Posebno za deželo. Tam so le konji v veljavi. Saj jih včasih zberejo celo trumo in pošljejo škofu nasproti. V kroje se oblečejo mladi jezdec in v lepe narodne noše. To vam je sprevid! In sedaj si mislite škofa v avtu. Kam bi konjeniki! »Ne gre skupaj!« Če bi tako bilo, bi se morda še večkrat tako zgodilo, kakor se je pred leti tam gori v gorenjski Kropi. Iskri škofovi konji so namreč drevili pred seboj počasne in neokretne kroparske konje (pa menda kroparski niti niso bili, saj vsak Gorenjec ve, da v Kropi ni konj). In kaj se zgodi? Kmalu se znajde zadnji jezdec pred škofovim vozom na tleh. Konj je bil namreč od sile širok (kakor podna vrata), jezdec pa majhen in neobglen. Konj se nekaterikrat prestopi in že je jezdec na tleh. Kaj bolečine in vse drugo, sramota! Da, sram ga je bilo! Pa se pobere in obrnen proti škofu, ki se pelje mimo, ponosno pravi: »Vejo, 'ma tud' soje muše.« Konj je pa s svojimi muhami drevil naprej brez žalostnega junaka. ... Pa brez zamere! Saj Kroparji, ki so »Škofom prav zadovoljni« (tako so nekoč izrecno izjavili pri odhodu), ne bodo hudi.

Gospod knezoškof se bliža prvi župniji. Slovesno zvonjenje se začne že od daleč, marsikje pokajo tudi topiči in možnarji. Pred sedanjimi konji je imel gospod knezoškof lepe rjave konje, ki so vselej, ko so že od daleč zaslišali zvonjenje in streljanje, veselo zarežgali. Vsi so vedeli, da je župnija že blizu. Sedanji menda niso tako brihtni. — Župna cerkev je tu. Vse je v milih, zastavah in zelenju. Raznovrstni napis so po mlajih in slavo-lokih. Vse je na nogah vse se gnete, da vidi svojega škofa. Kdor je videl in doživel, kako Slovenci sprejemajo svojega škofa, ta ve, da ta narod svojega nadpastirja ljubi in spoštuje izredno. Zato je

Prof. J. Šolar:

Škof Jeglič steber slovenske kulture

Kadar koga skušamo označiti kot kulturnega delavca, se navadno ustavljamo ob njegovem literarnem in znanstvenem ali umetnostnem delu. Ni dvoma: človek s tako široko izobrazbo, s tako pridnostjo in s tako pronicanim duhom, kakor ga ima škof Jeglič, bi moral postaviti učenjaka in znanstvenika, ki bi delal čast vsaki univerzi — a bi ostal še vedno kulturno nepomembnejši nego je škof Jeglič. Dasi že njegovo osmošolsko in bogoslovsko literarno delo pač radi tedanjega vzgojnega vpliva kaže preenostavno pojmovanje leposlovno-umetnostnega udejstvovanja, bi morda ob drugačni življenjski poti in drugih vplivih svoje lepe pripovedne zmognosti, ki jih ni mogoče tajiti, razvil do pomembnega pisatelja, ki nam jih je v 80ih in 90ih letih tako manjkalo. — Saj je škof Jeglič mnogo pisal, pisal leposlovje in pisal znanstvena dela, pisal zlasti poljudno vzgojna dela. Dolga je vrsta njegovih spisov. In vendar je prav tako gotovo, da škof Jeglič pri Slovencih daleč presega kulturno pomembnost svojega literarnega in znanstvenega dela. Kdor bi njegovo delo hotel vključiti v tisto dolgo vrsto spisov, bi mu delal krivico in ne pojmuje prav njegove veličine. Njegovo kulturno pomembnost in veličino marveč vidim v njegovi močni osebnosti, v njegovi življenjski akciji, s katero je ustvarjal v veliki meri svojo dobo. Slovenci suverenov nismo imeli, imeli pa smo v svoji zgodovini že nekaj takih mogočnih klicarjev, okrog katerih se je koncentriralo vse naše delo, ki so nam postali via facti voditelji in smo v svojih najbolj kritičnih časih prav v njih našli svojo oporo. Ne najmanjši med takimi našimi velikani je škof Jeglič.

V škofu Jegliču vidim od prvih početkov močno impulzivno naravo, ki se hoče izživeti v akciji, od prvih početkov je pravi homme d'action, ki mu brani, da bi v leposlovju samodopadljivo iskal rešitve svojim

srčnim in umskim zagonekam, ki mu prav tako brani, da bi postal suh teoretičen znanstvenik. Že s svojimi prvimi spisi v »Domačih vajah« in pozneje v »Letopisu Matice Slovenske« je skušal neposredno vplivati na življenje in mu ni bilo njegovo leposlovje avtonomna panoga lepote, marveč akcijsko sredstvo. Prav isto lahko vidimo že v njegovih prvih poljudno znanstvenih spisih: akcija, s svojim peresom skuša posegati v pereča dnevna vprašanja, skuša usmerjati duhove. In če je 1882 pustil bogoslovno profesuro in odšel v Bosno, moramo smatrati to samo za nov dokaz njegove odločne volje po praktičnem udejstvovanju, za kakršno se je bal, da mu profesura v Sloveniji ne bo nudila dosti možnosti. Za tak korak je treba energije, je treba duševne samostojnosti, ki se uveljavijo preko vseh težav. Tudi v Bosni je ostal zvest svoji akcijski naravi. In če danes slavimo Strossmayerjevo apostolsko delo po Bosni in Hercegovini, če se tako hvaležno spominjamo njegovega protektorata nad srbskimi katoličani, se mi zdi, da Jegličovo 16-letno dejansko misijonsko delo v Sarajevu in njegovi škofiji ni manj vredno. S pravim misijonskim duhom se je z dušo in telesom Slovenec oprijel tujega jezika in z veliko ljubeznijo do vsega bosanskega začel ondi svoje odlično kulturno delo v besedi in pismu. Pokazal je, kako visoko zna spoštovati individualnost vsakega naroda, pokazal, kako tudi najizrazitejši Slovenec lahko nesebično deluje v procvit Hrvata in Srba, kako iz take globoke medsebojne ljubezni poganjajo resnične kulturne in življenjske dobrine. S tega stališča lahko trdimo, da je škof Jeglič postavil s svojim zdravim naravnim čutom že davno pravega Jugoslavana, a pri tem ostal v svojih temeljih izrazit in nezlomljiv Slovenec. Dal nam je zgled velike medsebojne ljubezni, zgled velikega medsebojnega spoštovanja, dal zgled velikega Slovenca in velikega Jugoslavana. Mogel bi nam služiti v obeh pogledih kot vzor, ki je praktično dokazal svojo veličino še v večji meri nego Strossmayer.

Po 16 letih polnih dela in žrtve se je 1898 vrnil nazaj v Slovenijo. Njegova akcijska narava, ki se je v svojih najboljših letih tako močno razvijala v misijonu v Bosni, je našla nov delokrog. Pri nas je Mahnič s svojo neizprosno logiko že razdelil duhove; začenjalo se je mrzlično tekovanje in izpodrivanje. Misijonske metode pa so povsem psihološke in ne logične. Zato je bilo delo v Bosni za osebnostno rast in vodstvo škofije in naroda ogromnega pomena. Res je bilo ob nepetih strankarskih in kulturno političnih razmerah tedanji Sloveniji nemogoče stati ob strani kot nepristranski opazovalec. Kdor je hotel kaj pomeniti, je moral računati z dejanskim položajem in poseči v danih razmerah v borbo. Tega se je prav hitro zavedel tudi novi ljubljanski škof Jeglič.

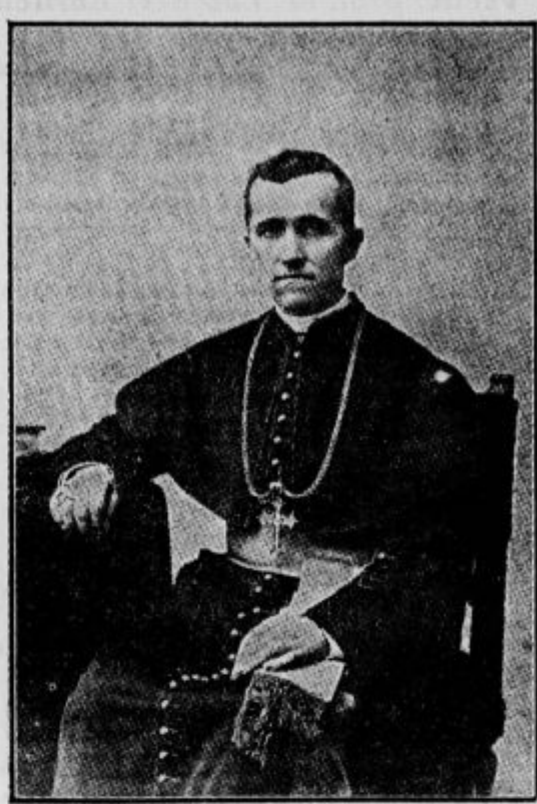
Nič ni čudnega, če mu je v oni dobi mladi katoliški pokret, ko je bil še tako čist in svež, tako resnično slovenski in iskreno verski, prirastel k srcu in ga je smatral za močno oporo svojemu delu. Ko se je pozneje gospodarsko in politično razmahnil in segel sem in tam tudi po neiskreni demagogiji, se je nekaterim zdelo, da je vsega kriv škof in so ga brezobzirno napadali, drugim pa je bil marsikdaj premalo radikalen. Če pa pregledujemo škofovo delovanje v teh letih, bomo zasledili neverjetno doslednost, ki nam ga

kaže v pravi veličini: gojil in poudarjal je vedno samo one večnostne in slovenske temelje, ki so in morajo biti vsakemu vzvišeni nad vse prigodno strankarsko in demagoško. Zato se je moglo zgoditi, da smo v časih najhujših političnih borb smatrali njegovo delo skoro za malo pomembno, da je škof Jeglič stopil v ozadje dnevne veličine političnega hrupa. Zgodovina pa je pokazala drugače: koliko praznih političnih in demagoških gesel je z njih očeti vred poniknilo brez sledu — ostali pa so Jegličevi večnostni temelji z njih očetom vred. Ob prvem sovražnem vetru, ob prvi nevarnosti so se razbegli slovenski preroki — ostal nam je le en dober pastir, ki je bil vselej pripravljen dati tudi življenje za svoje ovce — bil je škof Jeglič.

In njegovo kulturno delo med Slovenci? Rekel sem že, da ga ne vidim ne v umetnosti, ne v znanosti, da, niti v tako samopozabnem mecenstvu tako izrazito kakor v dejstvu, da je škof Jeglič v najkritičnejših časih znal slovenskemu narodu obraniti in vzgajati dvoje njegovih bitnih korenin: vernost in slovenstvo.

Gotovo je veliko dejanje, veliko kulturno delo, ustanavljati akademije, univerze, graditi prvo slovensko gimnazijo, zalagati prve slovenske šolske knjige, se finančno skoro uničiti za izdajo velikega slovarja — kdo bi o tem dvomil. Toda neprimerno večje je delo, da znaš o pravem času prebuditi ljudstvo, da mu s pravimi sredstvi znaš razživiti razum in srce, da spozna in vzljubi pravočasno svoje najvišje vrednote, ki so v nevarnosti. In kdo bi si upal tajiti, da smo Slovenci preživljali v zadnjih 30 letih resnično velike krize. Mar smo že sploh kdaj v svoji zgodovini doživeli silnejše dogodke nego smo jih med vojno in tik po vojni. Da smo bili tedaj uboga raja, ki nima svojega močnega zaščitnika, da smo bili tedaj nezavedneži izpred 1900, da smo bili tedaj neizobraženci izpred 1880 — kaj bi bilo z nami? Še tako smo se z naporom vseh sil komaj rešili. — In smelo trdim, da ima tu škof Jeglič ogromno zaslug.

Kot kmetijski sin in zdrav Slovenec škof Jeglič je dobro čutil: pravo slovenstvo je v ljudstvu in ne v meščanstvu. Odtod njegova tesna zvezanost z ljudstvom, odtod njegovo zdravo sočutenje z vsakokratnimi njegovimi potrebami in težavami. Vprašanje slovenske-



V prvem letu vladanja ljubljanske škofije.

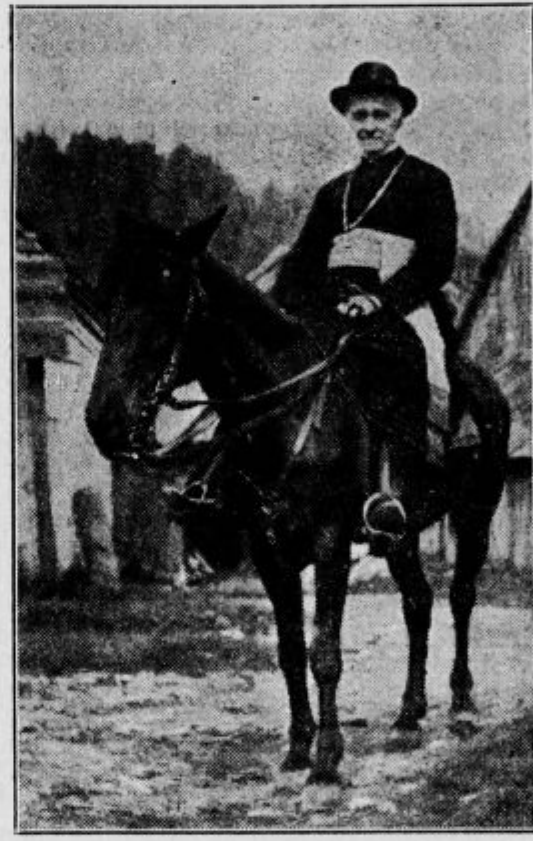
ga meščanstva, ki ga nekateri načenjajo, še davno ni rešeno in je mnogo zamotanejša nego si ga predstavljajo. Da ni škof Jeglič začel tako obširne ljudsko prosvetne akcije po svojih duhovnikih, bi bilo še danes kulturno udejstvovanje omejeno na šibke poskuse, ki ne prenese svetovne konkurence. Da ni škof Jeglič pravočasno opazil, kako nas ogroža od vseh strani val moderne kozmopolitske, verske in narodnostne brezdušne civilizacije, bi bili utrpeli Slovenci vse drugačno moralno in narodno škodo nego smo jo tako. Res, to ljudsko prosvetno delo ni samo škofovo delo, mnogo prav odličnih delavcev bi morali omenjati. A eno je gotovo: škof Jeglič je ne le s pokroviteljsko roko podpiral, ne le s svojo ljubeznijo in molitvijo sodeloval, marveč polagal vedno temu delu najgloblje, večnostne osnove. Imel je predhodnika v narodnem prosvetitelju Martinu Slomšku, ki je s svojo nedeljsko šolo utiral izobrazbi pot med ljudstvo. A po svoji širini in globini ga je Jeglič prekosil.

Škof Jeglič je bil svoje žive dni iz vsega srca prepričan, da sta vernost in slovenstvo nerazdružljiva. To mu je potrjevala zgodovina, mu je potrjevalo germansko raznarodovanje ob naših mejah, mu je mnogokrat dokazovalo naše meščanstvo, mu je dokazovala skozi vso dobo njegovega življenja kruta realnost. Bosanska borba za Krst častni i slobodu zlatnu mu je bilo samo še dokaz več. Prav zato je smatral za brezuspešno delo, če podpira eno brez drugega. Zato je kot nadpastir svojega naroda tako odločno branil svoj narod pred germanskimi napadi, zato tako pogumno pozval svoj narod ob uri najhujše stiske, da izpove svojo narodno voljo, zato tako neustrašeno vsekdar in povsod branil nedotakljivost slovenskih verskih svetinj. Tako tesno čuti s svojim narodom, da narod na njegova usta govori, kadar vsa druga onemé. Človeka, ki tako bistveno in globoko posega v kulturo kakega naroda, niti ne moremo imenovati kulturnega delavca, marveč je res nekaj temelj, opora, steber svoje dobre narodove kulture, naj tudi ni nič napisal.

Ob osemdesetem letu njegovega dela in trpljenja želimo svojemu Mojzesu, da bi ukažal zarje boljše bodočnosti, da bo ugledal obljubljeni čas in kraj, kjer bo njegovo izvoljeno ljudstvo moglo znova zaživeti v svoji celoti iz vseh svojih korenin — verskih in narodnih — veliko življenje majhnega naroda.



Škof Jeglič — turist.



Na vizitacijskem potovanju v gorskem terenu.

v prazno zadelo poročilo o letošnjem birmovanju v loški dekaniji, ki jo je prav te dni prinesel neki list, ki nikakor ne nosi pravega imena. Slovenski narod ni tak, kakor ga slikate vi, ki si po uredniških sobicah izmišljate »flavce«, da ž njimi polnite potrpežljivi papir in ga servirate svojemu od stile potrpežljivemu bralstvu. Le verjemite, da taki člančiči škofu, kakor je naš vladika, niso in ne bodo škodili prav nič, pač pa vam in vašemu listu.

Gospod knezoškof je stopil s svojega voza. Začnelo se pozdravi. Najprej župnik, potem župan, nato ključarji in zastopniki raznih društev, družb in bratovščin. Nazadnje navadno šolska mladina. Otroci so najbolj korajžni in se vedno najbolj odrežejo. Kaj vse se doživlja pri teh sprejemih. Gosp. knezoškof je navadno ganjen od solz, ko vidi vso to ljubezen, ki je v malih podeželskih razmerah toliko žrtvovala, toliko izrednega pripravila. In on sam! Kako ljubeznivo kramlja z ljudmi, zlasti z otroci. Osvoji si na mah srca vseh... Po sprejemu je v cerkvi blagoslov z Najsvetejšim. Za tem nadzorovanje v šoli. Kako ljubko otroci odgovarjajo, kako dobro so poučeni in pripravljeni. Čast slovenskim katehetom, ki s tako ljubeznijo in poštovanostjo vzgajajo naša naraščaja, da je tako temeljito poučen v tem, kar je najvažnejše za življenje! Otroci so ponosni na svoje znanje, zato so pa tudi nam! Vse vzradošeni, ko se koncem izpraševanja dvigne izpred katedra častitljiva škofova postava. Vedo, kaj bo sedaj. Podobe bodo dobili. Vsi, prav vsi. Vsakemu posebej po osebo izročijo gosp. knezoškof. To vam čestljajo, ko vro iz šolskega postopja. Po obisku v šoli je najprej vizitacija v cerkvi, kjer se pregledajo oltarji, mašna obleka, posodje, krstni kamen, kor. Za tem je precej vizitacija pokopališča in nato pisarne župnišča. Veseli so dušni pastirji, ko slišijo besedo priznanja in pohvale iz ust svojega nadpastirja. In to tudi zaslužijo! Blagor nam

Slovencem, da imamo take duhovnike!

Od sprejema, ki je v vsaki župniji redno ob štirih popoldne, so pretekle že dve tri ure. Skoro bo ura sedem. Takrat je večerja. Kratka je in skromna, gospod knezoškof sam želi tako. Po večerji je v župnijah, ki imajo boljše pevece, navadno pozdravna »podoknica«, združena čisto z razsvetljavo. Kjer tega ni, pa v zvoniku slovesno pritrkavajo. Za tem se gospod knezoškof poda v določeno mu »škofovo sobo«, kakor jo v vsaki župnišči nazivljajo. Tu bere najprej spomenico o življenju in stanju župnije. Te spomenice so od sile zanimive. Ker hrani gospod knezoškof te spomenice od vseh župnij za vsa leta nazaj, ki so v 32 letih njegovega škofovanja narastle v velike sklade zanimivo pisanega papirja, bo ta material nekoč važen vir za spisovanje zgodovine Slovencev. Brez dvoma je to. Navadno pregleda gospod knezoškof tudi župnijsko kroniko, kjer jo imajo. Zahteva jo povsod in so jo že skoro povsod spisal in jo spisujejo. Koliko zanimivega, kar bi se sicer za vedno pozabilo in izgubilo, se je ohranilo v teh beležkah. — Ko je vse to pregledano, pride na vrsto seveda breviz, za katerega je čez dan pogostoma zelo malo časa. Poldeseti je ura, ko leže spat.

Zjutraj je zopet na vse zgodaj na nogah. Do lanskega leta, ko je še spovedoval, je vstajal vsako jutro ob pol štirih. In potem je šel precej v spovednico, v kateri je ostal navadno do blizu devete ure, ko se je začelo cerkveno opravilo. Bil je to napor, kakor ga zmore le človek, ki je takega zdravnika, takih življenjskih sil in tako poln gorečnosti, kakor je naš siloviti jubilant. Ta napor je bil v mlajših letih njegovega škofovanja tem silnejši, ker je spovedoval tudi popoldne in zvečer pozno v noč. Včasih je šel komaj dobro spat, pa ga je že ura budila na nov napor. Letos, ko je po kratki boleznii v mesecu marcu moral na odločno zahtevo

zdravnikovo opustiti vsako naporno delo, je moral tudi spovedovanje opustiti. Zato vstaja sedaj na birmovanju ob uri, kakor doma. Ob šesti uri gre v cerkev, kjer eno uro moli in premišlja pred Najsvetejšim, dokler ob sedmi uri ne pristopi za sveto mašo. Po njegovi maši masuje njegov tajnik, da je tudi še pri tej maši. Potem gre v župnišče k razjuterku. Ob deveti uri je slovesen vohod v župno cerkev. Tu se izvrši vse po za to določenem obredu. Po vohodu je sveta maša, po njej pridiga, po pridigi birmovanje in nato molitve za mrtve. Delo je gospodu knezoškofu po novem letošnjem redu olajšano, ker sedaj samo birmuje, drugo pa opravijo duhovniki, ki se navadno zberejo v večjem številu in zlasti iz sosednjih župnij k tej slovesnosti. Če pa pomislimo, da je gospod knezoškof do lani vse to opravljal sam, namreč, po silnem naporu v spovednici, ob deveti uri sam maševal, nato pridigal, birmal in opravljal molitve za rajne, da je torej moral biti teš ob obilnem naporu navadno do enajste ure in to vsak dan. Kljub visoki starosti, bomo razumeli, koliko je moral moč prestat v dolgih, dolgih letih svojega škofovanja. Nikdar mu ne bomo mogli biti dovolj hvaležni za vse neizmerne žrtve, ki jih je doprinesel za nas in radi nas. In Bogu, ki nam je dal človeka, slovenskega sina, ki ga je poveljal po takih izrednostih!

Opoldne je kosilo. Da je tu vse veselo in dobre volje, kdo bi to zameril. Zakaj bi se veselje in dobra volja zamerjala duhovnikom, ki v skromnih svojih razmerah doma po svojih župnijah ne uživajo veliko veselja in so veseli tem bolj, ker imajo v sredi svojega škofa, o katerem vedo, da jih ljubi, da ž njimi deli veselje in žalost in vso usodo, saj jim je bil vedno zvest. V svojem škofu vidijo tistega, ki ga jim je božja Previdnost postavila na visoko goro, da sveti njegova luč in kaže pot, varno in zanesljivo. Zavedajo se, da bi brez njega ne

bili to, kar so, ker od njega niso prejeli samo posvečenja, temveč tudi zgled, ki jih vzpodbuja in podžiga za delo in žrtve, da rešijo več slovenskih duš grozne pogube. Pogube, v kateri bi se izgubil tudi slovenski narod brez takih škofov in takih duhovnikov.

Po kosilu je treba navadno kmalu na pot. Sosednja župnija je morda daleč in slaba so pota do nje. Treba je med potjo prepreži v manjši vozi, da popelje nadpastirja tudi v gorske župnije, kamor vesle visoke starosti, dasi bi tako rad, ne more več peš. Včasih pot tudi za voz ni na razpolago. Takrat pripravijo dobri ljudje gospodu knezoškofu krotkega konja, da ga ponese preko tokav in strmin v gorsko župnijo. O, kako lepo je videti škofa na konju! Znana je tovrstna slika s cerkniških bregov. Škoda, da takrat fotograf ni ujel vse slike. Pred njim je namreč spela v breg precejšna četa konjenikov. Za njimi pa on kot zadnji. Bil je nepozaben pogled! Da gospod knezoškof rad jezdi, je znano. Seveda ne dela tega za sport. Gotovo so mu ob takih prilikah tudi spomin na dni, ko je kot mlad duhovnik jezdil po bosanskih gorah. Od takrat namreč zna jezdit. Takrat pač ni mislil, da bo v pozni svoji starosti kot tridesetletni ljubljanski škof z ježo obiskoval slovenske župnije. Čudovit so načrti božje Previdnosti!

Ob štirih se sprejem ponovi. Nova župnija, novo delo, novi napor. In to vsako leto v šestdesetih župnijah. Čudovita božja moč ga spremlja, da vztraja tudi kot osemdesetletnik.

Dobri Bog! Nimamo v oltarju postavljenih svetnikov, ki bi nas zanje zavidal svet, majhni smo, pa so nas še te raztrgali in razkosali, živimo usodo zaničevanih in ponižanih, a eno vemo in se zavedamo kljub svoji edinstveni vedno bolj: rad nas imaš, ker si nam dal zrasti iz naše srede takega škofa!

Knezoškoj dr. Jeglič naš najboljši dušni pastir

V knjigi »Na noge v sveti boj«, L., piše naš presvetli jubilat: »Dragi Slovenci! Rad bi vam pomagal! Zlata in srebra nimam. Imam pa še srce polno ljubezni do Vas, srce, ki z Vami čuti, trpi, zdihuje, srce duhovnega pastirja, ki želi dati vsem ovčicam dobre hrane, želi zdrave ohraniti v zdravju, ranjene zaceliti, žalostne potolažiti, izgubljene poiskati, vse osrečiti in razveseliti.« Nad vse častna osemdesetletnica našega preljubljenega nadpastirja nam kliče, da se vsaj za nekaj trenutkov ozremo v njegova dela, ki mu jih je narokovala ljubezen do nas in ki so nam prinesla toliko srečo.

Od 20. maja 1898 deluje presvetli vladika med nami. Poprej je bil šestnajst let med brati Hrvati v Bosni. Ob odhodu so zastopniki temošnje nadškofije na kratko označili jubilarstvo delovanje v vrhbosanski nadškofiji s temi besedami: »Po šestnajstletnem požrtvovalnem in z ljubeznijo prežetem delu v nadškofiji vrhbosanski se smatramo mi, zastopniki te nadškofije, dolžne, da se Vaši Presvetlosti na dan, ko Vam je sveti oče podelil ljubljansko škofijo, ponižno zahvalimo za Vaš neprestani trud, ki ste ga vložili v dobrobit in srečo našega trpečega naroda v Bosni. Vaša vnema za hišo božjo, Vaš neumorni trud in prizadevanje za zveličanje duš, ki ste ga pridobivali podnevi in ponoči za mizo Gospodovo; Vaše nežno sočutje za otroke in ubožce; Vaš neutrudljivi duh pri vodstvu in upravi nadškofije; vse to in še mnogo drugega bo ostalo z neizbrisnimi črkami zapisano v srihi cele Bosne, v Srcu božjem, tej pravi knjigi življenja« (Vrhbosna XII. 1898, str. 153).

Ko je prevzvišeni jubilat stopil med nas, je rekel: »Pri Vas, med Vami sem — ves Vaše (Domoljub 1898) Besedam so takoj sledila dejanja. Z gorečnostjo in ljubeznijo je začel delovati za svoje ljudstvo. Vsakih pet let je prepotoval škofijo. Vsaka gorska podružnica mu je znana. Ni ga starčka v hribih, ne žene, ne moža, ki bi pri njem ne bil iskal tolažbe pri pridigi. Njegove tisočere in tisočere prečute noči v spovednicah vzbujajo povsod strmenje in vžigajo čudovito spoštovanje in ljubezen v srihi vseh vernikov.

In ko hodi prevzvišeni vladika na apostolskih potih sedaj med svojim ljudstvom, je dovolj že samo njegova navzočnost, da se verniki spominjajo vseh tistih s čudovito vnemo in gorečnostjo oznanjevalih nauk in da zopet in zopet sklenejo uravnati po njih svoje življenje.

Ti zveličavni nauki, ki jih je Presvetli s toliko vnemo oznanjeval, so pa tudi ohranjeni v predragocenih knjigah, ki jih je prevzvišeni jubilat napisal svojemu ljudstvu. Mladenci imajo knjigo »Obramba vere« in »Življenje po veri«, v resnici zlat vademecum za naše fante. Mladenke imajo knjigo »Dekletom« z dragocenimi navodili o krščanskem življenju. Starši imajo dve dragoceni knjigi: »Pouk o vzgoji« in »O verskem pouku majhnih otrok.« Vsi verniki, preprosti in inteligentni, pa imamo knjigi »Mesija« in »Na noge v sveti boj« (tri knjige). Predragoceno zakladnico navodil za versko življenje pa hranijo pastirske poslanice Presvetlega. In prav te poslanice kakor tudi sinodalne knjige knezoškofa dr. Jegliča duhovniki, zbrani v sodaliteti presv. Srca, mesec za mesecem proučujejo, da morejo voditi ljudstvo po navodilih presvetlega jubilanta. Tu je zaklad, ki je neizčrpen. V začetku našega stoletja so nemške nabožne in vzgojne knjige priporočale dušno pastirsko metode škofa dr. Jegliča, zlasti so poudarjale pomen naših Marijinih družb. Celo mednarodni Marijanski kongresi so opozarjali na delo našega jubilanta.

Nauki sami bi nas še ne naredili srečnih, ko bi ne prejeli tudi potrebnih milosti in pripomočkov. Milosti dobivamo v sv. zakramentih in pri sv. daritvi. Najsvetejši zakrament, je zakrament sv. Rešnjega Telesa. Če pregledamo spise in navodila vseh ljubljanskih škofov, ne bomo nikogar našli, ki bi bil s toliko vnemo govoril o božjem Zveličarju pričujočem v sv. zakramentu kakor naš jubilat. V najtesnejši zvezi z dogmo o resnični pričujočnosti Kristusovi pod podobo kruha in vina so pa nauki o češčenju presv. Srca Jezusovega, ki so Prevzvišenemu nad vse ljubi. Ni ga govora, da ne bi govoril o tem predmetu, ni ga navodila za duhovnike, ki bi ne omenjali tega sredstva in tako tudi ni spisa, v katerem bi se vsaj nekoliko ne dotaknil češčenja Srca Jezusovega. In kako lepi sadovi gorečnosti jubilarne se kažejo v naši deželi. Ali se ne zbira naše ljudstvo trumoma okrog sv. Evharistije, da se tu očisti in krepi? Zlasti se to kaže v skupni molitvi pred sv. Rešnjim telesom po vseh župnijah naše škofije in v razširjanju po sv. Cerkev tako zelo priporočene bratovščine sv. Rešnjega Telesa. In pobožnost presv. Srca Jezusovega! Ljudstvo je to pobožnost vzljubilo in jo goji kot najbolj zanesljivo sredstvo za stanovitnost do konca. Zlasti se to vidi v Apostolski moči, kjer se zbira naš najboljši možje in fantje. Z vnemo goje pobožnost presvetlega Srca Jezusovega in prejemanja sv. obhajila prve petke, oziroma prve nedelje v mesecu.

Cerkve, bivališča živega Boga, se v ljubljanski škofiji vedno bolj zaljubejo in deloma prenavljajo. Pri škofijskih vizitacijah dobivajo

župniki navodila, kako naj skrbijo, da bodo župne cerkve vedno lepša bivališča evharističnega Zveličarja. Kjer je bilo potrebno, so bile sezidane nove župne cerkve v ljubljanski škofiji. Že do l. 1915 je bilo na novo sezidanih 26 župnih cerkev (Duhovni pastir 1915, str. 670) in pa veličastne nove cerkve v Ljubljani: Marije Pomočnice na Rakovniku, jezuitske cerkev sv. Jožefa in pred par leti cerkev sv. Frančiška v Šiški.

Sedajni sv. oče Pij XI. je zapisal v svojem apostolskem pismu z dne 1. avgusta 1922 o nalogah dušnega pastirstva te besede: »Tok časa je prinesel v običaje ljudstva mnogo stvari, ki so bile popolnoma nezasišane v časih naših očetov. Vse to mora poznati duhovnik, da novim nevarnostim slavi nasproti nove pripomočke v moči Jezusa Kristusa in da blagodejno moč sv. vere prinese v vse žile človeške družbe« (Pij XI. De Semin. et de stud. cleric.). Duhovščina ljubljanske škofije je bila tako srečna, da je dobila v sinodalnih določbah, ki jih je izdal presvetli knezoškoj dr. A. B. Jeglič, o pravem času dobro premišljena, prav za sedanje razmere primerna navodila. Kar uči Pij X. v okrožnici »Il fermo proposito« z dne 11. junija 1905, to se je začelo v ljubljanski škofiji sistematično izvrševati že po prvi sinodi, ki je bila l. 1903. »Jasno je,« pravi Pij X., »da se mora vsak truditi, ne le kako bi bolj in bolj posvetil sam sebe, marveč tudi, kako bi ukoreninil in vse bolj razširil božje kraljestvo v posameznikih, v družinah, v družbi... Zavzeli se je treba za ljudstvo, zlasti za delavca in kmeta in sicer ne le vlivati v srca vseh vero, edini vir resnične tolažbe v bridkostih življenja, ampak brisati jim tudi solze, lajšati tudi trpljenje, boljati jim z dobrimi napravami bedni gospodarski položaj, truditi se, da se v tem oziru odpravijo ali popravijo vse krivične naredbe in ustanove pravični zakon; braniti z ares katoliškim duhom pravice božje v vseh stvareh in ne manj svete pravice katoliške Cerkve... To je katoliška akcija... Ta akcija je pravo apostolstvo.«

Kakor je Pij X., ki ga bomo — kakor upamo kmalu častili kot od sv. Cerkve proglašenega blaženega služabnika božjega — sam najbolj goreče izpolnjeval to, kar je naročil vsem škofom, je tudi naš presvetli jubilat v vseh svojih letih vladanja, po zgledu božjega Vzornika, predvsem delal in potem učil. Kdo je več storil za delavca in kmeta v zadnjih dvaindesetih letih kakor naš prevzvišeni knezoškoj? Zgled njegovega neutrudnega in požrtvovalnega dela je vabil duhovnike k posnemanju in dobre vernike, da so po svojih močeh v apostolskem delu krepko sodelovali. Vsak zgodovinar bo moral pripoznati, da se je v ljubljanski škofiji vestno izvrševalo to, kar naroča Pij XI. v encikliki 23. dec. 1922, ko govori škofom in duhovnikom vsega katoliškega sveta, naj vestno izvršujejo skupino vseh naredb in del, ki se označujejo z imenom »predrage nam katoliške akcije«, in poudarja: »Vse te in druge stvari, katere bi bilo pre dolgo naštevati, je treba čvrsto držati in po potrebi ljudi in prilik jih še bolj pospeševati in v novimi pripomočki ojačiti. Ako bi se to komu težko zdelo in za duhovne pastirje in vernike prenaporno, naj se zaveda, kako je to potrebno in kako tesno je zvezano z dolžnostmi pastirjev in s krščanskim življenjem. Iz istega razloga je jasno, da je vse to spojeno s teženjem po obnovitvi Kristusovega kraljestva, po katerem hrepenimo.«

Skupina vseh naredb in del, ki jih naroča sv. oče Pij XI. izvrševati, je v naših sinodah kot jasno načrtan življenjski program vsemu ljudstvu, poidecem, družinam, stanovom in narodu. Blagovati moramo župnije in dekanijske, kjer se ta program vestno izvršuje. Uspeh se jasno kaže; krščanstvo je vedno bolj zavedeno in bolj živo, versko življenje je resno, preizkušeno, dozorelo. Na zunanje se je pokazalo pomlajeno, poglobljeno in reorganizirano cerkveno življenje na onih veličastnih evharističnih shodih, ki so se s tolikim sijajem obhajali zadnja leta po posameznih dekanijskih. Še lepši uspehi so prikriti javnosti. Nešteti so verniki, ki hite dan za dnem iskat zdravil k Viru življenja, k Zveličarju v sv. Rešnjem Telesu; to so trume ljudi, ki so skromni in potrpežljivi, pokorni in ljubeznivi.

Ali se pozna uspeh dušnopastirske skrbi presvetlega jubilanta tudi pri onih Slovencih, ki so šli v tujino? Na to vprašanje odgovorimo le s tole ugotovitvijo: Kateri narod v Združenih državah Severne Amerike ima bolj urejeno katoliško podporo organizacijo kakor Slovenci? Kateri narod ima tako dobro katoliško časopisje kakor naši rojaki? In lanski Vseslovenski katoliški shod v Ameriki, ali ne priča o čudovitem uspehu, ki so ga dosegli rojaki onstran morja? In bodimo odkritosrčni, ali ni v prepletem napredku naših rojakov v Ameriki veliko dela, ki ga je za vzgojo izseljenec izvršil jubilat, sam in po svojih zvestih duhovnikih?

Po zaslugah dušnopastirskega delovanja škofa dr. Jegliča je nam Slovencem napočila doba druge katoliške renesanse. Zato moramo reči v imenu vseh vernikov s sv. Avguštinom (Sermo 116): »Apostoli so videli Kristusa, glavo sv. Cerkve in so verovali v bodočo sve-

Dr. Ciril Potočnik:

Pravični živi iz vere

Tak je naš vladika: iz vere živi. Drugeče ne bi ustvarjal nesmrtnih del in ne bi bil utisnil dobi, v kateri vodi ljubljansko škofijo, pečata, tako da se bodo iz nje učili tudi poznejši rodovi. Drugače tudi ne bi bil mogel ljubovati viharjem, ki so vršali mimo in se tako pogosto zaletavali tudi v njegovo častiljivo osebo. Ker Presvetli živi iz vere, je njegovo delo postavljeno na skalo, in je ni sile, ki bi ga porušila.

Ko so rajnega sarajevskega nadškofa Stadlerja svarili, naj ne pričinja velikopoteznih in dragih podjetij, ko je vendar siromašen in mu primanjkuje denarnih sredstev, jim je odgovoril: »Ali ne veste, prijatelji, kako vsak dan molim pri maši: Adjutorium nostrum in nomine Domini — Naša pomoč je v imenu Gospodovem, ki je ustvaril nebo in zemljo. Ali slišite: V imenu Gospodovem, ki je ustvaril nebo in zemljo. Pa bi te malenkosti ne mogel izpeljati?« Morda se je naš Presvetli pri Stadlerju učil tega velikega neomajnega, stanovitnega zaupanja v Boga, če ga ni prinesel že s seboj od svojih globokovernih staršev? Tistega zaupanja, iz katerega poteka pravi krščanski optimizem, ki nikoli ne obupuje, ampak dela in moli, trdno uverjen, da je z njim božja pomoč. In koliko je bilo takih trenutkov, ko so tudi ugledni in pobožni možje zdvajali nad bodočnostjo, Presvetli pa je s pogledom uprtim v Boga brez omahovanja šel za ciljem prepričan, da bo s pomočjo božjo zmagal. Saj pa tudi nikoli ni iskal sebe, svoje časti, ampak le božjo čast in zveličanje duš. Taki možje žive iz vere.

Vse krščanske resnice so mu življenje. Najprej ona, ki si jo je izbral za geslo: Priidi k nam Tvoje kraljestvo po Mariji. Sree, ki mu je Marija mati, povsod išče njene slave. Prava ljubezen in pravo češčenje Mater božje nima v sebi nič plehkega, sentimentalnega, ampak temelji na dogmah naše vere, ki Marijo, božjo Mater, čudovito povišuje; in vendar ta ljubezen tako prevzame človeka, da ne more o Brezmadežni govoriti drugače, kakor da vnema ljubezen in spoštovanje do nje tudi v srihi poslušalcev. Ljubezen se vnema ob ljubezni, tudi ljubezen do Marije.

Mladi študentje v škofijah zavodih smo to čutili. Kadar je bil 8. decembra popoldan sprejem v kongregacijo — blagoslovljeni oni debeško lepi popoldnevi — nas je vselej obiskal Presvetli. Vedeli smo, da nam bo govoril o Mariji. In vendar smo njegovo besedo o Materi božji sprejeli kot novo razodetje. Še vse bolj smo slutili, kaj nam mora biti sveta božja Porodnica, ko smo slišali, ne, ko smo videli, kaj je našemu škofu Brezmadežna.

Odtod tudi ono lepo marijansko življenje po vsej škofiji po prihodu našega nadpastirja v Ljubljano. Saj je menda ni župnije, ki bi ne

imela vsaj ene Marijanske kongregacije, kjer bi se posebej ne ogrevala srca za ljubezen do Brezmadežne. In lahko bi trdil, da so Marijine družbe izmed vseh organizacij prinesle največ blagoslova med naše ljudstvo. Saj so tudi druge družbe od nje dobivale najglobljih sodelavcev, ki so z besedo in zgledom kazali pot navzgor k Mariji, k Bogu.

Doba zadnjih tridesetih let je za versko življenje izredno važna. Previdnost božja nam je dala velike papeže, ki so vernikom še bolj kot preje začeli kazati na močne studence božje milosti, ki edina more preobraziti človeška srca. Tabernaklje nam je na široko odprl Pij X.; Srcu Jezusovemu so nas posvetili Leon XIII. in njegovi nasledniki; v družinah naj bi Gospodovalo Srce Jezusovo, nam kličejo Petrovi nasledniki vsi po vrsti; vzgojiti je treba dobrih, še več apostolskih laikov, ki bodo pomagali duhovnikom pri iskanju neumrljivih duš, nas ponovno in tako goreče vabi sedanji sv. Oče.

Le veliki, sveti škofje razumejo in znajo prav izvesti načrte velikih Petrovih naslednikov. Ljubljansko škofijo Bog posebno ljubi, ki je izročil njeno vodstvo v roke apostolu, ki ves živi iz vere. Le tisti, ki sam mnogo časa prekleči pred Najsvetejšim, dobro razume, kaj je človeškemu srcu zakrament Ljubezni. Odloki o zgodnjem obhajilu otrok pri nas niso zadeli na kake resne pomisleke, ker jim je Presvetli znal utreti pot med duhovnike in med ljudstvo. Obhajilna miza je danes vse drugače obiskovana kakor pred 30 leti. Prvi pelki so postali po nekaterih župnijah prvi prazniki, dnevi celodnevne češčenja se obhajajo slovesno ko največji prazniki v letu, in kar je več: skoro vsa župnija tisti dan, ko je izpostavljeno Najsvetejšemu, pristopi k mizi Gospodovi, tudi možje in fantje. In kaj to pomeni za versko življenje tiste župnije! In prav izredne zasluge ima pri tem verskem obnovenem življenju naš vladika, ki ob vsaki priliki z besedo in s peresom in z lastnim zgledom kliče in vabi vse na Gospodovo Sree. Tega ne bi zmogel, ko bi sam v vsej polnosti ne živel iz vere.

Nec terrenus nec timemus je zaklical sveti Ambrož. »Nihče naj se nas škofov ne boji, pa tudi mi se nikogar ne bojimo.« Taki so katoliški škofje, ki zajemajo moči in poguma iz najglobljih virov milosti, in ki združeni s svetim Očetom vladajo katoliško Cerkev. Z njimi je pravica in resnica, z njimi je Bog, česa naj bi se pa bali? Pravica in resnica sta še vedno zmagali, in Bog je nepremagljiv. Zato ni čudno, da se slovensko ljudstvo s tako enodušno ljubeznijo in zvestobo oklepa svojega nadpastirja in ob osemdesetletnem jubileju s hvaležnim srcem moli: Te Deum laudamus.

Jože Langus:

Združuje in vodi nas

Vsaka doba ima svojevrstne zahteve; utemeljene so po zgodovinskem razvoju, po odnosu družbe do pravnih zakonov, po tehničnem napredku, splošni civilizaciji in po zahtevanju posameznih oseb do novih potreb. Te zahteve rode takozvana gibanja, pokrete, ki so ali zgolj reakcija na gotovo smer življenja, ali pa že tudi akcija v delno in splošno novo, času primerno orientacijo duhov. Da take nove smerice nalete na odpor, je razumljivo. Pa vsako dobro in zdravo gibanje je pričetni odpor premagalo in v zmagi dokazalo svojo nujnost in korist.

Slovenci smo doživeli po svojih nacionalnih interesih, po svojem gospodarskem položaju in tudi po odsevu splošne zapadnoevropske miselnosti več takih gibanj. In še danes smo sredi med njimi. Preživljamo jih deloma z mirnostjo nujnega razvoja, z apatijo flegmatika, pa tudi z ostroostjo in slovansko nedednostjo.

Eno takih gibanj je krščansko socialistično. Ni povsem novo. Započel ga je pred 40 leti dr. Krek. Da ni politika popolnoma okupirala Kreka in njegovih sodelavcev, bi bil tudi kršč. socialistični pokret daleko od stanja, kjer danes resnično je. Vladajoči kapitalistični gospodarski sistem na eni strani in goli materialistični socializem sta spaliča božji obraz človeške družbe in grozita s telesnim in duševnim uničenjem vsega človeštva. Zato se krščanski socializem bori proti obema tema polemam, ker niti eden niti drugi ne more prinesiti odrešenja. Pa tudi proti kršč. socialističnemu gibanju so vstali dvomljivci in nasprotniki. Bojazna napačne usmeritve pokreta je mnoge oddaljila, premnože pa vrgla v tabor nasprotnikov.

to Cerkev; mi vidimo Cerkev in njenega predstavitelja v škofiji, njegovo gorečnost za oznanjevanje božje besede, njegovo požrtvovalnost, njegovo popolno odpoved svetu, njegovo zbranost — in verujemo v Kristusa in hočemo živeti po njegovem nauku.

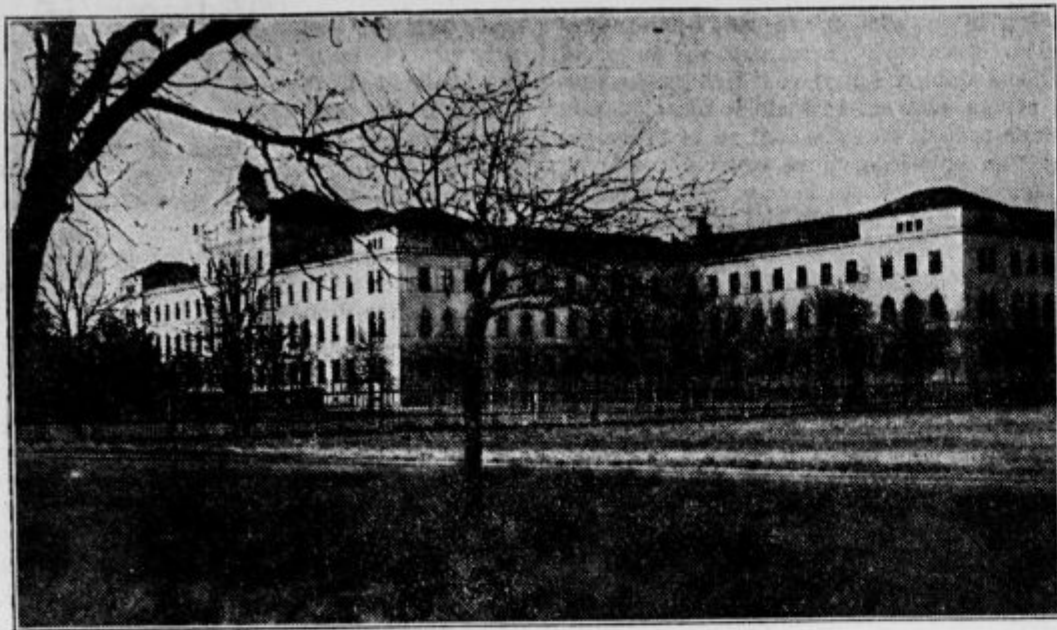
Ta naša obljuba naj bo jubilejno vezilo presvetlemu knezoškofu!

Eden je bil, ki je razumel ta pokret, ki ga ni apriorno zavrgel, ampak ga je z vero mladega fanta, z razumevanjem moža ter ljubeznijo velikega idealista podpiral, da — vodil. To je škof dr. A. B. Jeglič, ki praznuje danes svojo 80-letnico. Nekajkrat je zbral okrog sebe delavce, da od njih izve težave in težnje, da jim z nasvetom pomaga pri novih načrtih. Živo besedo in s pismi jih je navduševal, jih bodril, z okrožnicami je utiral pot novemu, pravilnemu pojmovanju celotnega pokreta. Kot pravi apostol je objemal in še danes združuje vse, s posebno ljubeznijo pa revne in brezpravne. Tako globokega umevanja, tolike ljubezni in aktivne delavnosti kot pri škofu Jegliču ni našlo slovensko delavstvo niti pri vseh tistih, ki so prav posebej v to poklicani. Vedno je bil škof Jeglič, ki je s široko-grudnostjo in ljubeznijo priklenil nase vse in s svojo, njemu lastno vodilnostjo na primeren način razblinil vsako meglenost. Krščanski socialisti ne gledamo na našega vladiko le kot tihega simpatizerja, ampak resničnega prijatelja, sodelavca. Saj je ravno on v najtežjih slučajih pokazal pot premočnim k aktivnemu sodelovanju. Delavskega vprašanja ne moremo zanikati, še manj ga bomo spravili s sveta z odklanjajočo gesto, ampak ga moremo reševati samo z aktivnim pozitivnim sodelovanjem. V tem duhu je škof Jeglič sam delal, tako je dajal korajžo v delavskih vrstah že delujočim in tako je pozival k sodelovanju nove delavce.

V tem je posebna veličina škofa Jegliča, da je poleg velike dobrosrčnosti in silne vestsanske delavnosti vedno s čudovito mladostnostjo vsak pokret razumel, podprl in vodil. In to je bil in je tudi do kršč. socialističnega gibanja. Tako in po tem je danes v današnji silni razcepljenosti škof Jeglič ne le po škofovskem dostojanstvu in po katoliški akciji, ampak posebno po svoji osebnosti najmočnejša, če ne edina združujoča in vodilna oseba Slovencev.

Vzgojni vodja M. Štular:

Zavod sv. Stanislava



Kako je prišlo do ustanovitve

Dne 22. maja 1898 je velikodušni ustanovitelj zavoda poln apostolske gorečnosti zasedel škofovsko stolico ljubljansko. Med mnogimi načrti, kako bi dvignil versko življenje svoje škofije in kulturo celega slovenskega naroda, si je začrtal tudi tega, da bo skušal v vsem obsegu izvesti predpis tridentinskega cerkvenega zbora, ki naroča, naj bi imela vsaka škofija zavod za gimnazijo za vzgojo in izobrazbo svojega duhovniškega naraščaja.

Tega načrta se je lotil Presvetli prej, kakor je sam prvotno mislil in bi bil sploh kdo pričakoval. Povod temu so dali naši slovenski akademiki, katerih večina se je na svojem zborovanju v Ljubljani avgusta 1898 izjavila proti krščanskemu svetovnemu nazoru ter sklenila, da se hoče v svojem mišljenju, življenju in delovanju okleniti protikrščanskih principov.

Škofa je ob tem žalostnem pojavu srce silno zabolelo in ga navdalo s težko skrbjo: kaj bo z našim narodom, ako bo imel brezverske voditelje!

In brž je sklenil, da čim prej izvede svoj načrt: zgradi zavod s katoliško gimnazijo kot močno trdnjavo krščanstva proti navalom brezverstva in tako zagotovi našemu narodu dober duhovniški in laiški naraščaj.

Temne sile so to tudi takoj začutile in zapile ter metale na ustanovitelja psovke in polena pod noge, da bi ga oplašile od velepomembnega dela. A varale so se. Ze 21. maja 1901 se je pričelo z zidanjem, 16. julija 1901, na praznik Karmelske M. B. je bil vložen in blagoslovljen vogelni kamen. Večina stavbe je bila dovršena do septembra 1905. In 21. septembra 1905 se je vršil slovesen blagoslov in otvoritev zavoda ter pričel pouk s I. gimn. razredom.

Stavba knezoškofovih zavodov

Levo krilo zavoda je bilo zgrajeno v letih 1909 in 1910. Vse načrte je bil izvršil arhitekt Josip pl. Vancaš iz Sarajeva.

V resnici, Bog in narod sta pomagala prevzišenemu vladiki, da je sezidal Kristusu, Zveličarju sveta, veličasten dom kreposti in modrosti, da mu ga ni zlepa para na vsem slovanskem jugu. Pri tem ogromnem delu, ki se mu zdaj sam čudi, češ, kdo mi je dal poguma in moči zanj — je mislil samo na Boga in svoj narod, le nase nič. Pa je postavil nehote tudi sebi monumentum aere perennius.

Ogromna stavba je dolga 142 m, široka 92 m, zidana v splošnem v dve nadstropji, le fasada v tri nadstropja. Obsega zazidanega prostora 3000 m², z dvorišči vred pa 6000 m². Ima 294 sob in raznih prostorov. Med temi 3 kapele: ena za usmiljenke, ena za shode Mar. kongregacij in glavna kapela s petimi oltarji, dolga



Kotiček s staro pečjo v sobi, kjer je škof Jeglič kot dijak spal. (Pri peči škofov bratranec Peter Resman.)

24 m, široka 18 m, visoka 12 m, torej ko kakšna župna cerkev. V hiši je 481 vrat, 1181 oken, hodnikov za 2 km. Najdaljša dva hodnika sta dolga vsak po 126 m.

Dijaška igrišča merijo 1 ha, ravno toliko (1 ha) tudi vrt za sadje in zelenjavo. Gradbeni stroški so znašali 2 milijona kron, kar bi znašalo v sedanji valuti 22 in pol milijona dinarjev. Vzdrževanje zavoda in prehrana stane 1.800.000 dinarjev letno. Samega premoga se porabi pol milijona kilogramov.

Zavod se je zidal z glavnico Alojzijevejša, škofovimi žrtvami in s prispevki dobrotnikov ter ljudstva, ki je vsake kvatre oddajalo svoj obolus bodisi po cerkvah, bodisi za to določenim pobiralcem po hišah.

Prostora je v zavodu za 350 dijakov čisto z lahkoto, v potrebi tudi za 400. Te dijake doma nadzoruje in vzgaja 8 duhovnikov-vzgojiteljev. V hiši je popolna humanistična gimnazija, v kateri deluje točasno z direktorjem skupaj 18 profesorjev-duhovnikov, vsi z državnimi izpiti. Gospodarstvo vodi ekonom, tudi duhovnik. Gospodinjstvo oskrbujejo sestre-usmiljenke iz zagrebške matrne hiše. Za vsa dela po hiši, pri gospodinjstvu, ekonomiji in obdelovanju dveh posestev zemlje je zaposlenih okoli 50 poslov.

Vseh stroškov za vzdrževanje tega ogromnega aparata nosijo dijaki s svojimi prispevki tri petine, ostali dve petini pa se krijejo z darovi dobrotnikov in škofije. Med dobrotniki zavzema prvo mesto seveda Prevzišeni sam.

Duševna vzgoja

Glavna smernica naše vzgoje je, da ohranimo mladino verno in moralno, ker oboje: vera in moralnost mladine je zlasti dandanes po mestih in privatnih stanovanjih silno ogrožena. Tudi če je pri starših vse v redu, je ulica še vedno nevarna. V zavodu pa se poleg skrbnega nadzorstva redno in pametno vporablja verska sredstva, ki so zmožna, mladino ohraniti pošteno in idealno.

Dalje meri naša vzgoja na to, da privadi mladino vztrajne in vestne delavnosti. Zato ima strogo odmerjen čas za učenje, navadno 5 do 6 ur na dan. Skrbno se pazi, da vsak stori svojo dolžnost. Poleg obveznih šolskih predmetov imajo gojenci tudi mnogo prilike, učiti se glasbe, risanja in tujih jezikov. Sploh se navajajo k temu, da znajo svoj čas koristno izrabiti.

Hočemo dalje, da se mladina navadi reda in točnosti. Zato imajo natančno določen čas za vstajanje, verske vaje, učenje, šolo, obede, igro, sprehode, počitek itd. Točnost in redoljubnost sta bistveni potezi lepega značaja in velikega pomena za vse življenje.

Presvetli pokrovitelj sam prihaja vsako leto večkrat med dijake in jih z očetovsko besedo bodri k močati pobožnosti, vestnemu delu, točnosti in redoljubnosti, kar vse služi tudi v to, da si voljo jačijo in značaj utrjujejo.

Telesna vgoja

Poleg duševne vzgoje se izdatno skrbi tudi za telesno vzgojo. Naše načelo je, da bodi zdrava duša v zdravem telesu. Temu primerno dobe dijaki 5 krat na dan jesti. Hrana je sicer preprosta, a ukusna, zdrava in tečna. Obširna igrišča v lepi okolici in na zdravem čistem zraku nudijo dovolj prilike za vesele, živahne igre, telovadbo itd. Tudi sprehodi so po okolici jako lepi. Posebno privlačno točko tvori sosedna Šmarna gora. Po zimski je lepa prilika za sankanje, v poletni vročini pa za kopanje v domačem hišnem kopališču ali pa v bližnji Savi. Tudi sicer uporabljajo dijaki hišno kopališče celo leto, tako da se kopljejo vsi v določenem redu na vsakih 14 dni. — Zavod ima tudi svojega hišnega zdravnika in lastno hišno bolnico. Pri tako ugodni in zdravi legi tako higijenični uredbi ter oskrbi zavoda so tudi zdravstvene razmere med dijaštvom jako ugodne. — Med svetovno vojsko je večina zavoda služila za vojaško bolnico, med tem ko so bili dijaki za silo stisnjeni deloma po manj primernih prostorih v zavodu, deloma pa tudi v ljudski šoli v St. Vidu.

Psalm XLI

a) Uvod.

Zložil ga je goreč korahit, ki je z Davidom zbežal pred Absalomom čez Oljsko goro k Jordanu in se od Jerihe polagoma pomikal proti severu. V njej omenja Jordan, Hermon in neko nisko goro in govori o šumečih slapovih deročega Jordana. Psalm je globok, živahen, poln psihologije; spada med najlepše v psalteriju. leč od templja in se dozdeva, da ga je Bog za-

Na begu psalmista najbolj peče, ker je zapustil. Le joka noč in dan, in se spominja presrečnih ur, ki jih je preživel pri slovesni božji službi v templju. Krasno opisuje razburjenost in bol svoje duše; podoba vzame iz silnih šumečih valov in gromovitih slapov Jordana; slično deročim globoki in deroči valovi dušnih bolečin, ki kar ena za drugo prihajajo. Milo zdihuje, prosi in moli. Razburjenost premaga in nekako pomiri se, ko pogleda na Boga, ki mu je edina, toda gotova rešitev.

b) Psalm.

»Kakor koprni preganjan in utrujen je len po studencih voda, tako koprni moja izmučena duša po tebi, o Bog.« Zeja, huda žeja je izredno mučna za telo; tako mučna je tudi žeja v duši pevca po Gospodu. Zato poje:

»Kako žeja moja dušo po Bogu močnem, po živem Bogu; kdaj bom smel in mogel priti in stopiti pred obličje božje« na Sionu v svetišču; ker le on me more pokrepčati in mi žejo utolažiti.

»Toda sedaj so mi le grenke solze za vsakdanji kruh, ki jih pretakam noč in dan«; in

Le upaj v Boga, zakaj prav gotovo bom še vesel slavil njega, ki je moj rešitelj in moj Bog.«

»V meni samem je moja duša razburkana; zato se te neprenehoma spominjam iz dežele Jordanske, s hribov Hermona, z male gore.« Psalmist je torej na begu ob Jordanu na mali gori, ki spada h gorovju Hermona. Odlod mu srce vhaia v Jeruzalem.

On gleda valove Jordana; v spomin mu pokličejo valove bridkosti v njegovi duši; prav živo in vidno jih opiše rekoč: »valovi voda kličejo drugim valovom«, da se kar val za valom drvi, kakor da bi prvi naslednje za seboj klicali, in sicer »v groznem šumu globokih slapov.«

»In vsi visoki valovi troji«, vse strašne bridkosti, katera ena drugo podi, »in vse deroče vode tvoje so se tež me pridrvele.«

Bom li utonil v teh deročih vodah, v teh vodnih stiskah? Ne, upam v Boga; pri meni je, pomaga mi:

»Saj mi Gospod podnevi pošilja in ponuja svoje usmiljenje in ponoči mi navdihuje sveto pesem.«

Da, lahko molim, »saj je pri meni molitev k Bogu, rešitelju mojega življenja, in zato molim k Bogu: ti si moj pomočnik in rešitelj.«

Zakaj si me pozabil« in ne vidiš moje skrajne stiske? »in hodim žalosten in bridkosten, ko mi sovražnik moj zadaje vedno novih bridkosti.«

Zdi se mi, kakor da se mi kosti drobe, ko se mi rogajo in me žaloste moji sovražniki.



Jeruzalemski romar (v družbi pokojnega p. Placida Fabianija leta 1911).

kako jih ne bi ves raztužen točil, »ko se mi vsak dan govori in pravi: kje je tvoj Bog?«, na katerega si tako zaupal? Zapustil te je, ker si iz Jeruzalema pregnan.

V tej tugi »sem se tega spomnil in sem v sebi svojo dušo izlil« želja in koprnenja, »ko bi mogel oditi in priti na kraj čudovitega šotora, do hiše božje.

Med glasnim veseljem in poveljevanjem, ki je glas onih, ki radostno uživajo od daritev.«

Psalmist je svetih čustev in želja ves razburjen; toda polagoma se umiri in uredi čustva. Sam sebe kara in si vzbuja zaupanje v Boga rekoč:

»Pa zakaj si žalostna moja duša in zakaj me tako vznemirjaš?

Uspehi

Glede znanstvenega napredka dijakov so bile ocene državnih šolskih organov kakor v bivši Avstriji, tako tudi sedaj v Jugoslaviji jako priznalne in ugodne. Leta 1913. se je vršila v zavodu prva matura. Vseh abiturientov je bilo do letos, ne všteti letošnjih 418. Od teh je postalo duhovnikov 160, v bogoslovju pa jih je še okoli 50.

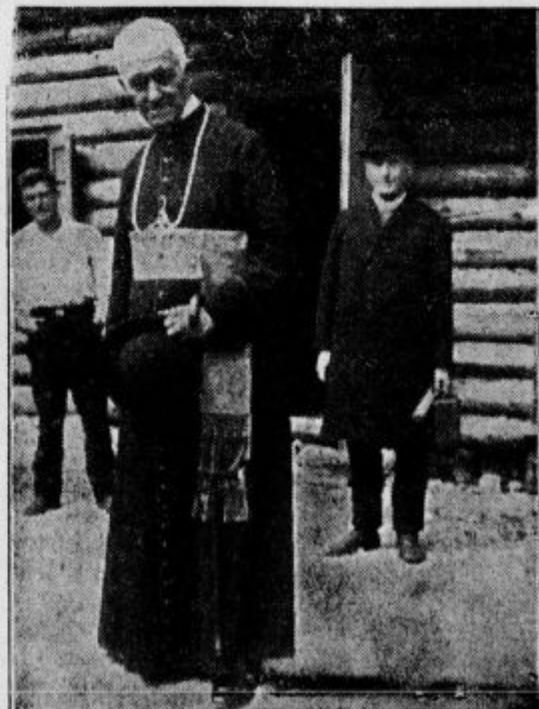
Tako je zavod tudi glede svojega glavnega namena ustrezal svoji nalogi. Bil bi ji ustregel najbrže še bolj, da mu ni svetovna vojska pomorila 22 najbolj idealnih fantov, mnogim drugim pa vzela idealizem in možnost doseči svoj cilj. — 80 letnice svojega prevzišenega Ustanovitelja se zlasti zavod posebno veseli in moli zanj, naj ga dobri Bog ohrani do skrajnih mej človeških dni, da bi vesel dočakal še obilnejše sadove svojih trudov, zlasti bogatih sadov svojega največjega dela, zavoda sv. Stanislava.

Ko mi vsak dan govore: Kje pa je tvoj Bog? »Ni ga, ali se pa za te ne zmeni. Psalmist razburkan v dno duše se skuša zopet umiriti, upati na Boga in njegovo pomoč.

Zato sam sebi govori: »zakaj si žalostna moja duša in zakaj me vznemirjaš?

Le upaj v Boga, zakaj prav gotovo bom še slavil njega, ki je moj rešitelj in moj Bog.«

(Psalmi et Cantica III., str. 64 sled.)



Ob blagoslovitvi poletne kočje slovenskih bogoslovcev v Martuljku 13. septembra 1929.

Tine Debeljak:

Pozdrav velikemu svečeniku - 80letn'ku

(Deklamirala gdč. M. Hafner gosp. knezoškofu na slavnostni akademiji v Škofji Loki, dne 24. maja 1930.)

Pozdravljen, ki prihajaš v imenu Gospoda
med nas, ubogo svojo čredo,
naš dobri Pastir!
Da potešiš naših duš nemir!
Da nam daš besedo, sveto besedo,
ki nas potrdi v veri v Gospoda
našega Boga, Jezusa Kristusa!

O, srca naša rádostna
odpirajo se Ti s pozdravom tem:
Pozdravljen v imenu Gospodovem!

O, veliki svečenik! Maziljenec zaznamovan!
Oblastnik naših najglobljih usod!
Od zemlje k nebu vodiš svoj rod
kot narod izbrani
iz žgočega greha, srčnih stisk in sedmero duhovnih nadlog
v deželo obljubljeno, kjer je Bog.

Si ponižni služabnik božji,
naroda duhovni vodnik,
prelit z njim v krog najožj
med nami in Bogom posrednik —

v katerega molitvah trepetá
prošnji krik vsega národa,
po katerem dviga težke roké
in prosi za svoje zveličanje —:

Pozdravljen, nosivec našega Boga!

Pozdravljen, veliki sin naroda malega!

Mozes, iz jeze in boli grmeč
z besedo si udarjal ob brušen meč,
in kakor s Sinaja-goré
nad vsem narodom držal roké,
da ni omahnil za svoj veliki čas...
In potem: da ni v malodušnost pal,
si se mu postavil v sredo
kot človek, ki molči, pa govori besedo
kot nepremičen pomnik duhá
iz našega broná slovenskega,
ki v vsak vihar zazvoni in da svoj glas...

Pozdravljen, branivec naših narodnih pravi!

Pozdravljen v svoji častitljivi dobi!
O, Bog ljubi tega, komur da toliko let!
Za zdravje telesno prosili smo z neba,
za srčno moč Tvojo prošnji ni treba —
iz oči Ti mladeniška sila vre v svet,
o, še ga preustvarjaj po svoji podobí!

Pozdravljen, naš vladika jasni!
Duhovnik veliki, borec, častitljivi mož!
Pozdravljam Te na večer ta krasni,
in daj, da Ti nasipljem rož
pred dobro stopnjo Tvojih nog
z željo gorečo:

Zivi Te Bog! Zivi Te Bog!

Nadbiskup vrhbosanski dr. A. Šarić:**Apostol v Bosni**

Ob koncu leta 1881. je prejel mladi bogoslovni profesor v Ljubljani — dr. Anton Jeglič pismo od novoimenovanega vrhbosanskega nadškofa dr. Josipa Stadlerja. V tem pismu je pral mladi nadškof dr. Stadler ljubljanskega profesorja dr. Jegliča, ali ne bi hotel priti v Sarajevo kot vrhbosanski kanonik. Knezoškof Pogačar je dovolil, da gre dr. Jeglič v Bosno. In dr. Jeglič se je pripravil odzval glas mladega vrhbosanskega nadškofa, katerega je Previdnost opozorila na mladega in umnega Slovenca Jegliča.

O božiču l. 1881. je bil dr. Jeglič imenovan za vrhbosanskega kanonika. Dne 9. febr. 1882 je kot prvi izmed novoimenovanih kanonikov dospel v Sarajevo, kjer ga je čakalo — prav kakor prvega vrhbosanskega nadškofa Stadlerja — zgolj silno apostolsko delo in neprestan trud.

In dr. Jeglič se je izkazal v Bosni kakor prav apostol. Bil je mož molitve, dela in žrtve. Vsikdar ves za Boga in svojega bližnjega.

Poleg kanonične službe je upravljal sarajevsko župnijo v letih 1882. in 1883. Še danes se v sarajevski ubožnici hvaležno spominjajo prvega svetnega župnika Jegliča.

Dr. Jeglič je bil neumoren pospeševatelj pobožnosti do presv. Srca Jezusovega, katerega je posvečena vrhbosenska nadškofija. Z apostolskim žarom je ves gorel na prižnici. Pravi dobri pastir je bil v spovednici, kjer si ga našel že na vse zgodaj zjutraj.

Bil je ravnatelj v Zavodu sv. Jožefa in v Zavodu Malega Jezusa. Za temelje teh zavodov je poleg škofa največ delal kanonik dr. Jeglič.

Na učiteljsku v Zavodu sv. Jožefa je kanonik dr. Jeglič predaval pripravnicam vzgojslovje ter je leta 1897. izdal knjigo »Uzgojslovje«, ki se je v kratkem času razprodala.

Vsako leto je dr. Jeglič kot prav misijonar obiskoval bosensko diasporo — versko mešane kraje. V Bijeljini, Zvorniku, Srebrenici, Vlasnici, Višegradu, Goraždu, Foči je pridigal, krščeval, izpovedoval in delil druge zakramente in versko tolažbo. A vse to ob vsakovrstnih ovirah in težkočah.

Neutrdujivo je delal tudi na njivi katoliške prosvete. V časopisu »Vrhbosna« se je izkazal kot prav hrvatski pisatelj. Njegovi članki so umni in sodobni. Slog mu je lahak in jaseen in se je vse, kar je napisal Jeglič, rado čitalo.

Leta 1894. je izdal v treh večjih zvezkih hrvatsko knjigo za premišljevanje pod naslovom: »Premišljevanja za vsak dan cerkvenega leta o svetem evangeliju Jezusa Kristusa. Napisal Anton Boissieu S. J. Prevel dr. Anton Jeglič.« To knjigo je napovedal v »Vrhbosni« tako-le: »Po nadškofovem nalogu moram voditi njegovo ubožnico. V njej so služabnice Malega Jezusa, ki strežejo revežem in delajo

zanje. Po svojem poklicu so dolžne, da si prizadevajo za krščansko popolnost, v kateri jim moram biti učitelj. A glej težave! Prevažno sredstvo za napredek na poti popolnosti je vsakdanje premišljevanje. A kje naj vzamem knjigo pomočnico, ker take v našem milem jeziku nimamo? Ne morem povedati, koliko sem zaradi tega v teh treh letih trpel. Sila me je prignala, da sem se odločil, da sam priredim kako knjigo za vsakdanje premišljevanje.«

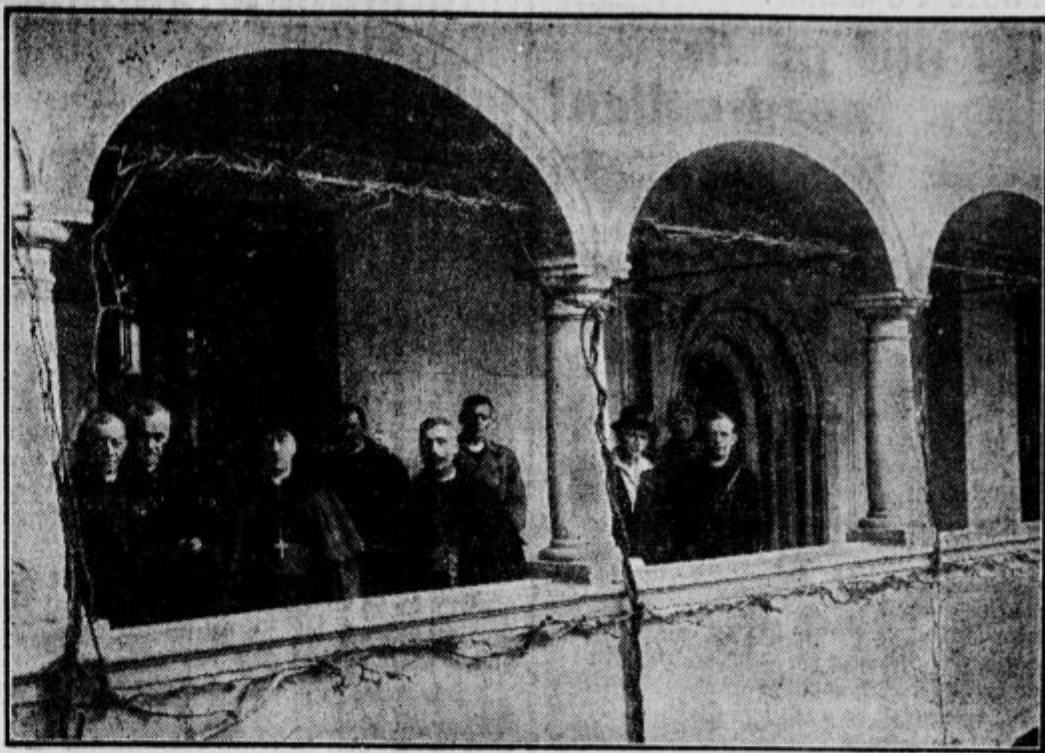
Skupaj z nadškofom Stadlerjem je dr. Jeglič l. 1896. začel izdajati časopis za edinost in bratsko slovo pod naslovom »Balkan«. Dr. Bonaventura (Jeglič) je objavljval v »Balkanu« najumnejše članke.

L. 1890. je postal kanonik Jeglič nadškofov generalni vikar. l. 1893. pa arhiđiakon vrhbosanskega kapitlja. Pred njim je zavzemal ti mesti stari kanonik Josip Bezić, ki je l. 1890. težko obolev in l. 1893. umrl.

L. 1896. je postal dr. Jeglič apostolski protonotar, dne 13. avgusta 1897. pa je bil imenovan za sinuijskega škofa in partibus infidelium in pomožnega vrhbosanskega škofa. Na praznik Marijinega imena dne 12. sept. 1897 ga je nadškof dr. Stadler posvetil v škofa. Ob tej priliki je nadškof Stadler na slavnostnem obedu izrekel na čast škofu Jegliču prisrčno zdravico, v kateri je omenil tudi to-le: »Ko sem bil dekan na bogoslovni fakulteti v Zagrebu, sem nekega dne med drugim prejel prošnjo iz Ljubljane, v kateri je prosil dr. Anton Jeglič za stolico na hrvatskem vseučilišču. Niti dekan bogoslovne fakultete niti dr. Jeglič, a še najmanj Jegličevi sivi oče tedaj — l. 1879. — ni mislil na kako delo v Bosni. A glejte, kaj je izpregovoril oče svojemu sinu, ko mu je bil povedal, da želi priti na vseučilišče v Zagreb: »Moj sin! Ti ne pojdeš v Zagreb, ti pojdeš v Bosno in boš tam postal škof.«

Dne 24. aprila 1898. je sv. oče Leon XIII. posvetil dr. Jegliča za ljubljanskega knezoškofa. Ta dan so poslali zastopniki vrhbosanske nadškofije knezoškofu dr. Jegliču adresno, ki slove med drugim:

»Po 16 letnem požrtvovalnem in z ljubeznijo prežetem delu v vrhbosenski nadškofiji se smatramo tudi mi, zastopniki te nadškofije, dolžne, da se Vaši Prevzišnosti na dan, ko Vam je sv. oče podelil ljubljansko škofijo, iskreno zahvalimo za Vaš neprestani trud, s katerim ste delali za blagor in srečo našega trpečega ljudstva v Bosni. Vaša vnema za božji dom; Vaše neutrdujivo delo in prizadevanje za rešitev duš, ki ste jih kakor pravi venator animarum z Gospodovo mrežo lovili noč in dan za nebesa; Vaše nežno čustvo za Gospodove otročiče in reveže, te božje dvorjane; Vaš poncavi duh pri vodstvu in upravljanju te nadškofije in njenih zavodov; Vaša modrost kot



Ob obisku angleškega kardinala Bournaa.

Hrvat biskupu jubilarcu

Blago tome, ko dovijek živi,
imao se zašta i roditi,
vječna zublja vječne pomrčine
nit dogori, niti svjetlost gubi.

Ima časova, kad srce jače kuca, kad bukti plamenom čustava, kad udivljenje govori, tada je taško ne biti pjesnik.

Duh mi ponire u daleku prošlost i gledam slike za pjesmu stvorene.

Na krasnome šenjoškom brdašcu pod svojom starom lipom kao Mojsije tumači Evangelist Krek zakon socijalne pravde, a Majka je Hrvatska dovela nekoliko svojih sinova, da čuju novu nauku.

Krek je i naš hrvatski Učitelj.

Vidim Giganta na osamljenom otoku, a na silno uzburkanome moru — slika liberalizma — plove lađe hrvatske inteligencije. Popeo se na visoku klisuru, te križem u ruci pokazuje Hrvatima luku spasa.

Mahnici je otac i vođa našeg hrvat. katol. pokreta.

Pusto je sarajevsko polje i na njemu jedna, izmorena kršćanska raja.

Tu negdje vidiš mladog Apostola, gdje pun oduševljenja propovijeda mnoštvu. Oko njega se okupilo nekoliko od gladi izmorenih majka s djetetom na grudima i pitaju pomoć, a on im pokazuje kuću — sirotište — gdje je on upravitelj, a na čijim vratima piše: Jer me otac moj i mati moja ostaviše, Gospod me primio.

Neki traže kruha, drugi opet čekaju, da im kao milosrdni samaritanac vida duševne rane. Na njemu opažaj, da svima govori: Evo me među vama sam, svima ću vam pomoći.

Ljubljanski je biskup i bosanski apostol. Čudna je sudbina slovenskih velikana, da oni nisu samo slovenski nego oni su i naši — hrvatski. Kao da je Slovenija bila malena za njihov veliki duh, pa su lako prekoračili preko Sutle i stupili na naše hrvatske njive.

Cini se, da je Bog na poseban način ljubio ispaćenu, kršćanskom krvlju natopljenu Bosnu, kad joj je poslao velikog Stadlera.

Došao je i našao je malenu drvenu kapeлицu, a stanovao je u poderanoj turskoj kući. Bog je ljubio Stadlera, doveo mu je u kaptol mladog Jegliča.

Doveo mu je čovjeka, koji će mu u svemu pomagati, koji će mu u pravom smislu biti vikar. Doveo mu je ispovjednika, koji će svake nedjelje po više sati sjediti u ispovjedaonici i kao anđeo mira voditi palo ljudstvo do prijestolja božjeg milosrđa u životvornoj kupki ispovjednog sakramenta.

Trebalo bi pero historika, da opiše bijedno stanje Bosne u ono doba, kad je došao prvi njezin nadbiskup Stadler, da nam otkoči sva veličina požrtvovne duše prvog sarajevskog župnika Jegliča.

Kao što jake i nabujale rijeke ruše korito i izlijevaju se vani, tako ni sarajevskom kanoniku Jegliču nije bilo zapreke, koju ne bi on svladao, kad se radilo za spas duša. U februaru 1882. došao je u Sarajevo, a u maju iste godine već propovijeda na hrvatskom jeziku i piše članke za nabožne listove. Jezik mu ne čini nikakve poteškoće, jer »ljubav sve svladava« — caritas Christi urget. Niti prosjačka kućica, niti siromašna potleušica nisu bile zapreke apostolskoj gorečnosti župnika Sarajeva, da potraži: gdje bijeda čeka njegove pomoći?

I kad mu se činilo, da je Sarajevo premaleno polje za njegov rad, eno ga kao misijonar ide do Zvornika, Višegrada, Goražde i Foče, dolazi u mjesta kamo nije pristupila noga svećenika. Propovijeda, poučava, krsti, tješi, pomaže. Sve je to skopčano sa velikim žrtvama i samoprijegom.

Učeni biskup Strossmayer u jednoj od svojih poslanica svećenstvu napisao je ovo: Svećenik je sunce, koje sja; rosa, koja natapa; žar, koji grije; so, koja od truhlosti čuva. Preuzvišeni biskup Jeglič bio je takav u

nadškofov svetovalec in vrl tovariš in brat drugoga bo ostalo z neizbrisnimi črkami zapisano v letopisih te nadškofije, v srcih vse Bosne, v Srcu Božjem, tej pravi knjigi življenja.

Sarajevo. Sunce je bio svojim primjerom i sudrugovima i kršćanskome puku. Bio je rosa svojim požrtvovnim djelovanjem u spasavanju duša. Bio je vatra svojom neograničenom ljubavlju prema sirotinji. So je bio svojim opsežnim teološkim radom u »Vrhbosni« i »Balkanu«.

Sestnajst mladenačkih godina svoga blagotvornog života darovao je Veliki Jubilarac ispaćenoj Bosni.

Zato mu je Božansko Srce Isusovo, čiju je pobožnost neumorno širio po Bosni, dalo dugi niz godina. Velika su vremena, u kojima živimo, pa je bio i potrebit Veliki Čovjek.

Za svestranski rad kanonika Jegliča u Sarajevo, Sv. Otac Leon XIII. dao mu je priznanje, kad ga je 1897. imenovao titularnim biskupom siunijskim, a godinu dana kasnije biskupom ljubljanskim. Ljubljanska mitra i štap priznanje su za rad u Bosni.

Djelovanje njegovo, da se poslužim riječima Horaca: manet mansurumque est in animis hominum, in aeternitate temporum, in fama rerum.

Strašan je bio čas za Milečane, kad se dijelio od njih sv. Pavao. Iza zadnjeg govora poklekne i stane sa svima moliti. Magnus autem fletus factus est omnium; procumbentes super collum Pauli osculabantur eum.

Sličan se prizor desio 5. maja 1898 u sarajevskoj prvostolnici.

Crkva dubkom puna, a pred Svetohraništem kleče dva velika apostola: nadbiskup Stadler i knez-biskup Jeglič.

Iza tihe molitve uzide knez-biskup na oltar i tronutim glasom podijeli pastirski blagoslov narodu, koga je toliko ljubio, svećenstvu, koje je bratski i od srca pazio, nadbiskupu, koga je ocem i učiteljem nazivao.

Nadbiskup do suza ganut zagrlj Preuzv. Jegliča i u tom zagrljaju udari u glasan plač, zaplače i cijela crkva.

Suze nadbiskupa i svih sarajevskih katolika najbolji su dokaz, koliko je bio ljubljen i koliko su njegovim odlaskom izgubili.

Vjerujemo riječima, što ih napisao biskup Jeglič u jednom pismu kaptolu u Sarajevo: »Teško sam se odijelio od Sarajeva, još teže od Kaptola, a najteže od Nadbiskupa.« Velikani katol. Slovenije zlatna su kopca između Slovenaca i Hrvata.

U duhu ljubim onu posvećenu ruku, koja mi je podijelila sv. red subdijakonata.

I vidim da nad glavom Velikana

Trepere sveta krila Kerubova;

S nebesa pada neuvla grana

Od besmrtnoga stabla lovorova.

A širom zemlje, zelenijeh polja,

Iz divnih šuma, bajnih vilinstana

I preko gora od dola do dola

Sve klik se ori: Slava i Hosana.

Da kralj je ovo — kralj to slavu slavi

U duhu, što nas carstvu spasa nosi

A sjedi vlas mu sa nebesa plavih

Vjekovit Tvorac blagoslovom rosi.

Ne nije ovo slava smrtnika,

O vjero sveta, tvoj je lovor ovo

To pobjeda je Boga dobitnika

Kroz blagovjesno slovo anđelovo!

Jer veliko bje roblje prosvjetnog nam vijeka,

Što laž ga zani o krivju slobodi

Kroz tamu hrleć s bliza i s daleka

Tražilo je ruku, što k Istini vodi.

A Ti ož Dive, što za čvrstom pjesti

Tuj gordo čuvaš tu Kristovu goru,

Ti usnuo Božjeg i duha i svijesti,

Što talas blažiš oluji i bolu.

O Ti, nad kojim danas trepti grana

Sa besmrtnoga lovorova panja!

Ti Kristov borče najtežijih dana,

Pred kojim svijet se u zahvalu klanja.

O traj i kraljuj, širi i raznosi

To sjeme spasa svetu hranu vjere,

Kud mnoga usna još te hljeba prosi,

Kud mnoga još se otrovnica vere.

I desnicom nas svetom blagoslovi,

I u srcu nam svoj rasplam plamen,

Da uzbudemo borec Isusovi

U slavu Boga, sreću ljudi. Amen. Al.

Dr. Jože Pogačnik:

Višji naš pastir pozdravljen!

Višji naš pastir, pozdravljen!
Od Boga si nam poslan.
Za Duhovnika postavljen,
med očite zveste zbran.

V ljubljanskem škofu vrsti dvajset osmi
osemdesetletnice praznuje slavo.

Topli pater po domovih in v vseh logih
prigovarja in sprašuje:
Kaj boš ornil njemu, ki se tebi dal je
osega in še vsak dan zate se žrtuje.

O, človekovo življenje je ko njiva:
ki v življenje jo zbudil pomlad,
tiha samotari med sečmi,
pije tihih ros opojni hlad,
srka dih vetrov in solna luč,
o gosto skriva se pomladno noč —
a potem, ko pride čas,
plodi in daje, vedno daje:
žanješ, spravljaš, ves od nje živiš,
pa nikoli ne izmeš
do dna je.

Nisi svojih dragih nade varal,
zase si samo let dvajset šest nabiral
in že — Jožef iz Egipta na stečaj odpiral
drugim genija si svojega zaklade.

Kdor zna šteti, naj prešteje!
Kdor ima oči, naj gleda!
S prstom bom pokazal le dva cveta
— dobrim ena je dovolj beseda:
Le v pastirski vtopi se sinode —
z božjim duhom vsaka je prežeta!
Le med vrti motri Vidove zavode,
duše šteje tam, ki med njimi Kristus hodi.

Malo rečem, če besedo drzno rečem:
Kar je božjega pri nas, je Tvoje delo;
kar je krepkega, ob Tebi je cvetelo.

Mnogim roke si prek temena pokladal,
S posvečenjem breme jim sladko nalagal:
Tvojo misel, Tvojo voljo so vsem srcem nesli
glej, po svojih si sinovih v srcih vseh
zavladal!

Oče naroda in duš slovenskih,
morali zapisati bi Ti v spominsko knjigo.
Naš si oče: s črko in besedo si nas hranil.
Naš pastir si: v težkih urah si ko lev nas
branil.

O, kak dobro ono blagoslovljeno modrost
poznas:
v težkih in veselih dneh
med nami biti vedno in ves naš!

V vrsti Tvojih let desetkrat osem
srca vsa s Teboj se veselijo.
Srca naša danes vedro Ti zvenijo —
Ko zvonovi naši v majdan dan,
srca vsa pojo Ti našo sladko pesem:
Višji naš pastir, pozdravljen,
od Boga si k nam poslan!
In vseh src poščila za to slavo
sklepajo se v eno, toplo željo:
Bog navorže naj Ti let število,
Bog naj podvoji Ti zdravo zdravje!

Socialno vprašanje

»Socialno vprašanje zadeva globoko segajoče razlike, gleda na zunanji stan in na premoženje. V tem oziru so prava sledeča temeljna načela:

a) Vsi smo otroci enega Očeta, vsi smo odkupljeni s krvjo božjega Sina in vsi poklicani v silo presrečno domovino. Zato se moramo kot udje ene družine med seboj srčno ljubiti in vse razmere presojati v luči večnosti. Kar je koristno za večnost, tega se moramo poprijeti, akoravno bi nam bilo za sedanje življenje zoperno, kar je za večnost škodljivo, tega se moramo varovati, akoravno bi nam bilo tukaj ugodno in prijetno.

b) Eden na drugega smo navezani, da si medsebojno pomagamo. Posebno v naših vseh razvitih in zapletenih razmerah, ne more nikdo za vse potrebe zadostiti sam sebi. Ljudje se morajo razdeliti po raznih potrebnih opravilih. Oddol razni stanov: kmet, delavec, obrtnik, trgovec, učitelj, uradnik, duhovnik.

c) Vsak stan je potreben, svojo zunanjo in notranjo veljavo ima pred ljudmi in pred Bogom. Posameznega človeka bo Bog sodil ne po stanu, ampak po bogoljubnem življenju. Človek najnižjega stanu, ki pa živi po veri in po zapovedih božjih, je v očeh večnega Sodnika veliko več vreden, kakor pa človek najvišjega stanu, ki živi po strasteh in je morda celo Boga zavrzel. Ta resnica odstranjuje iz sre ljudi bridko žalost, radi nizkega položaja in radi težkega stanu, ter pekočo nevoščljivost do onih, ki se jim v bolj visokem stanu dobro godi.

d) Na zemlji ni mogoče, da bi bili vsi v enakem blagostanju. Mnogo je vzrokov, po katerih se premoženje množi ali zmanjšuje. Gorje človeku v večnosti, ki si nakopičuje premoženje s goljufijo ali s odiranjem vdov, sirot in delavcev. Tak človek je pred Bogom zavržen, dokler krivice ne popravi.

e) Premoženje imeti, to samo po sebi ni ne dobro, ne slabo, ni ne čednostno, ne grešno,

Pišem s trdnim sklepom, da ne bom ne liza ne muza, pišem samo po svoji vesti ter vedi o našem visokem vladiki. Tudi ne vem, če se bo ujemal njegov zgodovinski lik z mojo revno sliko, saj poznam le majhen sektor ogromnega kroga, ki predstavlja vladikovo delo in pomen. Še manj pa nameravam kakšno četudi oceno, ker vem, da bi bila v tem taka predrznost kakor če bi žaba učila peti slaven. Nočem pa nič hudega reči žabam.

Vladika! Doma je v najlepši, najponosnejši slovenski pokrajini, a pozna in ljubi vse ostale kose naše domovine, kakor morda nihče med nami, ker mu močan spomin k temu pomaga. Pozna to zemljo, pozna še bolj njene ljudi, pozna celo teh ljudi anekdote.

»... boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji.«

Prvi del obljube je v našem slučaju aksiom in še matematičen povrh, zakaj kdor ima osemdeset let, pa je še živ, izpolnil se mu je obljube prvi del.

Drugi del je potreben dokaza. Takle je ta dokaz: Bil je kmetiški otrok, vsi vemo, da to ni sramota, ako je otrok nepokvarjen in pobožen; kljub temu bi bil lahko danes kakšen star hlapec, ki zanj nihče ne mara. Ali njega so dali v šole, v šolah je bil skozi prvi, hodil po pravih potih in tako prihodil v duhovski stan, čeprav so mnogi govorili, da je osel, ker bi se odličnjak uveljavil v kateremkoli stanu. No, danes je škof, ki uživa ugled doma in daleč po svetu. Kdo pravi, da se ni posrečil ta moralni dokaz?

Komaj dvajsetletni Anton Jeglič je že javen pisatelj, piše v Slovensko Matico in o rečeh, ki jim danes daje skoro polovico prostora n. pr. Dom in Svet, kajpak z večjo zrelostjo in znanjem. Nato naredi doktorat, gre v Bosno, uči nune, postane kanonik in še pomožni škof. Pa peresa ne da iz rok. Malokateri škof je spisal toliko kakor on, kljub temu, da je veliko potoval po domovini, pa še po širnem svetu, kakor malokateri. In kaj piše? Piše iz svojega poklica, kar je najbolj zaslužno, čemu bi delal velike korake ter nekoristne izven svoje poti. Opozorim samo na tri njegove knjige, ki jih je objavila Družba sv. Mohorja. V njih je poljudno vsa dogmatika obdelana tako, da jo s pridom bere vsak izobraženec in kmet in delavec.

Ime Jeglič sem bral prvič v »Jezičniku« kot dijak. Pisal ga je dobri naš in učeni gimnazijski katehet Jožef Maru. Vsako leto en droben zvezek o slovenskih pisateljih. Prav na koncu pove Maru o Jegliču, ki je bil prišel iz Bosne na prvi kat. shod v Ljubljani l. 1892, z nenavadno toplimi besedami svojo sodbo. Ko primerja Kržiča z mirnim potokom, Jegliča pa s hudournikom, kar pomeni gorečnost.

Leta 1898. pa je postal prav ta Jeglič — ljubljanski škof. Umeknil se mu je škof Missia v Gorico, kamor je šel za kardinala. Novega škofa so meščani vabili, zelo vabili, tako da so se duhovni gospodje po deželi začeli zanj resno bati. No, tisto jesen je doživela Ljubljana vseslovenski dijaški shod v Narodnem domu. Mesto je bilo v zastavah, tudi škofija jih je imela. Toda dijaški shod je z velikansko večino zavrzel »krščansko pravzaprav kato-

ampak vse to je odvisno od dobre ali slabe uporabe premoženja. Vendar je pa kupičenje premoženja v pogledu na večnost jako nevarno. Veliko premoženje ni vselej po poštenem potu pridobljeno, potem pa kaj lahko in zato navadno zapelje v brezobzirno lakomnost. Od tod se razvija pozabljenost in trdosrčnost na bližnjega.

f) Nevarno je pa tudi preveliko siromaštvo, ki že po sebi vzbuja žalost, nevoljo, jezo, nevoščljivost, kar tudi za večnost škoduje. Le malo je ljudi, ki bi veliko siromaštvo prenašali mirno, bogvedano, kakor je potrebno za večnost.

g) Naši naravi in za večnost je najbolj primerno srednje blagostanje, ki si ga pridobimo in vzdržujemo s delom, naj bo že delo telesno ali duševno. V tem smislu molimo: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh.« V istem amisu prosi modri v sv. pismu, naj ga Bog obvaruje dveh nevarnosti, namreč prevelikega bogastva in prevelikega siromaštva.

h) V skladu s temi edino resničnimi nazori, bi morala država svojo gospodarsko politiko tako uravnati in voditi, da bi bilo srednje blagostanje nekako splošno, da bi ne bilo mogoče nakopičevanje prevelikega bogastva in da bi bilo tim manj resničnih siromakov.

i) Ako je pa v državi nekaj silnih bogatinov in zraven njih mnogo bednih siromakov, je razmerje nezdružljivo, je gospodarska politika države popolnoma napačna v korist enega stanu na škodo vseh drugih. Blagor državi, ako se v pravem času zave, in svojo gospodarsko politiko tako preokrene, da v državi copet vzpostavi pravo premoženjsko razmerje.

(III. sinoda, 1924. Socialno delo.)

Radioelektrično termalno kopališče
DOLENJSKE TOPLICE
(Toplice pri Novem mestu)
so edino in trajno sigurno zdravilno sredstvo pri reumatizmu, neuralgijah, ženskih boleznih itd.
— Kopališče naprave so vseskozi neposredno na izvirkih. — Sezoni od 1. maja do 30. septembra.
— Zdravilna postaja Strazica-Toplice, dolinska železnica. — Zastavljeno prospekt. — Cene znižane, posebno v pred- in po sezoni.

K osemdesetletnici

liško podlago. Danicaži s par bogoslovci smo bili na cedilu, bilo je nas tako malo, da bi nas močni Kandare lahko sam zmetal na cesto, ko bi bil hudoben. Sli smo naravnost k škofu, da mu položimo svojo nesrečo. Takrat sem ga prvič videl. Škof je dal zastave takoj sneti pa kot posledico zamislil velikodušni načrt zavoda sv. Stanislava, ki ga je s pogumom in živavostjo srečno obstiniral. Gledat naj gre ta zavod, kdor hoče umeti škofovo srce. Zavodu so nasprotniki dali ime Zwing-Uri.

... množice se mi smilijo... to je evangelijski socializem. Škof je našel v Ljubljani veliko luč, ki je tudi njega obsvetila, nepozabnega Evangelista. Kmetje so hitro umeli to luč, bolj kesno delavci, ki se jo najbolj potrebovali. Krek je sadil, škof zalival in Bog je dajal rast. Dobila sta si pomočnikov nič koliko v tistih lepih časih. Tako je narod zbiral svoje moči ter se podzavesno pripravil na odločilni nastop. Kakor je bil sicer škof pogumen v besedi (mi pa ostanemo kakor smo bili), neutrudljiv pri delu in možat, kadar se je odločil, vendar mu je, ko se je bližala njegova ura, stopila za majhen čas »megla« pred oči. Kakšna je bila tista megla, kdor hoče vedeti, naj pogleda v Kovačičevo »Stajersko in Prekmurje«, kjer se tisto imenuje »megla« z dvorca na strani 395. Vendar je tista megla škofu v čast. Muke je trpel v svojem srcu, kako bi odločil — v škandalu okoli Kreka ni mogel priti do jasnosti — videl pa je z grozo, da se mu bo njegova duhovščina razklala na dvoje. Pravično je bilo, da je pomislil. Toda ko je domislil, je zbil »meglo« izpred oči z levico, z desnico podpisal majsko deklaracijo, tvegal pri tem svojo prostost če ne glavo, in ta junaški čin je dal narodu največjo moralno oporo, da ni bilo menda še nikoli toliko odkritosrčne edinosti med Slovenci. Strašna kričevica se je nam kot narodu zgodila na Primorskem, toda verujmo in upajmo, da ima Bog tam velike namene. Tisti razkol med škofjsko duhovščino pa je danes po malo letih samo »nephelion« — oblak. O da bi mogel škof 40 častitih let strešiti z ram, zakaj potrebovali bi ga kakor Cerkev tako narod. Toda poznamo pogodbo med Bogom in Adamom.

O škofu popotniku sem dovolj omenil, le bojim se v teh dneh, da bi ne potoval kam s kakim zrakoplovom. Vemo, da mu je to podobno. Njegova pot v Ameriko je pa le rodila lepi spis o misijonarju Cebulju.

Se nekaj o škofu kot duhovniku. Svet malega duhovnika zaničuje, opravlja in obrekuje. In prav ima! Jaz pa nisem tak strahopetec, da bi se ne lotil velikega. Če ne povem imena, saj mi nič ne more. Torej pred leti — nevesta bi bila že prestara — je škof posvetil 24 fantov za duhovnike. Naj mu velja, če brez njih ne more biti. Toda to, kar je naredil na koncu, mu očitam. Pokleknil je, pa molil, molil, molil; novi duhovniki so tudi mislili, da morajo moliti, moliti, moliti. Če je to prav, naj bom Lavdon. Kaj niso bili vsi zajtrka potrebni?

Ali pa gre škof na župnijo, tam spoveduje eno uro, dve uri, tri ure, štiri ure, moj Bog, pet ur in še ni konca, potem se spravi na prižnico, govori debelo uro, ne rečem, saj govori lepo, nato pride maša z leviti, povrh še birma in njen blagoslov, veste, to je muka za ljudi, ki bi že radi kaj v usta dejali ali vlili, saj človek ni samo en dan v tej solzni dolini.

Tako pri koncu smo. Zdi se mi, da je spis brez krivde pisca postal preveč lizast, zato sem poskal za konec enega skorpiona. Škof ima palico krivuljo — otroke učim, da jo ima za volke ne za ovce — pa je na svetu že tako, da je treba nagle remedure, ko ne veš, koga imaš pred seboj, zato želim, naj da Bog, da naš vladika prihodnja leta porabi v ta namen, da bo celo tistim, ki jim je moral po pravici dati udarec s palico, mogel privoščiti usmiljen objem. Zakaj, gospod, ali naj kam drugam gredo? Po blatu bi hodili, živino molili in iz čev prerokovali. Naj škof veličastni reče po sv. Hieronimu: Parce mihi Domine, quia Dalmata sum. Zato voščim, četudi je že teh let preveč, da niso človeku všeč, vendar še mnoga leta.

A. V.

Socialno kulturne smernice

Država svoje kulturne socialne naloge ne more uspešno izvršiti brez sodelovanja etično krščanskih sil krščanstva. Da se pa ta edino resnična načela v družbi in državi uveljavijo, so katoličani dolžni, udeleževati se ne samo v kulturnem, ampak tudi v političnem življenju v smislu načel katoliške Cerkve.

Vsaka politična stranka, ki hoče zastopati krščanska načela, mora temeljiti na solidarnosti vseh stanov, odklanjati slojni in razredni boj in boriti se za človeško in politično svobodo ter socialno in gospodarsko pravilno ureditev vse človeške družbe in vseh njenih slojev in stanov.

Zato je treba zavračati moderni kapitalizem, ki vodi nujno do razrednega boja ter materialistični kapitalizem in komunizem, ki hoče la osrečiti človeštvo brez Boga in božjih naravnih zakonov.

(III. sinoda, 1924, str. 145.)

Ruska cerkev

Ponatisnili smo naslednji odstavek iz knjige: Na noge v svetli boji! (I. knjiga, str. 102—104), ker je biser in vzor poljudno pisane razlage o težkem dogmatičnem vprašanju.

... Zgoraj kratko opisana uprava ruske cerkve velja še dandanes. Po tej upravi je ruska cerkev državna cerkev in sama po sebi omejena na meje ruskega carstva in odtrgana od vsega ostalega krščanskega sveta. Saj car ne more zapovedati dalje, kakor edino v mejah svojega carstva. Nikdar ne more postati vesoljna ali katoliška, določena namreč za vse narode celega sveta.

Kar se tiče verskih nauk, se drži nauk carigradske cerkve, od koder je izšla. Priznava sedem prvih vesoljnih zborov, kakor jih priznava carigradska in tudi rimska cerkev. Trdno veruje veroizpovedi teh zborov. Moti se pa, ker ne priznava papeža za svojega vrhovnega poglavarja, ko so vendar na prvih sedmih cerkvenih zborih predsedovali papeževi namestniki in so le v toliko vesoljni, v kolikor so jih potrdili papeži. Večkrat so na zborih zaklicali, da se mora sprejeti, kar uči papež, ker po papežu govori sam svetli Peter. S carigradske cerkve se moti tudi v nauku o izhajanju sv. Duha od Očeta in Sina. Vic ne priznava; zakon ima v shajaju prešuvstva za razdržitelj. Seveda tudi ne veruje, kar se je v katoliški cerkvi pozneje razglasilo kot verski nauk, kakor brezmadežno spočetje Device Marije in nezmožljivost papežev v verskih in npravnih resnicah.

Duhovniki ruske cerkve so zares posvečeni duhovniki, tudi škofje so veljavni posvečeni. Zato imajo Rusi sv. Rešnje Telo, svete mašo in vse zakramente. Le to manjka škofom in duhovnikom, da niso poslani v pastirstvo po oblasti, ki jo je postavil in pooblastil sam Gospod Jezus. Zato opravljajo božjo službo in dele zakramente sicer veljavno, toda nedopustno. Seveda ruski verniki za te razlike ne vedo. Od mladih nog so tako vzrejeni in poučeni; mislijo, da so v edino zveličavni cerkvi Jezusovi. Morejo se zveličati, in sicer posebno tudi zato, ker imajo zakrament sv. pokore. Njihovi duhovni nosijo brado in so oženjeni. Škofje ne smejo biti oženjeni, zato se navadno izbirajo iz redovniškega stanu.

Pri božji službi imajo prekrasne obrede. Saj so jih vzeli od stare katoliške cerkve. Bogato vezane so knjige za sv. evangelij in za sveto mašo; umetna in dragocena so mašna oblačila. Krasne molitve imajo od grške cerkve, le prestavili so jih na staroslovanski jezik. Tudi pri njih je glavni del božje službe sveta maša. Ob nedeljah in praznikih moli ljudstvo psalme, kakor jih pri nas molijo le duhovniki. Sploh imajo več svetih obredov kakor mi katoličani.

Pri božji službi so Rusi pobožni, da nas kar naravnost osramote. Sploh so globoko verni in svoji cerkvi iz srca vdani. Vsi stanovi spoštujejo in časte vse, kar je v zvezi s vero in z bogoslužjem, posebno svete kraje in svete podobne. Svele podobne Rusi radi poljubljajo, poklekujejo pred nje, se jih s čelom dotikujejo. Pogostokrat se prekrizujejo. Celotni Rusi, ki so bolj brezverni, se sv. obredom ne odlegujejo.

Duhovnikovo molitev prekine večkrat slovesno petje. Za petje imajo prav dobro izurjene zborove. Orglje so pri Rusih, kakor sploh na vzhodu prepovedane. Rusko petje je prav za prav enoglasno, a od cesarice Katarine sem tudi večglasno in jako umetno. Zbirali so stare pesmi, kakor jih pojo v Rimu; zasnovali so pevske šole in ker imajo Rusi lepe pevske sposobnosti, so se tudi teh novih pesmi hitro navadili.

Pridig Rusi skoraj nimajo nikoli. Samostojne pridige so duhovnikom prepovedane iz strahu, da ne bi kaj napačnega učili; pač pa smejo čitati iz knjig pridige, ki so jih višje oblasti odobrile. Zato pa tudi skoraj v nobeni cerkvi ni prižnice.

Praznikov imajo mnogo skupno z drugimi vzhodnimi cerkvami. Prav posebno slovesen je praznik po imenu Jordanska slovesnost, ob katerem z največjim zunanjim sijajem krstijo vodo, na spomin krsta Jezusovega v Jordanu. Izredno slovesno praznujejo tudi rojstna in spominske dneve, pa godove oseb iz cesarske hiše.

Postov imajo več kakor mi katoličani. Njihovi postji so strogi; ne samo mesa, tudi masla, mleka, jaje, sira ne smejo uživati. Navadno poste točno obdržijo, vendar se pa v zadnjem času večkrat izpregledujejo.

Kar je bilo naših v ruskem ujetništvu, bodo radi priznali, da sem rusko ljudstvo, njihovo cerkev in njihovo versko življenje precej natančno opisal. Nam se bodo Rusi smilili, ker so po nesreči odtrgani od edine prave rimske cerkve; dobro se nam pa zdi, da se moreja laže zveličati, ker za svojo nesrečo ne vedo in ker imajo prave duhovnike ter sv. zakramente.

Kdor si želi nabaviti

aluminijasto, emajlirano sivo ali modro kuhinjsko posodo, naj se pred nakupom iste obrne na trdno z železino

STANKO FLORJANČIČ
LJUBLJANA SV. PETRA CESTA 35

Točna in solidna postrežba!

Briandov načrt se je začel konkretno diskutirati

Najvažnejši center diskusije je Berlin

Berlin, 28. maja. Berlinsko zunanje ministrstvo je postalo zadnje dni nekaka sprejemna postaja za vse glasove, ki prihajajo iz različnih strani sveta kot odmev na Briandov predlog Evropske unije. To je čisto logična posledica fakta, da Francija za uresničenje svojega načrta Zveze evropskih držav računa predvsem na Nemčijo, od katere je njega uresničenje v prvi vrsti odvisno.

Nemška vlada o svojem odgovoru na Briandovo spomenico še ni sklepala, pač pa pazljivo prisluškuje, kaj javno mnenje v drugih državah pravi o francoskem zamislu. V tem oziru je pravijo nemški diplomati, vsekakor zelo upoštevanja vredno, kaj mislijo Angleži. Zlasti se komentira članek uglednega liberalnega glasila »Manchester Guardian«, kojega izvajanje kažejo sledečo linijo angl. politike:

Anglija se čedalje bolj na evropskih problemih desinteresuje, ker je svojo svetovno politiko naslonila na sporazum z Ameriko. Zanj je važno, da njeni obstoječi veliki dominijoni, čim bolj se politično osamosvajajo, njem bolj ostanejo kot svobodni člani v zvezi imperija, nadalje da se sklone ugoden sporazum z Egiptom pa da se kako reši indski problem. Sprito tega je zanj večalimenj brezrazlično, kako mislijo evropske države urediti svoje bodoče medsebojne odnose, pod nobenim pogojem pa se ne more vezati ne na ta ne na oni zamisel Evrope, da bi garantirala njena obstoj. Anglosaksonci mislijo zgodovinsko, Francozi pa logično. To se pravi, Anglija je mnenja, da se politične razmere neprestano menjajo, dočim bi Francija rada status quo v Evropi za večno osigurala. Uresničenje Briandovega načrta predpostavlja sistem garancij, ki jih v varnostnih pogodbah, po katerih bi se evropske države medseboj obvezale, da branijo sedanje meje; Nemčija n. pr. bi morala, kakor je po lokarnski pogodbi priznala sedanjo nemško-francosko mejo, priznati v slični

pogodbi s Poljsko vzhodno mejo, česar pa gotovo ne bo voljna storiti. In ker je veliko držav, ki so v sličnem položaju, bi debata o Briandovem predlogu postavila na dnevni red vprašanje revizije verzajske mirovne pogodbe, kar bi obstoječa nasprotja v Evropi le še poostriilo. Tako stojimo pred nevarnostjo, da bi namesto Zveze evropskih držav dobili dve nasprotujoči si evropski koaliciji. Anglija pač ne more pristopiti ne k eni ne k drugi in si bo zato ohranila napram vsem evropskim problemom popolnoma svobodne roke.

Tako angleško liberalno glasilo. Toda nemški merodajni krogi poudarjajo, da je to mnenje, kolikor je upoštevanja vredno, vendar prenostransko, da bi se moglo vzeti od evropske velesile, kakor je Nemčija, za merilo. Res je pač, da Nemčija stališča, da bi se naj status quo tudi na vzhodni meji za vselej zagarantiral, ne more sprejeti in da Nemčija v kakšen vzhodni Lokerno nikoli ne bo privolila. Toda treba je naglašati, da Briandov načrt izrečno o tem ne govori in da pušča možnost diskusije prav o vseh problemih, četudi omenja »varnost«, ki jo Nemčija nerada sliši. To pa ne more biti razlog, da se ne bi velikopotezen načrt Francije najresneje proučil in da se ne bi začeli o njem neobvezni razgovori. Ako Anglija res ne bi hotela pristopiti kot članica k Evropski uniji, potem bi Francija, Nemčija in Italija tvorile jedro bodoče Evropske unije — in to je pač grandiozna misel. Nemčija bi v tem slučaju, četudi bi prvenstvo naravno pripadlo Franciji, ogromno pridobila, tako da ravno pomisleki Anglije in odklonilno stališče Amerike govorijo bolj za Evropsko unijo nego proti njej, oziroma bi mogli Nemčijo bolj nagibati k Uniji nego proč od nje.

Poglavitno vprašanje je torej — pravijo nemški politični krogi — kako bi se dosegel sporazum med Francijo in Italijo in poglavitna

ovira za uresničenje Evropske unije je v odklonilnem stališču Italije. To je seveda izredno težak problem, ki ga bo treba rešiti, preden se bo sploh moglo misliti na realizacijo Briandovih predlogov.

Kar Italijo tiče, se je dozdej o Briandovem načrtu izjavil podrobneje samo »Giornale d'Italia«, ki naglašja, na je »nova briandistična formacija« — naj se gospod Briand sam še tako zelo proti temu zavaruje — v stvari naperjena proti izvenevropskim državam. To pa je Evropa v škodo. Ni pametno vstvarjati bloka proti severni Ameriki, s katero je Evropa finančno in ekonomsko življenjsko zvezana. Nadalje meni italijanski list, da bi se odbile države južne Amerike, ki so dozdej v Društvu narodov imele podporo zoper ekspanzivistične težnje severne Unije, pa so zato Evropi izkazovale velike politične usluge. Briandov blok bi pa izzval še druge bloke izven Evrope, ki bi le pomnožili točke trenja med državami sveta, ki so v najtesnejši zvezi med seboj, pa naj bodo še tako ločene po svetovnih morjih.

Opaža se, da v ostalem trn »Giornale d'Italia« ni tako oster in absolutno odklanjajoč, kakor bi se lahko pričakovalo. Kljub velikemu antagonizmu do Francije sedanji italijanski režim le noče vrat do sporazuma popolnoma zapreti. Briandov velikopotezni načrt bo zato gotovo v najkrajšem času stopil v fazo diplomatičnih razgovorov, kar je tudi bil zaenkrat glavni namen francoskega državnika.

V zvezi s tem se v Berlinu veliko diskutira potovanje g. Louchera v Prago, Budimpešto, Dunaj, Belgrad in Bukarešto. Nemški politiki menijo, da g. Louchera sondira teren za gospodarsko in politično zblizanje med državami male antante na eni ter Avstrijo in Madžarske na drugi strani, kar se smatra od strani Francije za enega izmed najbolj važnih pogojev za uresničenje Združenih držav Evrope po zamislu g. Brianda.

„Slovenec“ jutri zjutraj izide

Na današnji velesojmski otvoritvi se bodo govori glavnih govornikov prenašali po raču, kar naj publika blagovoli vzeti na znanje.

Ministrski odposlanci pri tečajnih izpitih

Belgrad, 28. maja. m. Prosvetni minister Boža Maksimović je za ministrske odposlance pri tečajnih in zasebnih izpitih odredil med drugimi: Za gimnazijo v Kočevju dr. Leopolda Poljanca, vpok. inšpektorja v Mariboru, za gimnazijo v Kranju dr. Josipa Plemlja, vseuč. prof. v Ljubljani, za II. drž. gimnazijo v Ljubljani dr. Dragotina Lončarja, za III. drž. gimnazijo v Ljubljani dr. Karla Ozvalda, vseuč. prof. v Ljubljani, za realko v Ljubljani dr. Jovan Hadžija, vseuč. prof. v Ljubljani, za realko v Mariboru Josipa Westra, prosv. inšp. v pok, za gimnazijo v Novem mestu dr. Stanka Bevka, prosv. inšp. v pok, za gimnazijo v Ptuju dr. Rajka Nahtigala, vseuč. prof. v Ljubljani, za gimnazijo v Celju dr. Nikolo Radojčiča, vseuč. prof. v Ljubljani, za gimnazijo v Kosovki Mitrovici dr. Nika Zupaniča.

† Kardinal Luçon

Reims, 28. maja. AA. Kardinal Luçon, nadškof reimski, je umrl davi ob 7.45. Dosegel je starost 88 let. Nadškofovski položaj v Reimsu je zavzemal od l. 1905. Pokojnik je bil osebno nadvse hraber mož in je vso vojno vstrajal v Reimsu navzlic strahovitemu bombardiranju mesta. Po vojni je posvetil vse svoje sile in svoja sredstva obnovi reimske katedrale.

„Bela knjiga“ o Palestini

London, 28. maja. AA. Izdana je bila Bela knjiga o angleški politiki v Palestini. Vlada izjavlja v tej knjigi, da bo skušala najti sredstva za izboljšanje položaja v Palestini in naglašja, da se mora točno držati določb mandata in obveznosti, ki jih je sprejela.

Vlada bo proučila v celoti vprašanje priseljevanja in naseljevanja na deželi, čim bo imela na razpolago poročilo sira Hopa Simpsona, ki je bil poslan v Palestino, da poroča o tamošnjih razmerah.

Dotlej se proučuje vprašanje začasne ustavitve priseljevanja, kar ima namen, da se prepreči razlastitev poljedelskega prebivalstva, Vlada je odredila tudi vse potrebno za obrambo in varnost.

Izgredi v Madridu

Madrid, 28. maja. x. Skoraj vsak dan se dogajajo v Španiji razni nemiri. Včeraj so v San Sebastianu demonstrirali trgovci za to, da se v svrhu pospeševanja tujeskega prometa zopet dovoli loterija. Med trgovce pa so se pomešali nemirni elementi, tako, da je bilo na zborovanju slišati klice proti vladi in proti kralju. Vozove cestne železnice so obmetavali s kamenjem. Policija je morala nastopiti z golim orožjem ter je bilo več oseb ranjenih in aretiranih.

Akcija madžarskih legitimistov

Budimpešta, 28. maja. x. Družabni klub »Pecs«, ki je bil dosedaj shajališče protilegitimistov, je imel včeraj posebno sejo, po izvršeni poklonitvi nadvojvoda Albrehta pri nadvojvodu Otonu. Na tej seji je imel vojni minister Gömbös dveurno predavanje o vprašanju madžarskega kralja, v katerem je poudarjal, da Madžarska noče nobenega tujega kralja. To je formula, ki je lahko naperjena proti Habsburžanom, pa se lahko tolmači tudi tako, da v primeru, če zasede madžarski prestol kak Habsburžan, on sme obenem zasedati tudi drugih prestolov.

Katastrofalne poplave v Litvi

Kovno, 28. maja. x. V Litvi so bile velike poplave, ki ovirajo ves promet. Porušenihi je bilo mnogo hiš. Voda je povzročila veliko škodo. Reke so odnesle več mostov in izpodkopale železniške nasipe. V Kovnu se je podrla 20 hiš. Ljudje še ne pominjo tolikoga deževja. Škoda znaša več milijonov. Na deželi je utonilo mnogo živine. Človeških žrtve pa dosedaj ni bilo. Ponekod je letina uničena.



X. JUBILEJNI VELESOJEM
V LJUBLJANI
29. MAJ 9. JUNIJ 1930

Največja tovrstna prireditve v državi. 40.000 m² obsega 9 razstavnih zgradb. - 800 razstavljalcev. TOVARNISKE CENE VSEH VRST BLAGA. SPECIJALNI ODDELKI: tekstil, usnje, papir, pohištvo, avtomobili, stroji in kovine, poljedelski stroji. — Perutnina. — Obsežno zabavišče. — Stanovanja preskrbljena. — Legitimacije Din 30.—. Prodajajo denarni zavodi, železniške postaje, trgovske in obrtniške organizacije, Putnik itd. Slavimo 10letnico obstoja velesojma!

Nemško kat. delavstvo in naloge sedanjega časa

V Gelsenkirchenu na Westfalskem so te dni zborovala nemška katoliška delavska društva, ki štejejo 350.000 članstva, organizirane v 3000 društvih. Njihov mladeževski naraščaj šteje 50.000 članov. Izmed mnogih vprašanj, s katerimi se je kongres pečal, je zlasti poudarjeno odločno stališče, ki so ga zborovalci zavzeli tako napram liberalizmu kakor socializmu.

Kongres je svečano obnovil svoji tradiciji odgovarjajoče odklonilno stališče napram liberalizmu, a prav tako je energično zavrnil tudi socializem naših dni, v kakršnikoli obliki naj se tudi pojavlja. Kongres je zavrgel liberalizem in socializem kot dva nezdružljiva nazora s katoliškim socialnim pojmovanjem in kot nesposobna, da bi premagala težko sodobno gospodarsko krizo.

Sicer se je socializem v svojih starih metodah in jeziku nekoliko spremenil, vendar pa je ostal po svojem duhu in bistvu prav tak, kakor je bil od vsega početka. Njegove korenine so ostale nekrščanske in spozna se njegova vrednost po sadovih, ki so vedno bolj škodljivi in strupeni za krščansko družbo. Socializem na celi črti pobija katoliški svetovni nazor. Iz njega ven izhaja najvnetejša propaganda za svobodomiselstvo in za izstop iz katoliške cerkve. Socializem dela sistematično na razkroju zakona in družine. Povsod propagira brezverno šolo in razkroja družabnost v krščanskem narodu. Zavestno ali nezavestno pripravlja pot boljševizmu.

Zato kongres tudi odklanja tako zvane »verske« in »psihološke« socialiste. Čeprav je v teh vrstah nekaj dobro mislečih mož, vendar iz vsega postopanja je jasno razvidno, da ne bodo mogli ničesar spremeniti na notranji idejni zgradbi materialističnega socializma. Zato kongres izjavlja, da, ako si želi v gotovih političnih vprašanjih sodelovanja s socialistično stranko, vendarle odločno opozarja na temeljno svetovno nazorno razliko, ki jih razdvaja.

Izrekel pa je kongres svoje enoglasno nazor, da je sedanje gospodarsko in socialno življenje protinaravno in nekrščansko. Sedanja gospodarska kriza, ki sili milijone dela in zaslužka množnih mož v brezdelje, v lakoto in mnoge celo v smrt, je temu najjasnejši dokaz.

To zdravje naroda in države ogrožajoče stanje bo možno premagati le tedaj, ako se bo gospodarska proizvodnja in uporaba zopet postavila na pravno stališče. Naloga države je, da tukaj stori svojo dolžnost in pomaga zopet zblizati in združiti v življenjsko skupnost delodajalca in delavca. Le tako bo mogoče napraviti konec raznim razrednoboječnim poizkusom. Delovni človek mora dobiti uteho in zadovoljitev v zasebni lastnini, da se ne bo več smatral za proletarca. S smotreno vzgojo je treba vzgojiti delovne stanovce, da se bodo čutili pri tejnjenosti k narodni skupnosti in da bodo dobili zavest, da so njegov potrebni sestavni del.

V državnem življenju se kongres izjavlja za popolno demokracijo. Ljudska država more le iz tega temelja nastopati avtoritativno proti raznim razkrajajočim vplivom.

Katoliško delavstvo priznava Cerkev kot posrednično resnico in milost. Ona mu je duhovna domovina, merilo in opora ter nezmotljiva oznanjevalka duhovnih in snovnih vrednot v meni časov. Delavstvo ne smatra, da je znak ljubezni do Cerkve, ako se od nje zahteva, da se v tej duhovni zmedbi postavi v službo razrednih ciljev in interesov. S tem, da zna

Boj za Briandov načrt

Nasprotni stališči Francije in Italije

Pariz, 28. maja. AA. Znani francoski politik Boncour piše v »Journalu« o Briandovem načrtu zvezne Evrope in pravi, da bi bil ta načrt lahko ostvarljiv, če bi narodi, ki so pri takem načrtu zainteresirani, sami odločili. Naj pride karkoli, Briand bo vendarle koristil Franciji, ki je prva pozvala Evropo na tako sodelovanje. Prav bo za Evropo, da se organizira na taki podlagi, preden nastopijo krvava leta, ki jih je nekoč Mussolini napovedal za l. 1935. Podvignana izpraznitev Porenja je dokaz dobre volje Francije, ki bo tudi sicer izpolnila svojo zgodovinsko vlogo in svoje zgodovinske dolžnosti, kakor jih nalaga njena zmaga.

Priprave na evharistični kongres

Velika udeležba Cehoslovakov — Program prireditel

Zagreb, 28. maja. z. Osrednji odbor za evharistični kongres v Zagrebu, prejema vsak dan številna vprašanja o samem kongresu in sicer od posameznikov in od katoliških organizacij v državi in inozemstvu. Najštevilnejša bo udeležba češkoslovških katoličanov. Zanje vodi skrb sv. Vavilavska liga v Pragi in predstojništvo orlovske organizacije v Brnu. Ameriški Hrvatje pridejo tudi v velikem številu, okrog 200. Posamezniki in manjše skupine pridejo iz Poljske, Nemčije, Francije in Švice.

V katoliškem svetu v inozemstvu vlada veliko zanimanje za ta kongres. Tudi tisk prinaša veliko vesti o njem. Tako je pisal o kongresu tudi »Osservatore Romano«.

Na kongresu bo svečana služba božja na Jelačičevem trgu, tako da bo vse ljudstvo moglo slediti svetemu opravilu. Načrt oltarja bodo izdelali umetniki. Mašne pesmi bo pel pojačeni zbor zagrebške

katedrale. Njihovo petje se bo prinašalo s posebnimi megofoni, da ga bo lahko čulo vse ljudstvo. Računa se, da bo na tem trgu stalo okrog 70.000 ljudi, kakor je to bilo takrat, ko je opravil službo božjo kardinal Mihalovič iz zagrebškega potresa.

O priliki kongresa bodo tri velika zborovanja, na katerih se bodo obravnavala nastopna vprašanja: 1. verski pouk v šolah, 2. vera in znanost, 3. Evharistija in svetovni mir, 4. Evharistija in katoliška mladina, 5. Evharistija in katoliška družina, Evharistija vir moči, cerkvenega edinstva in moči naroda.

Pridige bodo obravnavale nastopna vprašanja: Marija in Evharistija, Pogosto sveto obhajilo, Vplivi svetega obhajila. Evharistija — javno zadostčenje. Pridige bodo v srbohrvaščini, slovenščini, poljščini in rusinščini.

Vrednost tujih valut

Belgrad, 28. maja. AA. Ker se vrednost listin, izdanih v zlatu ali v tujem denarju izpreminja, je minister financ radi pravilnega vplačevanja po zakonu o takšah in radi določevanja pristojbin pri sojenju s sklepom št. II-72.050 z dne 26. maja 1930 določil tečaje, po katerih naj se listine, izdane v zlatu ali v tujem denarju, preračunavajo na dinarsko vrednost ter opravljajo vplačila taks po zakonu o takšah in določevati pristojbine pri sojenju. Ti tečaji so:

1. napoleonor 218 Din, 1 zlatna turška lira 247 Din, 1 angleški funt 275.40 Din, 1 ameriški dolar 56.55 Din, 1 kanadski dolar 56.25, 1 nemška zlatna marka 13.52 Din, 1 poljski zlati zlot 6.34 Din, 1 avstrijski šiling 8 Din, 1 belgijska belga 7.90 Din, 1 madžarski peng 9.90 Din, 1 braziljski milreis 6.35 Din, 1 egiptski funt 282 Din, 1 uruguayški pesos 51.60 Din, 1 argentinski pesos 21.65 Din, 1 turška papirnata lira 27 Din, 100 turških papirnatih piastrov 27 Din, 100 zlatih frankov 10095.90 Din, 100 švicarskih frankov 1095.90 Din, 100 francoskih frankov 222 Din, 100 italijanskih lir 297 Din, 100 holandskih goldinarjev 227 Din, 100 rumunskih lejev 33.60 Din, 100 bolgarskih levov 41 Din, 100 dan-

skih kron 1513 Din, 100 švedskih kron 1517 Din, 100 norveških kron 1513 Din, 100 španskih pezet 691 Din, 100 grških draham 73 Din, 100 češkoslovških kron 168 Din, 100 finskih mark 142 Din, 100 letonskih lat 1086.50 Din.

Ti tečaji veljajo od l. do 31. junija 1930 in jih je treba uporabljati v teh-le primerih:

1. pri prevzemu zveničnih zlatih Napoleonondorjev in zlatih turških lir s strani državnih blaginjc za vplačilo davkov in drugih državnih dohodkov; 2. pri plačilu pristaniških taks, o čemer bo oddelek za carie izdal potrebna navodila;

3. pri obračunavanju tečajev za obveze in izdatke po proračunu za leto 1930.31., kadar gre za izplačila v tujem denarju;

4. pri prevzemu obveznic naših povojnih drž. zunanjih posojil v zlatu (7% in 8% posojilo Blair et Co., 7% posojilo državne Hipotekarne banke, ki je bilo emitirano v Newyorku), ki se položijo kot kavcija in ki jih je treba preračunati iz dolarjev v dinarje.

Izpraznitev Porenja v treh etapah

Berlin, 28. maja. AA. Po poročilu iz Mainza odreja načrt izpraznitve, kakor ga je sestavil po veljnik tamošnjih francoskih čet, tri etape. Prva etapa je bila od 20. do 30. maja. V tem času so bile čete francoskih garnizij v Landau-u, Trevesu, Neustadtu in Mainzu znatno reducirane. Garnizije v Bingenju, Wormsu, Gernersheimu in Spiru pa so bile popolnoma izpraznjene. Druga etapa od 1. do 20. julija predvideva odhod glavnih okupacijskih čet iz Kehla, Landaua, Mainza, Trevesa in Kaiserslauterna, ki bodo popolnoma izpraznjene. Ostanek okupacijskih čet in likvidacijski uradi bodo kot zadnji zapustili Porenje. Zadije čete garnizije v Wormsu so zapustile Porenje snoci.

Ljubljana na svoj veliki praznik

Ljubljana, 28. maja.

Za veliki praznik, ki ga bo jutri obhajal slovenski narod, ko bo slavil osemdesetletnico rojstva knezoškofa dr. A. B. Jegliča, se je Ljubljana odela v svečano obleko. Z vseh javnih, cerkvenih in zelo številnih zasebnih poslopij so zavihrale zastave. Posebno lepo je okrašena stolnica. Portal je okrašen z zelenjem, nad njim pa številke: 1850 — 80 — 1930. Prav na vrhu obeh stolpov vihrata dve banderi, narodno in cerkveno. Popoldne so na škofijsko palačo pritrčili dva žarometa v obliki številke: 1850 in 1930. Pohvalno je treba omenjati mestno občino, ki je naročila, da morajo vsa mestna poslopja izobesiti zastave.

Dopoldne so knezoškofu izrekli v škofijski palači svoje čestitke zastopniki raznih oblasti in korporacij. Tako je izrekla knezoškofu svoje čestitke deputacija mestne občine, ki sta jo vodila župan dr. Dinko Puc in podžupan prof. Evgen Jarc. Župan je s primernim nagovorom

izrekel čestitke knezoškofu tudi kot častnemu meščanu mesta Ljubljane. Za višje deželno sodišče in za justico sta čestitala predsednik dr. Rogina in podpredsednik dr. Golja. dalje višji državni tožilec dr. Grasselli in prvi državni pravobranilec dr. Souvan. V imenu univerze je čestital prodekan univ. prof. dr. R. Kušej in pa vsi profesorji teološke fakultete. Čestitali so še med drugimi: okrajni glavar dr. Rud. Andrejka, vsi ljubljanski konzuli in zastopniki drugih držav, predsednik Zbornice za TOI Jelačin in glavni tajnik dr. Windischer, direktor podružnice Narodne banke Gregorič in mnogi drugi odlični zastopniki. V imenu ruskega krožka in ruskih emigrantov pa so čestitali gospa Jenkova, prof. Maklecov in Popov. Vsa ostala oblastva, korporacije in društva pa bodo čestitala jutri, na praznik.

Ob 5 popoldne je prispel v Ljubljano prevz. knez nadškof zagrebški dr. Ante Bauer in se nastanil v škofiji.

Slovenska duhovščina se zahvaljuje jubilarntu

Med deputacijami, ki so se večeraj dopoldne poklonile prevzvišenemu knezoškofu ljubljanskemu, dr. Antonu Bonaventuri Jegliču ob njegovi osemdesetletnici, je bila prva in najštevilnejša deputacija duhovščine s stolnim kapituljem na čelu. Prisrčen in ljubezniv nagovor je imel

škof, koadjutor dr. Gregor Rožman,

ki je svoje čestitke izrazil sledeče:

Stolni kapitelj in duhovščina ljubljanska kot zastopniki klera cele škofije stojimo zdaj pred Vami, da Vam za osemdeseti rojstni dan izrazimo čestitke in povemo svoja najiskrenejša voščila. Vesela so nam danes srca, ko Vas vidimo v teh letih tako čilega in močnega, delovnega in živahnega in to po nepopisno utrudljivi vizitaciji v škofjeloški dekaniji. Bog Vas ohrani še in še v tem ugodnem fizičnem in duševnem razpoloženju!

Kar pa nam je danes predvsem na jeziku in srcu, niso toliko voščila, ampak zahvala. Današnja priložnost hočemo porabiti, da se Vam iz srca zahvalimo za Vaše delo, Vašo neutrudljivo nadpastirsko brigo, posebno še za Vaš zgled, s katerim nas neprestano bodrite, vzpodbujate k optimističnemu gledanju v bodočnost. Kadar je kateremu grozil duh kloniti ob hudih razočaranjih in bolečih neuspehih, tedaj ste ga Vi dvignili z zgledom neomahljivega zaupanja v božjo Previdnost. Ko Vam v dolgem škofovanju ni bila prihranjena niti ena grenka kapljica, ki more kaniti v škofovski kelih, ko je šla Vaša življenjska pot skozi vse postaje trpljenja — se je iz Vaših ust slišala le ena beseda: »Bog je dober!« Ob svitu večne luči pred tabernakljem ste v najbolj črni temi našli vedno zopet pravo pot, pravi izhod iz vseh težav in tako nešteto krat doživeli, da se v Boga zastonje ne zaupa. Izpred tabernaklja ste vodili in vodite svojo duhovščino in svoje vernike. In za ta zgled poguma in zaupanja se Vam danes privrčno zahvaljujemo.

Jubilant med svojimi zavodarji v St. Vidu

Znano je pač, da so zavodi škofovo življenjsko delo, ki bodo še pozni potomcem in rodovom pričali o žilavosti vladike in o njegovi prežetosti za slovensko besedo. Ob svoji osemdesetletnici je obiskal svojo hišo, svoje najdražje, veliko delo velikega moža. Vse je tako iskreno tam, vse tako skromno, čeprav veličastno: dobrota je pač zmerom skromna kot lastnost, sočni so pa njeni sadovi. Skromen, toda prisrčen je bil sprejem jubilarnta, ki se je pripeljal ob pol 1 v spremstvu škofa koadjutorja dr. Rožmana. Pred proceljem zavoda, ki nosi napis: »Kristusu Zveličarju sveta,« so ga čakali gojenci, ki so bili vsa leta, kar zavod stoji, škofova največja skrb in tudi največje veselje.

Pozdrav in zahvala gojencev.

V dvorani so mu gojenci priredili akademijo. Orkester pod vodstvom g. prof. Hybaška je zaigral Polčovo Planiko, nakar je govoril gojencev Zupaničič, ki je v kratkih, pa iskreno zajetih besedah poklical v spomin škofovo delo za Cerkev, državo in narod.

Takega življenja mora biti vesel Bog, narod in ga mora biti vesela država. Hvala Bogu, da Vas nam je Bog dal! Molite za nas, da bi mogli izpolniti Vaše želje in da koristimo narodu in državi. Pevski zbor je nato zapel Foersterjevo: »Z glasnim šumom s kora, nakar je sledila deklamacija Gregorčičeve pesmi. Slavljenju. Vso hvaležnost, spoštovanje je pa v svoji pevski skladbi izrazil bivši gojencev, sedaj že priznani komponist Matija Tome in sicer: Pozdrav vladiki. V deklamaciji: Življenja pot in delo so gojenci v pesniški obliki obdelali škofovo življenje. Sami so zložili besedilo in reči se mora, posrečeno in za jubilej in njega prisrčno proslavo primerno. Morda je v tem ali onem od teh pesnikov, Vovku, Vičiču in Svetu zakladnica sil, katerih pričakuje od svojih zavodov tudi škof sam. Deklamacija je izvenela v močeno zvočje želja očetu in luči slovenskega naroda, ki je Slovencem postavil ta dom: O Bog, ohrani nam te luč, prilij ji olja in venčaj jo z zmago.

Orkester je zaigral še Čerinove: Miljence, slovenske narodne pesmi ter Smetanovo skladbo: V logu in gaju.

Obzorje, ki zakriva bodočnost, je temno. Ne samo Evropa, ves svet se trese kakor v porodnih bolečinah — plašna so nam včasih srca — Prevzvišeni, še nam vlivajte poguma in zaupanja v Boga, ki vodi in vlada narode, še nam bodite z zgledom in besedo svetel vodnik v svetlo bodočnost — zato naj Vas nam ljubi Bog še dolgo ohrani!

Poln ganotja je

knezoškof-jubilant dr. Jeglič

v svojem odgovoru v polnem obsegu pritrčil besedam pomožnega škofa, da se je vsekdar, tudi v najbridkejših trenutkih življenja, zanesel na božjo pomoč, da je v molitvi pred tabernakljem dobival potrebno tolažbo in moč. To zaupanje mu je vcepil že v Sarajevu pokojni nadškof J. Stadler, ki je imel navado, da se je v težavah in neprilikah tolažil z zaupanjem na božjo pomoč in da je klical: »Bog je nad nami!« Enako ga je v tem zaupanju potrjeval pokojni papež Benedikt XV., ki je tudi v času vojne, ko je bilo vse zbegano in v strahu, ohranil mirno krj in vprico njegova zaklical: »Bog je, ki nas vlada; vanj zaupamo!«

Prevzvišeni je s hvaležnostjo do Boga izjavil, da se čuti še vedno dovolj svežega za delo, dasi se tuintam pojavlja spremstvo visokih let. Veseli ga zlasti, da njegova duhovščina živi v ljubezni med seboj, da se vestno trudi, potrpežljivo nositi breme, ki ga nalaga dušnopastirska služba današnjih dni. Ta veseli pojav pripisuje deloma tudi konferencam »Sodalitatis ss. Cordis« in drugim duhovskim zborovanjem, kakor tudi navodilom, ki jih daje sam po »škofijskem listu« in po dekanskih sestankih.

Prevzvišeni zagotavlja, da se spominja v molitvah vsak dan svojega koadjutorja, duhovnikov in vseh vernikov svoje škofije. Priporoča se pa tudi sam vsem v pobožen spomin pri molitvah, kakor je tudi apostol Pavel prosil molitve v pismu do Kološanov: »V molitvi bodite stanoovitni, čujte v njej in se zahvaljujte. Molite obenem tudi za nas...«

Škof — svojim gojencem.

In tedaj, nihče ni slutil, nihče ni kaj takega pričakoval, škof se je še mladeničko dvignil čez stopnice na oder. Solze so mu zalile oči, čez obraz mu je bila razlita ona velika ljubezen, ki je vse življenje gradila in odpuščala. Tiho je bilo v dvorani, vse je čakalo velike besede velikega moža, očeta slovenske besede o učni knjigi. Kot nekdanj, kadar je obiskal svoje gojence, jih je pozdravil tudi sedaj, le beseda mu je bila že bolj utrujena. Naj navedem samo najmarkantnejše stavke.

»Vedno sem prosil Boga, naj mi da priloženost, da bom mogel veliko delati, prosil ga pa tudi, naj mi da moči, da bom delo zmagal. Nevarnih in težkih del sem se lotil. Vselej pa sem prosil pomoči božje. Zavod, moja ljubezen, dosti bolečin, pa tudi dosti veselja sem imel z njim. Dolgo sem ga nosil v srcu. V Lurdu sem iskal nasveta pri Materi Božji, v Rim sem šel in se posvetoval s papežem Leonom XIII. in mu razodel svoje namene. Ta mi jih je tudi blagoslovil. Zavod stoji, zidali so ga pa duhovniki in slovensko ljudstvo in nihče drugi. Bog mu je dal uspehov, da je eden najboljših zavodov. Če grem po deželi, mi je v veliko veselje: Dobrega zdravnika najdem in zvem, v zavodu je bil, najdem dobrega duhovnika in zvem, v zavodu je bil, naletim na kulturnega delavca in sem vesel, ko zvem, da je bil tudi v zavodu.

Ljubezen do Boga, do Marije in do naroda naj bo v vaših dušah čista. Kadar boste duhovniki ali kulturni delavci, iščite ljubezni in pomoči v Mariji in presveti Eucharistiji. Hvala vam, hvala vam za vse. Ginjen sem pri tolikem slavljenju, drago pa mi je, da se mi prizna, da sem storil, kolikor more storiti katoliški škof.

Star sem in bom kmalu opešal. Veseli me pa, da bom mogel odstopiti to hišo mojega veselja svojemu namestniku, ki bo kot škof vodil svojo dediščino s prav tako ljubeznijo.

V spremstvu škofa koadjutorja dr. Rožmana se je škof pristrčno poslovil od mladine, za katero je jubilarnt ves življenje delal z živo govorjeno in napisano besedo, kronano pa vedno z velikimi dejanji, ki ostanejo Slovencem pomnik in ključ v najtežjih časih, ki Slovence še kdaj čakajo.

Akademiki svojemu škofu

Za sredo popoldne je sklicala Akademika zveza kot predstavnica slovenskega katoliškega akademikega dijaštva slavnostno zborovanje v počastitev 80 letnega jubileja svojega očeta in prijatelja knezoškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča.

Točno ob petih se je pripeljal do Akademike doma presvetli škof dr. A. B. Jeglič v spremstvu pomožnega škofa dr. G. Rožmana in svojega tajnika Jagodica. Ob vhodu sta sprejela oba škofa predsednik Slovenske dijaške zveze Etbin Boje in predsednik Akademike zveze Mirko Potokar.

Dvorana Akademike doma je bila polna katoliških akademikov, ki so s frenetičnim vzklikanjem pozdravili svojega sivolasega vladiko.

Slavnostno zborovanje je otvoril predsednik Akademike zveze Mirko Potokar. Ob zdravju presvetlega škofa dr. Jegliča vzklikanja kar ni bilo korca. Bure ovacije so priredili akademiki tudi pomožnemu škofu dr. Rožmanu.

Po uvodnih besedah zapoje akademski pevski mešani zbor Alet: Zakletev viharja, nakar da predsednik besedo akademiku Antonu Hribovšku, ki izvaja:

V teh dneh prireja slovensko verno ljudstvo proslave visokega jubileja, ki Vam ga je dodelil, prevzvišeni g. škof, Vsemogočni, proslave dela, ki ste ga izvršili za naš narod, proslave veselja, da ste med nami še čili, zdravi in tako mladi!

Če proslavlja ves narod Vaš jubilej, ga mora v tem večji meri slovensko katoliško dijaštvo, kateremu ste, Prevzvišeni, najiskrenejši prijatelj. Zato dovolite, da smo Vam priredili to skromno, prijateljsko slavnost, da bo vedela javnost, da bo vedel ves narod, kako fine in kako globoke so vezi naših sre, naših duš!

Ne bomo naštevati Vaših zaslug, saj govore same dovolj glasno, ne bomo opisovali Vaših del, zgodovina slovenskega naroda jih ima na najčastnejšem mestu. Vaša ljubezen do našega naroda in Vaše delo, spočeto iz te ljubezni, Vas je postavilo med Mercierje, Newmanna, Ketterlerje.

S svojim življenjem ste pokazali, Prevzvišeni, da ste moč, ki ima moči in energije za delo, za potrpljenje in Vam je bilo potem vseeno, ali je svet plaskal ali grajal. V Vas, Prevzvišeni, vidimo udejstvitev tega, kar naša doba tako krvavo potrebuje: ljudi, ki hranijo v sebi granitne, večne principe resničnosti in pravičnosti.

Tudi oče ste naš! Večino ste potrdili v vojak Kristusove, mnogim ste odprli svojo gimnazo, mnogo ste nas sprejeli v akademsko

kongregacijo, bili ste z nami v žalosti in veselju.

Prevzvišeni, stali bomo s krepko voljo, z neomajnim optimizmom pri Vas in tudi pri Vas, prevzvišeni koadjutor, pri vsej duhovščini, kajti prepričani smo, da je le v slogi in iskrenem prijateljstvu med slovensko duhovščino in slovenskim katoliškim dijaštvom nepremagljiva četa, ki bo stala za ideale, za katere ste živeli in delali.

Hočemo delati siožno za procvit katoliške Cerkve, za Kristusa Kralja v zasebnem in v javnem življenju.

Slovenska zemlja mora biti vedno polna rož, polna cvetja, ki bo dehtelo k božjemu solncu v zahvalo za takega vrtarja, kot ste Vi, Prevzvišeni. Blagoslovite nas, oče, da bi rož ne zamorila slana, ne polomili viharji in ne zapadel sneg!

Molimo za večno mladost!

Po govoru, ki je žel buren aplavz, je zapel mešani zbor krasno »Pod Tvojo milost pribhajem«.

Sledila je recitacija akademika H. Kužnika: Ptič Samoživ (Oto Zupančič).

Ob koncu je zaprosil

Prevzvišeni

predsednika, da bi smel povedati nekaj besed. Ob povabilu Akademike zveze, naj se udeležim te proslave, mi je bilo prav milo in drago. Na svojem mestu sem vedno vestno zasledoval akademsko življenje in z veseljem sem od leta do leta prešteval, za koliko novih inteligentov se bo pomnožilo število naše inteligence. Moja najiskrenejša želja je bila pred vojno, da se osnuje doma ognjišče kulture s slovensko univerzo. To se je po vojni zgodilo. In sedaj s prav tako in še z večjim veseljem gledam na lep razvoj novega rodu. In ta rod, ki sedaj raste, bo lep rod! Bolj delaven bo, bolj krščanski, bolj globok. Da se bo to zgodilo, bom dan za dnem molil k Bogu, k Materi božji in h Kristusu Kralju, ki je Kralj srca, Kralj duše. V slogi bomo potem korakali: škof, slovenska duhovščina in laičstvo za poglobitev verskega življenja po katoliški akciji.

Ob koncu govora je prirejala akademsko dijaštvo ponovne, burne ovacije. Akademski zbor je zapel nato še »Zdravico« (Jenko), nakar je predsednik zaključil slavnostno zborovanje.

Prevzvišenega škofa dr. A. B. Jegliča in pomožnega škofa dr. G. Rožmana so potem spremljali vsi akademiki v mali povorki po Miklošičevi cesti, Marijinem trgu do škofijske palače mirno in tiho, a s tem večjim veseljem, ker so imeli v sredini njega, ki jim je nadvse dober oče in iskren prijatelj.

Veličastna podoknica knezoškofu

15.000 manifestantov — Navdušenje ogromne množice — Krasno petje in godba — Ganljive besede visokega jubilarnta

Ljubljana, 28. maja.

Vsa velika ljubezen, ki jo slovenski narod goji do svojega vladike, vse visoko spoštovanje do sivolasega knezoškofa in še posebno vsa ljubezen, s katero obdaja Ljubljana svojega vrhovnega pastirja že desetletja sem, so se nocoj strnile v eno samo mogočno, iskreno manifestacijo. Slovenska sreča, ki le redkokdaj izdaja svoja čustva, so nocoj prekipela, navdušenja in tekmovala, kdo bo lepše, dostojnejše izkazal čast knezoškofu dr. A. B. Jegliču.

Podoknica knezoškofu za njegovo osemdesetletnico je bila napovedana za poldeveto uro zvečer. Ali že pred 8. uro so se pričele zbirati pred škofijsko palačo velike množice ljudi, dobro se zavedajoč, da pozneje pridejo še druge in da bo ves veliki prostor pred škofijo mnogo premajhen, da bi sprejel vse tisoče in tisoče, ki so nocoj nameravali izkazati čast slavljenju. Tako je bilo že mnogo pred prvo koncertno točko jasno, da bo nocojšnja proslava presegala vse, kar se jih je leta in leta nazaj dogajalo v Ljubljani. Ob pol 9 je bil ves dolgi in široki prostor pred škofijo, to je prav od magistrata pa do Jugoslovanske knjigarne nabit poln ljudi. V nepopisni gneči so ljudje potrpežljivo vztrajali, veseli, da so sploh mogli prisostvovati veličastnim trenutkom. Komaj in komaj so se peveci prerinili skozi gnečo na ozek prostor pred škofijskim portalom, ki je bil namenjen zanje in za godbo. Ta je imela še večje težave, da se je prerinila od Robbovega spomenika pa do škofije. Vsa okna vseh hiš na tem trgu so bila polna ljudi. Še celo na Robbovem spomeniku se je nabralo polno gledalcev. Le malo računano, se je nocojšnje podoknice udeležilo 15.000 ljudi, mnogo, prav mnogo pa jih je moralo oditi, ker niso mogli v bližino. Grad je bil sijajno razsvetljen, prav tako stolnica in škofija. S škofije sta žareli številki 1850 in 1930 v 132 žarnicah. Ves trg z množico je bil krasno razsvetljen in je bil razgled z bližnjih oken nepopisen.

Vse koncertne točke in vsi govori so bili prenešeni po radiu. Podoknico je pričela godba »Zarja«, ki je zaigrala slavnostno koračnico. Ta delavska godba, ki jo vodi kapelnik g. Franc Dolinar, je v razmeroma kratkem času sijajno napredovala in je s svojim večerajšnjim nastopom pred škofijsko palačo dokazala, da je res zaslužila čast, so delovati pri tako krasni prireditvi. Vsa čast mladim delavcem in njenemu vrlemu kapelniku! Nato je pevski zbor, sestavljen iz pevcev vseh ljubljanskih moških pevskih zborov, krasno zapel Aljažovo »Divno noč«. V srce segajoče je bilo ubrano petje najboljših ljubljanskih pevcev, ki jih je vodil pevovalja g. Zorko Prelovec. Druga pesem, ki jo so peveci s prav tako silo in globokim doživljem zapeli, je bila Vilharjeva »Naša zvezda«. Solistovski del te pesmi je pel član opere, tenorist g. Gostič z globokim razumevanjem in iskrenim čustvom. Godba »Zarja« je nato zaigrala koncertno uverturo. Med to točko je odšla knezoškofu

deputacija Hubadove pevske župe

(ljubljanske). V deputaciji so bili predsednik župe dr. Anton Šigelj, predsednik »Ljubljance« Rado Šturm in pevovalja g. Zorko Prelovec. Deputacijo

je sprejel knezoškof v prvem nadstropju. Z njim so še bili knezonadškof dr. Anton Bauer iz Zagreba, škof-koadjutor dr. Gregor Rožman in tajnik dr. Bauerja dr. Slamič. Čestitke ljubljanskih pevcev je izrekel knezoškofu s primernim nagovorom njihov predsednik

dr. Anton Šigelj:

»Prevzvišeni naš knezoškof! V imenu Hubadove pevske zveze, Jugoslovanske pevske zveze in vseh združenih ljubljanskih pevskih zborov Vam izrekam najpristranejšo zahvalo za vso pomoč, moralno podporo in naklonjenost, ki ste jo izkazali nam pevcem in sploh kateremukoli pevskemu zboru, in Vam izrekamo prisrčne čestitke! Mi peveci nimamo drugega kakor naše pesmi, toda prepričani bodite, Prevzvišeni, da prihajajo iz čutečih sre, da tudi mi peveci v tej divni noči, ki jo preživljate, vemo ceniti Vaše delo za naš narod, za njegovo kulturo in še posebej za pevsko umetnost. Vsi peveci se pridružujemo slovenskemu narodu in njegovim čestitkam in Vam kličemo naš pevski pozdrav »Na mnogaja leta!« in izražamo željo, da bi Vam mogli priti zapeti še čez pet in pet in pet in pet let!«

Globoko ganjen od krasne podoknice in iskrenih besed v imenu pevcev se je knezoškof

dr. A. B. Jeglič

zahvalil deputaciji: »Globoko me je v srce ganilo Vaše lego petje in vsa lepa slavnost, ki je nisem pričakoval. Vi peveci ste dosegli že lepe uspehe in lep razvoj. Želim, da bi še dalje nosili slavo našega imena med tuje narode, da bi imeli še lepši razvoj in Vam pri tem želim božjega blagoslova.«

Peveci so nato zapeli pod oknom dr. Ipavčeve »Bodi zdrava domovina«, pri kateri sta solistovski točke pela gg. Pelan in Završan. Po tej pesmi je pričela množica viharno vzklikati škofu. Burno pozdravljen se je prikazal na oknu prvega nadstropja knezoškof sam. Med splošno tišino, ki je takoj nato nastala, je knezoškof pričel s tresočim, ganjenim glasom:

»Ne vem, kako bi se mogel zahvaliti za ne-pričakovano prireditve tega večera. Ko bi imel angleške jezike, ne bi mogel opisati čustev, ki me sedaj navdajajo. Hvala, hvala lepa pevce in godbenikom in vsem udeležencem. Bodite prepričani, da bo moje srce bolj plamtelo za Slovence, za Ljubljano, lepo prestolico našo. Želim vsem zbranim prisotnim, vse blage za telo in dušo, vse blage, časovne in za večnost. V tem znamenju prosim Boga, naj Vam podeli svoj blagoslov!«

Viharno vzklikanje vse ogromne množice se je odzvalo knezoškofu slavljenju na njegove očetovske besede. Godba je zaigrala nato Emeršičev »Venček slovenskih narodnih pesmic in zaključno koračnico. S tem se je vsa veličastna večerna slavnost zaključila. Le počasi se je vsa ogromna množica razšla. Na lep, prepričevalen in mogočen način je počeštila Ljubljana svojega vrhovnega duhovnega pastirja na predvečer njegove osemdesetletnice.

Moja ločitev od Moskve

Znani češkoslovaški časnikar J. Šrom se je po desetletnem bivanju v Rusiji vrnil v zapadno Evropo s trdnim sklepom, da ne gre nič več nazaj. J. Šrom je pred desetimi leti odpotoval v Sovjetsko Rusijo brez kakih pred-sodkov in poln simpatij za nove struje, ki so se tam pripravljale. Odpotoval je, da vidi, kaj se godi v Sovjetski Rusiji in da o tem informira zapadno-evropski in češkoslovaški tisk. V teku prvih let svojega bivanja v SSSR je Šrom zelo povoljno pisal o tamošnjih dogodkih. Toda pozneje pa se je njegovo mišljenje izpremenilo. Sedaj pa je napisal članek »Moja ločitev od Moskve«, v katerem je zbral vse svoje vtise, ki si jih je nabral tekom desetih let in poleg tega nudi tudi pregled dela boljševikov v preteklem času.

Svoj članek je Šrom razdelil na dva dela: v prvem se obrača na voditelje sovjetskega državnega življenja in na sovjetsko javnost, v drugem pa se obrača na čitatelje.

V začetku svojega članka se Šrom obrača na vse ljudi, ki jih je v teku svojega bivanja v SSSR spoznal, pa bodisi, da so bili to uradniki, industrijski direktorji, vojaki, kmetje, delavci, ali pa navadni komunistični agitatorji, in jim pravi:

Vi ste imeli pred očmi velik in težak cilj, da v teku ene generacije ustvarite socialistično državo. Hitrost, s katero ste začeli delati v teku zadnjih treh let, kaže vašo veliko ne-

kupujete od kapitalistov. Nič drugega. Vi se trudite, da povsod in pod vsemi okolnostmi mnogo napravite, vaše paznje ne izbegava mali človek s svojimi dnevnimi brigami. Toda vi nimate dovolj sposobnosti in življenjskih izkušenj, da to veliko deželo gospodarsko popolnoma predrugačite.

Toda pri tem imate toliko možnosti, da polagoma, po stopnjah, iz te dežele napravite morda najmočnejšo državo sveta. V praktičnem izvajanju kakih velike nove ideje ni ničesar absolutnega, zakaj se potem trudite, da ustvarite absoluten marksizem? Obrnite se raje nazaj k politični in gospodarski demokraciji, ne samo v vaši privilegirani komunistični stranki, ampak povsod. Ta možnost leži popolnoma v vaših rokah, pravi in preprosti narod vas bo blagovoljal, vaše šole bodo te ljudi popolnoma izpremenile, da bodo izgubili one ekstreme, do katerih jih je privedel kapitalizem. V največji državi sveta boste na ta način vzpostavili blagostanje, radi katerega jo bodo zavidale vse ostale države in vi boste svet ravno z vašim zgledom preobrazili.

Mojim čitateljem pa bi rad povedal sledeče: Sovjetska Rusija preživlja sedaj svojo najtežjo dobo, njeni temelji, t. j. poljedelstvo, je v silni revoluciji, njena industrija se nahaja v stanju preporoda. Povsod vlada beda, ker ravno siromašen in izčrpan narod mora delati na zgradbi te nove stavbe in sedaj koncentrirajo vse sile, da zgrade to stavbo toliko visoko, da bo vsaj kaj strehe nad glavo. Narod ne dela rad pri tej zgradbi, ker je v bistvu konservativen in ne mara za novotarije. To nam jasno kaže njegova zgodovina in posebno še doba Petra Velikega. Ruski narod je treba siliti, da dela, česar drugod ni treba in kar se drugod samo ob sebi razume. Danes pa je nasilje vedno večje in radi tega raste tudi odpor. Toda tisti, ki se protivijo, so stalno v manjšini, ker se oni, ki silijo, naslanjajo na najnižje, torej najštevilnejše. Razen tega pa imajo v rokah tudi orožje in zato so politično močni.

Državna uprava si je zastavila velike cilje. Tu in tam tudi uspe, vendar so pa tudi načrti, ki se popolnoma ponesrečijo. Še vedno državni in družabni aparat ne posluje tako, da bi nudil prebivalstvu sovjetske države dostojen in vreden življenjski nivo in niti kvaliteta novega dela ne odgovarja zahtevam širokih slojev in višini investicij. Za to bo treba napeti vse sile države. Med onim, kar se danes v Rusiji ustvarja, je res mnogo velikega in takega, kar človeka iznenadi, toda precej je tudi ljudske grobosti, nasilja in neiskrenosti. Na vsakem koraku srečamo tipično zaostalost in tisočletno lenobo. To more premagati le demokracija in dolgoletna vzgoja.

Sole, šole, šole, to je danes v Rusiji najvažnejše: problem izobraženih ljudi. Brez šol ne more diktatura ničesar napraviti. Če današnjemu režimu kaj grozi, je to neznanje. Toda tudi prosveta je nevarna za diktaturo, kajti izobražen človek neha slepo verovati, je poln kritike in zna primerjati. Tu pridemo zopet do demokracije, ki edina more rešiti veliko državo. Danes, ko se od Sovjetske Rusije poslavljam, ji želim to, kar je najboljšje, namreč pravo demokracijo.

Naročajte 'Slovenca'!



Düsseldorfski morilec Peter Kürten.

potrpežljivost. Z Ljeningom v eni in z Marksom v drugi roki hitite za svojim ciljem prav tako nestrpnost, kakor povprečen buržuj za svojim prvim milijonom. Vi niste samo razum, ampak surova sila. Pri tem pa ne vidite, da ni še nihče, niti Marks, niti Ljening, niti Stalin dokazal, da je komunizem najboljša družabna ureditev za človeštvo. Socializem in komunizem sta še vedno vera milijonov, s čemer pa še ni rečeno, da se morata izvesti v tej obliki, kakor hočete ravno vi, ko se trudite, da vsem vašim državljanom ubijete v glavo, da je vaš komunizem najboljši.

Dalje pravi: »Vi do sedaj niste ustvarili ničesar novega, vi samo organizatorično izkoriščate ono, kar so drugi, od vas tako osvraženi, napravili, vi samo eksploatirate iznajdbe drugih in kupujete tuje stroje, s pomočjo katerih racionalizirate svojo navidezno socialistično industrijo. Vi ste socialisti samo v tem oziru, ker učite svoj narod, da dela pod novimi razmerami, z novimi stroji, ki jih

Predsednikov praded

V zadnjem času se mude na Angleškem člani neke ameriške naučne komisije. Te dni so brskali po arhivih slavne Oxfordske univerze in stikali po vsem poslopju od kleti do podstrešja. Že več dni so delali zama, ko se jim je slednjič trud izplačal, dasi na grenak način.

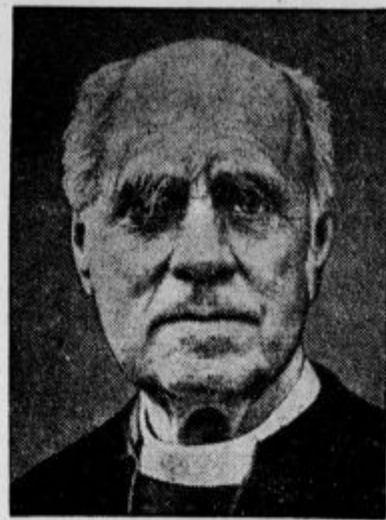
V starem in komaj še čitljivem imeniku slušatelj so iztaknili ime »Washington«. Najprej so menili, da je to utegnil biti sam kasnejši veliki predsednik Združenih držav George (Jurij). Toda izkazalo se je, da temu ni bilo tako, marveč je bil to predsednikov praded. Sedaj so ameriški znanstveniki z mrzlično vnemo iskali ostalih listin, ki so se nanašale na predsednikovega pradeda, da bi mogli delati učene zaključke glede lastnosti, ki jih je veliki Washington podedoval po svojem pradedu. Akt so našli. Toda kar je tu sedaj prišlo na dan, je bilo izredno mučno. Iz listin je namreč izhajalo, da je bil ta praded nenavadno lahkomišeln gospod in po vsej priliki tudi nenadaren. Da je bila gorjupa kupa za ameriške profesorje polna, je ležal med listinami tudi neplačan račun v znesku 17 šilingov in 10 pennyjev. Račun je bil iz leta 1630., in sicer je bila to ceha prepitih noči. Še več! V listinah je bilo zabeleženo, da je ta mister Washington leta 1633. univerzo zapustil, toda ne prostovoljno, marveč prisiljen. Ob odhodu je celo izjavil, da mu ne pade v glavo, da bi plačal svoje dolgove. Zakladnik je bil pooblaščen, da upornega študenta izroči policiji, česar pa iz gole dobrote ni storil. Tako listine.

Ameriški profesorji so si skušali grenke izsledbe vsaj nekoliko osladiti na ta način, da so plačali tistih 17.10 šilinga. In se je to seveda v listinah zabeležilo.

Kronanje kraljice Shenandoah VII.

Mestece Winchester v severno-ameriški državi Virginija šteje 12.000 prebivalcev in je izvozno središče za sadje, posebno za jabolka. Veš širokogrudnih trgovcev tega mesteca je prišlo leta 1924 na idejo, da bi krasno cvetje, ki privabi vsako leto na tisoče obiskovalcev v okolico tega starega mesteca, izrabili v reklamne svrhe. Že 3. maja leta 1924 so priredili nekaj praznik cvetja jablan, ki pa je imel še skromen obseg. Toda v teku let pa je postal ta praznik vedno večjega pomena in danes pridejo na ta praznik množice ljudi iz vseh delov Združenih držav. Lansko leto je bilo okrog 100.000 gostov, letos pa jih je bilo že okrog 125.000. To je že kar svojevrsten rekord! Mestece, ki ima 12.000 prebivalcev, sprejme več kakor desetkrat toliko gostov.

Že pred več kakor sto leti je bilo prebivalcem doline Shenandoah dobro znano, da jablana na onih tleh zelo dobro uspeva. Najbrže so prva jabolka tja prinesli iz Nemčije. Sicer rastejo v tej pokrajini različne vrste sadja, toda jabolka so glavni izvozni produkt, ki se izvažajo v veliki množini tudi v Nemčijo. Nič čudnega, da so se odločili, da bodo priredili praznik v čast jablanam. Letošnji praznik je dosegel velik uspeh, saj pa so se nanj pripravljali že v januarju. Višek praznika je bilo kronanje kraljice Shenandoah VII., ki se je vršilo na stopnicah monumentalnega šolskega poslopja. Za to kronanje so se zelo skrbno pripravili. Eden izmed skrbnih meščanov se je peljal v Washington, da bi tam v



Lord Davidson, bivši naškov v Canterburyju, ki je te dni v starosti 82 let umrl.

starih knjigah kongresne knjižnice zvedel za natančne podatke o kronanju kralja Arturja. In res so pri kronanju natančno posneli ceremonijel, ki je bil v starih časih v navadi. Kraljica je bila letos hčerka guvernerja države Virginija. Svojo nalogo pri kronanju je izvršila zelo dobro. Gledalci so se nahajali v velikem stadionu, ki je nalašč v ta namen zgrajen pred šolskim poslopjem in so bili s prireditvijo zelo zadovoljni. Na večer prvega dne se je vršil spreved, v katerem je korakalo več tisoč ljudi, oblečenih v različna oblačila. Spreved je bil dolg 5 milj in je trajal dve uri. Kronanje se je vršilo dva dni in vsak dan zvečer je kraljica sprejemala.

Poljedelska razstava v Pragi

Te dni so v Pragi v prostorih praškega velesejma otvorili veliko poljedelsko razstavo, ki jo vsako leto priredi češkoslovaško poljedelsko društvo. Letos pa so to razstavo priredili v silno povečanem obsegu in ji priključili celo vrsto drugih izložb in kongresov. Prvi dan razstave se je končal z velikim uspehom in je privabil 70.000 obiskovalcev, med katerimi je bilo tudi veliko število gostov iz inozemstva. Za časa poljedelske razstave se bo vršilo več kongresov, med njimi kongres češkoslovaškega društva dijakov, ženski poljedelski kongres itd.

Poljedelska razstava bo ostala odprta 8 dni in se bo zaključila 1. junija zvečer. Pričakujejo številnega obiska iz inozemstva, posebno iz Jugoslavije, Romunije, Poljske in Avstrije.

Rekord samomorov v Združenih državah

Iz Newyorka poročajo: Po uradni statistiki pride v letu 1929 na 100.000 Američanov 18 samomorov. K temu so zlasti pripomogli borzni krahi. V letu 1927 je znašala samomorilna številka samo 13,3 odstotka na 100 tisoč prebivalcev. Med posameznimi mesti ima rekord Sacramento v Kaliforniji, kjer pride 52 umorov na 100.000 prebivalcev, Newyork sledi na sedmem mestu s številko 27,8. Statistike, ki jih vodijo že mnogo let, dokazujejo, da leta, v katerih je slabo gospodarsko stanje, ki ga spremljajo še razni borzni krahi, mnogo pripomorejo, da se številka samomorov dvigne. Največjo in najmanjšo številko kažeta v zadnjih dveh desetletjih leti 1908 in 1920, in sicer je najmanjša 12, največja pa 21,5 samomorov na 100.000 prebivalcev.

V Rusiji primanjkuje kuharjev

Ustanavljanje skupnih kuhinj v Rusiji je naletelo na pričakovano zapreko: v vseh skupnih kuhinjah ni mogoče organizirati skupne prehrane, ker ni dovolj kuharjev, ki bi razpolagali s potrebnim znanjem kuhanja hrane v večji količini. V Rusiji se mnogokrat sliši, da je na borzi dela mnogo lažje najti inženjerja ali zdravnika, ki jih prav tako primanjkuje, kakor pa dobrega kuharja, ki bi razumel svoj poklic. Sedaj so boljše-viki spoznali, da je ustanavljanje skupnih hiš v neposredni zvezi s številom kuharjev v SSSR.

Nedavno se je v Rusiji izvršila revizija skupne prehrane in pri tej priliki se je ugotovilo, da je v vsej Sovjetski zvezi samo 6000 kuharjev in še večina teh kuha v Moskvi in Leningradu. Sovjetska Ukrajina s svojimi 90 milijoni prebivalcev pa ima samo 160 kuharjev. Jasno je, da je 6000 kuharjev za tako razgrnjeno mrežo javnih kuhinj in skupne prehrane v komunah kakor kaplja vode v morje. Iz tega števila kuharjev pa je treba izbrati veliko kuharjev, ki so preje po restavracijah kuhali sama fina francoska jedila in nimajo prakse za pripravljanje preprostega kosila in to najmanj za tisoč ljudi.

»Kuharsko vprašanje« je torej danes eno najaktualnejših vprašanj organizatorjev novega življenja v Rusiji. To vprašanje nameravajo rešiti na ta način, da bodo organizirali posebne kuharske šole in tečaje v področju skupnih kuhinj. Šola bo trajala dve leti. Za sedaj je samo 13 takih šol, toda njihovo število se bo postopoma zvišalo. Dalje nameravajo ustanoviti tudi nekako kuharsko »univerzo«, iz katere bodo prihajali visoko usposobljeni kuharji, ki bodo specializirani za skupno prehrano.

Posebno slabo pa stoji vprašanje kuharjev v javnih kuhinjah kmečkih komun in kolektivnih gospodarstev. Bili so slučajni, da so radi slabe hrane razpadle kmečke komune. Iz vsega tega se vidi, da je vprašanje kuharjev zelo važno in v vzpostavitvi popolnega komunizma.



Skrivnostni umori v Düsseldorfu. Zgoraj Nekaj žrtve, ki jih je umoril Kürten: invalid Scheer, 6letna Gertrud Albermann, prizor, ko so našli truplo umorjene Ide Reuter, desno: 8letna Roza Oliger in Ida Reuter. — Spodaj levo: Soba, kjer je stanoval Kürten, na desni pa hiša, v kateri se nahaja njegovo stanovanje (X). V krogu: policijski svetnik Momberg, kateremu se je posrečilo aretirati morilca.

Desetletnica LNP

V dneh 31. maja in 1. junija slavi naša najvišja nogometna inštanca jubilej 10 letnega obstoja. Skromno in tiho je bilo delovanje te naše nogometne organizacije, redki so bili oficijelni nastopi L.N.P., zato je tudi proslava skromna. Čeprav je L.N.P. ena najstarejših podzvez v državi, se številčno ni mogla prav razviti. Delo tolikih neumornih nesebičnih sportnikov ni našlo pravega razumevanja. Upajmo, da bo v bodoče boljše in da bo za prihodnji jubilej članstvo L.N.P. številnejše.

Deset let dela L.N.P.! Razmeroma kratka doba, pa vendar dosti dolga, če pomislimo na težave, s katerimi so se borili tisti, ki so pričeli orati ledino za naš nogomet. — In vendar je nogomet sport, ki ima največ pristašev med širokimi sloji občinstva.

Zgodovina L.N.P.

je v najožji zvezi z zgodovino slovenskega sporta. Kajti misel o ustanovitvi organizacije, ki bi bila voditeljica vsega nogometnega sporta v Sloveniji se je porodila na prvem povojnem občnem zboru našega najstarejšega slovenskega kluba Ilirije. Takoj po končani vojni se je pričela zbirati mladina v sportnih klubih, ki so bili že pred vojno (Ilirija, Slovan). Na občnem zboru SK Ilirije

27. februarja 1920

je sprožil g. Betetto misel, naj se osnuje organizacija, ki bo vrhovna inštanca vseh nogometnih klubov Slovenije. Ta misel je bila sprejeta z velikim odobravanjem. Sklenilo se je stopiti v stike z že obstoječimi klubi. Zastopniki ljubljanskih klubov Ilirije, Slovan in Sparte so se zbrali 29. marca na sestanku, na katerem so izvolili medklubske odbore, ki so ga tvorili Betetto, dr. Berce in Vrančič. Zadnja sta bila že odbornika novo ustanovljene nogometne zveze, ki je imela svoj sedež v Zagrebu. Ta medklubski pripravljalni odbor je imel predvsem nalogo sestaviti načrt in pravila nove organizacije. Navezali so se stiki z novoustanovljenimi klubi v Celju in Mariboru. V času med temi pripravilnimi deli je pa nogometna zveza v Zagrebu izdelala osnovna pravila za vse snuječe se podzveze v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Beogradu. Ustanovni občni zbor L.N.P. se je

vršil 24. aprila 1920.

Istočasno se je ustanovila tudi Sportna zveza in Olimpijski odbor. Prvo upravo L.N.P. so tvorili nastopni gospodje: predsednik ravatelj Jug, podpredsednik Betetto, tajnik I. Vrančič, tajnik II. Pretuar Slavko, blagajnik Logar, ostali odborniki: Planinšek, dr. Klear, Rebevssek (oba Celje), Sepec, dr. Gross (oba Maribor). Podzvezni kapetan je bil Stane Pelan. Pozneje so nekateri gospodje izstopili in so razne funkcije v prvem odboru L.N.P. prevzeli Vodišek, Bregar, Jerala. Zanimivo je, da radi železničarske stavke niso mogli prisostvovati ustanovnemu občnemu zboru celjski in mariborski delegati. Pozneje je bilo posebno zborovanje z zastopniki celjskih in mariborskih klubov, ki so sprejeli in odobrili vse sklepe ustanovnega zborovanja.

Upravní delokrog L.N.P. je bil teritorij Slovenije s Prekmurjem. Tedaj se ni bilo rešeno vprašanje pripadnosti Reke k Jugoslaviji, zato se je pustilo klubom na Reki in Sušaku proste roke, da se sami odločijo ali za L.N.P. ali za Z. N. P. Do tega pa ni prišlo, politika je sportnikom prekržila račune. Ustanovitelji L.N.P. so bili naslednji klubi: v Ljubljani: Ilirija, Slovan, Sparta; Celje: SK Celje (v času, ko se je ustanovila L.N.P., kluba celjskih atletikov, ki so pozneje v tekmah za prvenstvo Slovenije igrali odlično vlogo, ni bilo); Maribor: Rapid, Hertha, Rote Elf — pozneje Mariborski Atletik klub. Teh sedem klubov je ustanovitelj L.N.P. kmalu nato se je prijavilo še 15 novih klubov. V Ljubljani: Primorje, Hermes, Jadran, LASK, Svoboda; Kranj: Sava, pozneje Triglav; Celje: Atletik, Slavija, Voljnik (bil je pa kmalu razpuščen), Svoboda; Maribor: Maribor, Vesna in SK Ptuj v Ptuj. Tako, da je bilo na prvem rednem zborovanju L.N.P. 27. februarja 1921 zastopanih 20 klubov. Ti klubi so imeli pri L.N.P. verificiranih 398 članov s 876 izvršujočimi člani in 253 naraščajočimi. Te številke so prva točna slika stanja v L.N.P. Takoj prvo leto se je pa pokazalo, da je treba L.N.P. upravno razdeliti na okrožja. Na tem občnem zboru so se ustanovila celjsko in mariborsko okrožje. Tudi prvenstveno tekmovanje se je določilo za sistem na točke, ki je še sedaj v veljavi.

Zaslужni odborniki L.N.P.

Ko omenjamo delavce, ki so zastavili vse svoje sile za uspešen razvoj slovenskega nogometa, ne smemo prezreti g. Betetta. L.N.P. je v prvi vrsti njegova zamisel in vse njegovo sportno udejstvovanje je bilo posvečeno razvoju L.N.P. Za njim pride prvi predsednik ravatelj Jug, ki je celih sedem let načeloval L.N.P. V najtežjih časih, ko so bili osební boji na višku, je ravno on s svojo uvidenostjo pomirjevalno vplival. Kot tajniki so marljivo in vestno delovali več let Deržaj, Kureti, Mahkovec in Vodišek, ki je uredil statistiko igralcev. Predsedstvene posle so še vodili krajšo ali daljšo dobo sedaj podpolkovnik Jaklič, finančni inšpektor Zajc, dr. Knaflič. Podpredsednik dr. Kropivnik, pokojni Cerne, Sirčelj, ki je skupno z Betettom vredil neizgodno zavarovanje igralcev. Od ostalih odbornikov gre prvenstvo Nedeljko Buljeviču, ki je za Betettom eden naših najboljših strokovnjakov na nogometnem polju. Bil je dalj časa tudi podzvezni blagajnik. Dolgo dobo so bili v odboru tudi Suhežič in Pogorelec. V medklubskih odborih v Celju in Mariboru pa neumorno delujejo Wagner in Nerat z mnogimi drugimi gospodi. Se-

dano upravo pa vodi kot predsednik Miloš Rybač, kot blagajnik pa ravatelj Šetina. Prostor pa ne dopušča, da bi omenili še vse druge agilne sportnike, ki se nesebično udeležujejo po raznih odborih L.N.P.

Dosedanji prvaki L.N.P.

Borba za prvaštvo L.N.P. oziroma Slovenije je od vsega začetka zelo ostra. Ilirija, ki si je osvojila dosedaj osemkrat prvenstvo Slovenije, je imela v prvih letih obstoja L.N.P. nevarnega nasprotnika v Celju — Atletike. Ti so v letu 1920 skoro iztrgali Iliriji prvenstvo. Dolgo vrsto let Ilirija doma ni imela nevarnega nasprotnika, dokler ni v letu 1928 postal prvak Slovenije Primorje, ki si je ta ponosni naslov ohranil dve leti. Letos si ga je Ilirija ponovno osvojila. V zadnjih letih je dobila Ljubljana nevarne tekmece za prvaštvo v Mariborskih klubih. Elito našega nogometa tvorijo: Ilirija, Primorje, Maribor in Rapid.

Prireditve L.N.P.

Ceprav je naša podzveza ena najstarejših v državi, se s svojimi reprezentančnim moštvom ni mogla uveljaviti. Je pač več vzrokov, ki jih pa tu ne moremo navajati. Točne statistike reprezentančnih prireditvev ne moremo sestaviti. Prva reprezentančna tekma je bilo srečanje Ljubljane in Maribora, ki je končalo s 3:1 v korist Ljubljane. Ljubljano je zastopalo celotno moštvo Ilirije, ki je par nedelj pozneje nastopilo proti državni reprezentanci v Zagrebu. Rezultat 1:0, ki ga je doseglo zastopstvo L.N.P. proti državni reprezentanci, ki je pozneje igralo na Olimpijadi v Anversu, je najboljši rezultat dosežen v Zagrebu. To sta bili prvi tekmi. V letu 1921 je bila najpomembnejša tekma s francosko reprezentanco. To igro je L.N.P. izgubila s 5:0. S francoskim moštvom je bil takrat v Ljubljani Rimet, sedanjí predsednik F.I.F.E. Največ tekem je L.N.P. odigral z zagrebško podzvezo. Ti dve reprezentanci sta se srečali sedemkrat in ne en uspeh. Rezultati tekem z Z.N.P. so bile: 1:0, 8:0, 8:0, 3:2 (tekma za kraljev pokal), 3:1 (tekma za kraljev pokal) 8:0 in zadnja s 7:0. Score je 35:3. Razen ene, so se igrala vse tekme v Zagrebu. Za Zagrebom se je odigralo največ tekem z Gradcem in sicer 5:2 in 6:1 ter s Celovcem. Ena tekma se je vršila tudi z osiješko reprezentanco za kraljevi pokal. (Radi pomanjkljive statistike se ni mogel sestaviti točen pregled vseh reprezentančnih tekem). V prvih letih in tudi pozneje je L.N.P. povečini zastopala Ilirija, parkrat je dal Atletik Celje nekaj igralcev, v zadnjem času pa Primorje. Prva sestava reprezentance L.N.P., ki smo jo mogli ugotoviti, je sledeča: Pelan, Zupancič, Deržaj, Vidmayer, Pretnar, Oman, Zupancič, vsi Ilirija; Mozečič, Birs, oba Primorje in Saleher ter Dürschmidt, oba člana celjskih Atletikov. To moštvo je igralo proti Franciji. Poleg teh so igrali za L.N.P. ob raznih prilikah Mihelčič, Jančigaj, Beltram, Pogarar, Verovšek, Svetič, Barlovič, Slamič, Košenina, Hus, Jug, Erman, Svetič, Kariš, Učak, Šiška, Uršič, Doberlet, Kreč, Kirbiš, Unterreiter. V državni reprezentanci je pa igral dr. Tavčar in to na prvi Olimpijadi v Anversu. To so igralci, ki so igrali za L.N.P.

To naj bi bil kratek pregled delovanja L.N.P. v teh prvih 10 letih. Prvo desetletje obstoja L.N.P. je bilo posvečeno več ali manj organizacijskemu delu.

V Montevideo

V prejšnjih številkah smo se že bavili z vprašanjem sodelovanja Jugoslavije na nogometnih tekmah za svetovno prvenstvo. Vodilne evropske nogometne zveze, ki imajo profesionalne klube, so odklonile sodelovanje. To radi tega, ker bi bili klubi radi 2 mesečne odsotnosti svojih najboljših igralcev preveč prizadeti. Skratka, ves nogometni sport bi v teh dveh mesecih počival.

Zastopniki Urugvajcev so se z veliko vnemo vrgli na ostale nogometne zveze, med katerimi je bila tudi naša. V včerajšnji številki smo med brzojavimi vestmi prinesli sklep JNZ, da se udeleži s svojo reprezentanco tekem v Montevideo. Ta sklep JNZ ni presenetil. Ponudbe Urugvajcev so preveč mamiljive, da jih ne bi sprejeli. Drugo je pa, kakšno korist bo imel naš sport od sodelovanja na teh tekmah. Priznati moramo, da je škoda, ki jo bo utrpel naš sport večja, kakor bo pa korist. Končno tudi finančne ponudbe niso tako sijajne. Vsaj toliko bi prinesle tekme za državno prvenstvo, le s to razliko, da bi si opomogli klubi, tako si bo pa JNZ. V koliko se bodo pa obnesle tekme za državno prvenstvo, če bodo klubi morali igrati brez najboljših igralcev, bomo videli. Mislimo, da ne bodo tako privlačne, kakor bi bile, če bi nastopali klubi s svojimi najboljšimi igralci. Zvezni kapetan je predlagal naslednje moštvo: Mihelčič-Ivkovič, Beleslin-Arsenijević, Premrl, Djokič-Marjanović, Hiltrec, Luburič, Bonačić, Babič, Mika. V poštev pridejo tudi igralci, ki so v Franciji: Bek, Sekulič, Kolmago, Stefanović in Mitrovič. Koliko bo pa še odpovedi, bomo videli v najkrajšem času. Malo je onih, ki bodo voljni pustiti službo kar za dva meseca. Tekme za državno prvenstvo se bodo pa pričele v največji vročini 6. julija.

JNZ svoj sklep utemeljuje predvsem s tem, da pripisuje udeležbi veliko propagandno važnost. To bi bilo utemeljeno, čim bi bili izgledi za uspeh na teh tekmah. Le z uspešnimi nastopi se dela propaganda.

Lahkoatletsko drž. prvenstvo za moštva

Danes točno ob 9 prične na igrišču ASK Primorja, Dunajska cesta, lahkoatletsko državno prvenstvo za moštva. Letošnji način tekmovanja se bistveno razlikuje od sedanjega, kajti ne bo odločala kakor dosedaj izborna kvaliteta, temveč velika in povprečna kvaliteta. Vsak atlet namreč, ki doseže določeni minimum v svoji disciplini, bo prispeval h končnemu uspehu svojega kluba in mu bo vsekakor prinesel dragocene točke. Borba v Ljubljani se vrši tudi v znamenju nekakega dvomatcha med starima rivaloma ASK Primorjem in SK Ilirijo za prvenstvo Ljubljane. Ravno ta konkurenca nam je porok, da bo tekmovanje ne samo nadvse zanimivo, temveč je pričakovati zelo dobre rezultate. Oba kluba nastopita namreč v svoji kompletni postavi, radi česar bomo videli na startu ne samo stare kanone slovenske lahke atletike kakor so dr. Perpar, Gregorka itd., temveč postavita oba kluba v svoje tekmovalno moštvo mnogo juniorjev, o katerih formi nam ni nič znano, vsekakor pa morajo biti že ostri konkurenti svojih renomiranih soklu-bašev, ko so jih vodstva klubov postavila v tekmovalni tim. Ze sama vodilna imena slovenske lahke atletike, kakor so Zorja, Slapničar, Sporn, Štepišnik, Kumer, Močan, Pečkovšek, Režek, Slamič, Pavšič, Skok, Korč, Jug itd. so nam porok, da bodo v medsebojni feni borbi doseženi dobri rezultati, delno postavljeni tudi kak nov jugoslovanski rekord. Ker so cene propagandno nizke, je pričakovati, da bo ljubljansko sportno občinstvo posetilo to nadvse zanimivo prireditve v častnem številu.

Istočasno se vrši tudi v ostalih centrih naše države borba za najboljši klub Jugoslavije v lahki atletiki — novega državnega prvaka za moštva.

V Zagrebu si stojiča nasproti močna rivala Concordia in Hašk, v Beogradu BSK, Jugoslavija in Pančev. Priprčani smo, da bosta oba naša kluba v tej borbi častno zastopala in zasedla ona mesta, ki jih od njih s polno pravico pričakujemo. Z ozirom na to smo priprčani, da bodo vsi nastopajoči atleti storili svojo sportno dolžnost in svojim klubom skušali prinesiti novih zmag. Kot propagatorji našega mladega sporta jim želimo najlepše uspehe in nove rekorde!

Igrišče sportnega kluba SK Mladike. Ob 10.15 dopoldne prvo moštvo Mladike proti rezervi Grafike. Ob 2 popoldne naraščaj Mladike proti SK Dravi. Ob 3 popoldne juniorji Mladike proti SK Zvezdi. Ob 5 popoldne rezerva Mladike proti rezervi SK Tabora.

NOGOMET

Desetletí dunajski prvaki! Boj za prvo mesto dunajskega prvenstva je izvojevan. Z zmago 5:1 (2:0) nad Wiener Sport-klubom si je Rapid osvojil ponosni naslov letošnjega prvaka. Igra pa ni bila nič preveč podobna igri prvaka in skoraj nenadajano je prišel Rapid do takega uspeha. Vsekakor je Admira, ki je vodila skoraj ves čas dunajsko tabelo, izkazala veliko lepši polet in napredek, kakor pa Rapid. — Drugo mesto ima morda le začasno še Admira, kajti v Vienni ji je ostal nevaren tekmeec in le ako Admira svojo zadnjo tekmo napram Wackeru odloči v svojo korist, bo ostala na drugem mestu. Lahko bi bila Admira bolj brezskrbna, toda neodločen rezultat 4:4 (2:2) napram Hakoah ji bo morda delal še težkoče. — Presenetil pa je topot zopet Wacker, ki je zaslužen z 2:1 odpravil Avstrijo in zasedel s tem sedmo mesto v prvenstvu. V srečnem slučaju mu je mogoče priti še celo na peto mesto. Wacker se je v pomladni sezoni v resnici izkazal kot borbeno moštvo. — Poslovlino igro v prvi ligi pa je nudila Hertha v tekmi z Nicholson, v kateri je bila premagana s 3:1. Gledalci, bilo jih je okoli 5000, so s sočustvovanjem spremljali Hertho tekoni igre, v kateri se je prav junaško borila. — Se 5 tekem in dunajsko prvenstvo bo zaključeno. Stanje po zadnjih igrah je sledeče: 1. Rapid (20 iger, 30 točk); 2. Admira (19, 27); 3. WAC (20, 25); 4. Vienna (18, 24); 5. Austria (19, 18); 6. Nicholson (20, 18); 7. Wacker (19, 17); 8. FAC (18, 16); 9. Wiener Sportklub (19, 15); 10. Hakoah (18, 10); 11. Hertha (20, 10).

Floridsdorfer AC v Bratislavi. Dunajčani so radi neodločnosti svojega napada morali znago v razmerju 2:1 prepustiti SK Bratislavi. Oledalcev je bilo 2500.

Ali ste že poravnali naročnino?

Kmetovalci

Obiščite mojo razstavo poljedelskih strojev na velesejmu!



Kmetovalci

BERITE! - BERITE! - BERITE! - BERITE! - BERITE!

Pravkar sem dobil iz AMERIKE ORIGINAL. »DEERING«

KOSILNICE

obračalnike za seno, grablje, žetvene priprave in vse nadomestne dele! Oglejte si tudi mojo veliko zalogo večkrat odlikov. poljedelskih strojev vseh vrst in razne železnine.

v Ljubljani na Gospodsvetski cesti št. 1 - STUPICA FRANC

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli povodom smrti naše nad vse ljubljene gospodične

Ane Lassnik

posestnice

za poklonjeno cvetje in vence ter za častno spremstvo na njeni poslednji poti, se tem potom vsem najiskreneje zahvaljujemo.

V Ljubljani, dne 28. maja 1930.

Žalujoči ostali.



V torek 27. maja ob pol šestih popoldne je Vsemogočni rešil dolgoletnega trpljenja in poklical v boljše življenje gospodično

Franjo Verne

učiteljico v pokoju

K večnemu počitku jo bomo spremili v četrtek 29. maja ob 4 popoldne na pokopališče na Žalah v Kamniku. Blago pokojnico, ki je v svojem življenju, dokler je bila zdrava, storila toliko dobrega, priporočamo vsem njenim bivšim učencem, prijateljem in znancem v blag spomin in pobožno molitev.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah. Kamnik - Ljubljana, 28. maja 1930.

Žalujoči ostali.

Držav. razredna loterija

Poročilo iz kolekture Ant. Golež,

Maribor, Aleksandrova cesta 42. — Zrebanje V. razreda 19. kola šestnajsti dan, 27. maja t. l. Izžrebani so bili sledeči dobitki (za event. tiskovne pogreške se ne odgovarja).

2 × 30.000 Din: 52.066.
2 × 20.000 Din: 91.910.
2 × 4.000 Din: 14.904, 53.314, 90.134.
2 × 2.000 Din: 561, 3724, 4005, 6366, 6593, 7349, 9691, 9765, 12.095, 19.241, 20.730, 25.248, 25.760, 25.941, 28.374, 34.932, 46.835, 47.619, 48.504, 48.622, 60.177, 50.450, 50.711, 51.796, 54.617, 58.435, 71.285, 71.529, 75.805, 82.610, 83.113, 87.349, 94.946.

Zrebanje traja še dnevno do 2. junija. Ker je veliko povpraševanja po naših srečkah, naročajte za 20. kolo že sedaj, katere se bodo razpošiljale od 8. junija t. l.

Kupujte vsi srečke pri gori navedeni tvrdki, pri kateri zadenejo največji dobitki.



Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljani oče, stari oče, gospod

Martin Lepšina

gostilničar, posestnik in dolgoletni občinski odbornik

dne 28. maja, previden s tolažili svete vere, mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb se bo vršil iz hiše žalosti na pokopališče Pišce dne 30. maja ob 9 dopoldne.

Pišce, dne 28. maja 1930.

Žalujoči ostali.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10.349. Telefon šte. 2328.

Službe iščejo

Iščem mesto

restavrac. kavarniške blagajničarke ali plačilne natakarike. Cenj. ponudbe prosim pod značko: »Blagajničarka« št. 6224.

Vdova

brez otrok išče službo h kakim manjši družini, postrežnica k bolniku ali h kakim stari gospod ali gospodu. Razumem vse gospodinjstvo in kuhinjo. Naslov v upravi pod št. 6223.

Služkinja

srednjih let, z dežele — želi dobiti službo, najraje za gospodinjstvo. Naslov pove upravo pod št. 6212.

Službo dodeli

Korespondentinja

dobro izveščano na stroju, z znanjem hrvatskega, nemškega jezika in obojne stenografije, išče za nastop takoj tvornica »Titan« d. d., Kamnik pri Ljubljani, kateri treba poslati obširne pismene ponudbe.

Tovarna mesnih izdelkov sprejme

poslovodjo-prekajevalca

zmožnega kavcije. Event. udeležba pri dobičku. — Ponudbe upravi »Slov.« pod: »Prekajevalec 6157«.

Sedlarski vajenec

in pomočnik, zmožen vseh del, se sprejmeta. Hrana in stanovanje pri mojstru. Špic Miha, Kranj.

Učenka

za strojno pletilstvo se sprejme. Prednost ima ona, ki zna nekoliko šivati. Ponudbe upravi lista pod šifro »Na deželo« št. 6225.

Čevljar. vajenec

poštenih staršev sprejme Janko Kuhar, Sebenje 29, Križe pri Trzinu.

Pouk

Soferska šola

I. oblast. konc., Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugoavto). — Tel. 2236. Pouk in praktične vožnje.

Stanovanja

Meblovano sobo

lepo, za 2 do 3 osebe, z oskrbo ali brez, takoj ali s 1. junijem oddam. — Ljubljana VII - Koroška cesta 26/I, desno.

Stanovanje

treh sob, kuhinje in priključka, v I. nadst., pod enim ključem, ves dan solčno, takoj po primerni ceni oddam. Poizve se pri Oljača, Cesta v Rožno dolino 40.

Meblovano sobo

oddam s 1. junijem solidnemu gospodu. Ahac-ljeva (Jegličeva) c. 9/I.

Lepa soba

visokopritlična, s parketi in elektriko, pri cerkvi sv. Jožefa, se odda z dobro postrežbo solidnemu gospodu. Naslov pove »Slovenec« št. 6220.

Dve sobi

takoj oddam v najem na Jesenicah, zelo pripravi za pisarno. Naslov v upravi lista pod št. 6208.

Denar

Krznarsko podjetje

dobro ideoče išče finančnika žiranta, kateri lahko sodeluje. — Ponudbe na upravo »Slovenec« pod šifro »Krznarstvo« 6071.

Vnajem

Trgovina

z mešanim blagom, se zaradi družinskih razmer odda na račun proti kavciji, event. tudi v najem, na zelo prometnem kraju, 3 minute od kolodvora. — Ponudbe na upr. »Slovenec« pod: »Trgovina« št. 6105.

Gostilna

se odda na račun starejši natakari. — Naslov: Sv. Petra cesta št. 46. — Istotam se odda košnja na Ljubljanskem polju.

Vinotoč

z delikatesno trgovino v Zalcu se odda na račun s 1. julijem 1930. — Vinarska zadruga v Celju.

Mlekarna - izkuh

z novo posodo: se odda takoj na prometni cesti. Naslov v upravi pod št. 6217.

Objave

Dražba.

V nedeljo 1. junija ob 2 popoldne se bo vršila prostovoljna dražba travnikov (košnja) na šestih parcelah, in sicer: Cesta dveh cesarjev in Rakova jelša. — Več se izve pri lastnici Klemenc, Sv. Petra cesta 79, Ljubljana.

Posestva

Lepo posestvo

pri postaji Grosuplje — prodaja Zaviršek Anton, Grosuplje.

Pekarsko hišo

dobro promet, prodaja Zagorski, Maribor, Tattenbachova ulica 19.

Posestvo

lepo urejeno, približno 50 orolov, ter s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem, se takoj po ceni prodaja. — Vprašati: Franc Vračko, župan, Jalovec, Kamnica pri Mariboru.

Hišo

pri mariborskem parku, s prostim stanovanjem - prodaja za 140.000 Din Zagorski, Maribor, Tattenbachova ulica 19.

Posestvo

gostilno in mesarijo na prometnem kraju prodam ali dam v najem. Mirko Guštin, Vel. Lašče št. 68.

Industrijsko podjetje

živilske stroke, dobro ideoče in krasno vpeljano, z vsemi stroji, inventarjem in poslopjem, ugodno napredaj v velikem mestu v Sloveniji. Bi se dalo tudi v najem. — Dopisi pod: »Živila« na upravo »Slov.«, podruž. Maribor.

Za industrijo in obrt

dve poslopji v mestu, enonadstropna, 288 in 216 kvadratnih metrov, obokani poslovni prostori, lepo stanovanje, ugodno napredaj. — Dopisi pod: »Industrijsko poslopje« na upravo »Slov.«, podružnica v Mariboru.

„POSEST“

Realiteta pisarna, družba z o. z. LJUBLJANA Miklošičeva cesta št. 4

PRODA:

Hišo, 5 sob, gospodarska poslopja, 1500 m² zemljišča, Trnovski kraj, 250 tisoč Din. - Hišo, 2 sobi, vrt, njive, 6000 m² zemljišča, Dolenjski kolodv., 90.000 Din. - Hišo, novozidano, visokopritl., dve stanovanji po dve sobi, 1500 m² vrta, 80.000 Din. - Hišo, novozidano, dvo-stanovanjsko, 750 m² vrta, Vič, 70.000 Din. - Hišo, vili slično, novozidano, tri dvosobna stanovanja, vrt, Kodeljevo, 228.000 Din. - Hišo, enodružinsko, po vojni zidano, lep vrt, pri Kolinski tovarni, 130.000 Din. - Hišo, novozidano, dve 2-sobni stanovanji, pritlikline, 600 m² vrta, Vodovodna cesta, 250.000 Din. - Hišo, pritlič., eno štirisobno komfortno, dve trisobni stanovanji, lep vrt, Spod. Šiška, 255.000 Din. - Stavbišče na Frškovicu, 1000 m², po 125 Din. - Stavbišče, 550 m², pri Sv. Krištofu, po 90 Din, ob Dunajski cesti 570 m² po 150 Din in 620 m² po 100 Din. - Stavbišče 600-800 m², Martinova cesta, po 65-100 Din. - Stavbišča, Tržaška cesta, 25 do 35 Din, 900-1200 m². - Stavbišča, Vodovodna cesta, 2-3000 m², a 35 Din. - Stavbišča, Bežigrad, 900 1900 m², po 60-85 Din. Poleg tega večje število stanovanjskih, trgovskih, obrtnih hiš v mestu, na deželi, vsakovrstna druga posrestva, kmetije, industrije itd. po najugodnejših cenah.

P. t. kupcem klavirjev

sporočamo, da razstavlja svetovno znana češkoslovaška tvornica klavirjev »Dalibor« v Zakolaneh pri Pragi, Č. S. R., svoje prvovrstne KLA VIRJE in pianine na velesejmu v Ljubljani, paviljon E 17. Cene brezkonkurenčne - lep zvok - ugodni plačilni pogoji.

Klavirji

Svarim pred nakupom navideznega blaga cenih klavirjev!

Kupujte na obroke od 400 Din

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Hülzl, Stingl original, ki so nesporno najboljši (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3.

Najcenejša izposojevalnica

Prodamo

Telefonske aparate

rabljene, ima napredaj še nekaj komadov Jugoslovanske tiskarna v Ljubljani. Ogled pri skladiščniku istotam.

Naprodaj

več malo rabljenih stolov, polic, miz in druge pisarniške opreme pri podružnici Drž. hipotekarne banke v Ljubljani, Dunajska cesta 14, kjer se morejo ti predmeti ogledati med urad. urami.

Prodaja košnje

I. Knez iz Ljubljane bo prodal v nedeljo 1. junija 1930 svojo travo za obe letošnji košnji. Prodaja se prične ob 2 popoldne v Anšnikovem kozolcu v Spodnji Šiški.

Pisalni stroj

skoraj nerabljen, znamka »Oliver«, se prodaja po nizki ceni. Vprašati: Leo Junes, Podplat.

J. Maček

Ljubljana, Aleksandrova c. 12 v oblekah in površnikih najcenejši.

Kupim 6% posojilo

mestne občine Ljubljana (stanovanjsko). - Naslov pove oglašni oddelček »Slovenec« pod št. 6215.

Krhliko in belo jelšo

za smodnik za smodnišnico Kamnik, večjo množino, kupi Trobešek v Kamniku.

Vsakovrstno

Zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Glasba

Kupi se harmonij

še dobro ohranjen, za cerkvene namene. Naslov: Misijonarji, Ljubljana - Tabor 12.

Črna pianino

skoraj nov, ceno napredaj. — Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 6218.

Dobro pianino

prodam. — Naslov pri upravi »Slovenec« pod št. 6205.

Klavirji!

Strokovnjaško popravilo klavirjev in harmonijev, kakor tudi čisto uglašanje najceneje izgotavlja tovarna klavirjev Warbnek, Ljubljana, Gregorčičeva št. 5 (v bližini uni-verze).

P. t. kupcem klavirjev

sporočamo, da razstavlja svetovno znana češkoslovaška tvornica klavirjev »Dalibor« v Zakolaneh pri Pragi, Č. S. R., svoje prvovrstne KLA VIRJE in pianine na velesejmu v Ljubljani, paviljon E 17. Cene brezkonkurenčne - lep zvok - ugodni plačilni pogoji.

Klavirji

Svarim pred nakupom navideznega blaga cenih klavirjev!

Kupujte na obroke od 400 Din

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Hülzl, Stingl original, ki so nesporno najboljši (lahka, precizna mehanika). Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Mestni trg 3.

Najcenejša izposojevalnica

Prodamo

Telefonske aparate

rabljene, ima napredaj še nekaj komadov Jugoslovanske tiskarna v Ljubljani. Ogled pri skladiščniku istotam.

Naprodaj

več malo rabljenih stolov, polic, miz in druge pisarniške opreme pri podružnici Drž. hipotekarne banke v Ljubljani, Dunajska cesta 14, kjer se morejo ti predmeti ogledati med urad. urami.

Prodaja košnje

I. Knez iz Ljubljane bo prodal v nedeljo 1. junija 1930 svojo travo za obe letošnji košnji. Prodaja se prične ob 2 popoldne v Anšnikovem kozolcu v Spodnji Šiški.

Pisalni stroj

skoraj nerabljen, znamka »Oliver«, se prodaja po nizki ceni. Vprašati: Leo Junes, Podplat.

Stručnica

dobro ohranjena in malo rabljena, na jermenski pogon, se prodaja. Naslov se izve v upravi »Slovenec« pod št. 6179.

Puhasto perje

kilogram po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. - Potem čisto belo gosje kg po 130 Din in čisti puh kg po 250 D. L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. Kemič. čistilnica perja.

Pisalni stroj

malo rabljen, v garantirano brezhibnem stanju, se ceno prodaja. J. Pavšek, Ljubljana, Gradišče 11.

Otroški voziček

in skiro se ceno prodaja. Krekov trg 7, prtlj.

Pis. stroj Remington

v prvovrstnem stanju poceni napredaj. - Naslov v upravi »Slov.« št. 6142.

Točilno mizo

iz mecesnevega lesa in več uporabljenih postelj po ugodni ceni prodam. - Alojz Nekrep, Maribor, Vetrinjska 4.

Wanderer auto

16 HP, v dobrem stanju, pol tovorni, davka prost, se prodaja. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenec« pod št. 6232.

Steyer - avto

štirih sedežev — FORD AVTO, tovorni — izbor na VINA lastnega izdelka in JABOLČNIK — prodaja po zelo nizki ceni Schwab — Ptuj.

Tesan les

popolnoma suh, za takojšnjo uporabo pri stavbah, ima stalno v zalogi »Ilirija«, družba z o. z., Dunajska cesta 46, telefon 28-20.

Razno

Otrok

enoletni, se s 1. junijem odda na hrano na deželo v okolici Maribora. - Ponudbe na upravo »Slov.« v Mariboru.

Idealno letovišče

za vsa športna udejstvovanja, kakor: turizmo, plavanje, veslanje itd., z jako ugodnim podnebjem in slikovitostjo okolice in obliki košatih gozdov in vabljivih kostanjevskih gor, nudi mesto Kostanjevica, s toploto reko Krko, ki daje kopalcem izredno užitek, kakor malokatera voda v Sloveniji. Vsa pojasnila glede popolne oskrbe, prehrane in prenočišč, daje vsem zainteresiranim za nad vse ugodno in ceneno letovanje Društvo za tujski promet v Kostanjevici na Krki.

Kakor lokomotiva

ozkotirne železnice so mnogi ljudje! Po ozkih ulicah hite in kade... Zabavljajo čez slabe čase, pa z denarjem kurijo to čudno lokomotivo! O, da bi pustili kajenje, dokler še ni prepozno za zdravje in imetje! Nikoprost stane enkrat za vselej s poštno vred samo 76 Din, pa bi se kajenja takoj odvadili! - Kdor naroči 5 steklenic, plača samo 280 Din. Jos. Lindič, Ljubljana, Komen-skega 17/b.

Inserati

v »Slovenec« imajo največji uspeh.

Obrt

Spedicija »Merkur«

v Mariboru, Meljska cesta 12, izvršuje selitve s pohištvenimi vozovi, kakor tudi s peresnimi dirami najtočnejše in najceneje. Zahtevajte oferte!

Stanko Kezele

Bohoričeva ulica št. 3, sprejema vsa dela po ugodni ceni. Splošno kleparstvo in napeljava vodovoda, poprava hladilnikov, blatnikov za avto.

Električni ventilator

V poletni vročini daje prijeten hlad, čisti in osvežuje zrak, odstranjuje neprijeten vonj, obvaruje nadležnih mrčesov, ohrani zdravje. Cena samo 390 D. Elektropodjetje SLAVO KOLAR — Ljubljana.

POZOR!

V gostilni pri »Majarončku«

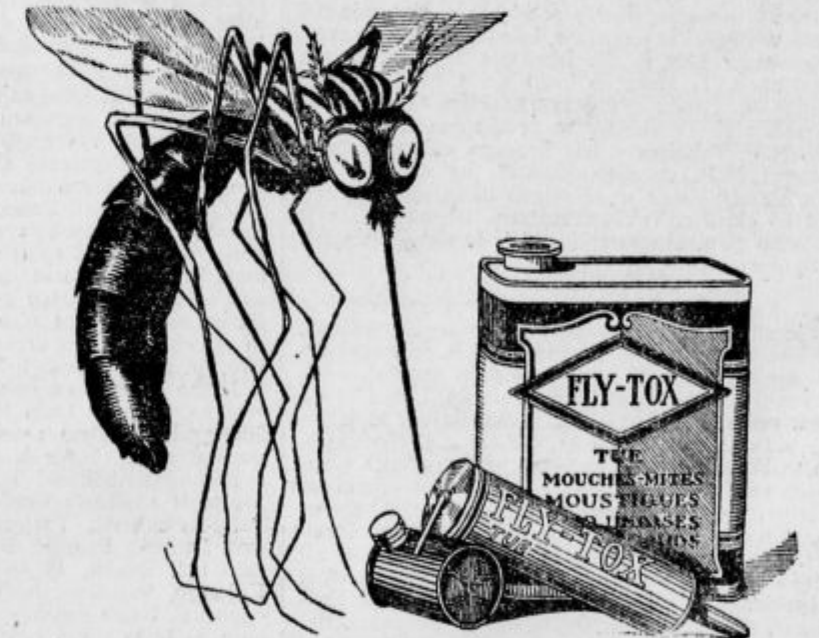
se točijo dobra vina, belo in cviček, vsak dan sveže pivo v sodčkih, lep vrt, senčnata veranda, na razpolago tudi dobra jedila, prav lep izprehod do tja. - Za obilen obisk se priporoča I. Potočnik.

Slavno občinstvo

Naznanjam Vam, da otvorim v nedeljo, dne 1. junija 1930 na novo zgrajeno

moderno kopališče ob Savi na Ježici.

Je 350 kabin in omaric, 6 pršnih kopelj; posebej solnčenje na milki za gospode in posebej za dame. Dohod do Save je po deskah ob drevedu. Poleg je dovršena restavracija, kjer se dobijo raznovrstna domača vina, likerji, žganje, brezalkoholna pijača in vsak dan sveže unionsko belo in črno pivo. Dobijo se tudi gorka in mrzla jedila, delikatese, močnata jedila in pecivo. Sprejmejo se abonenti na hrano za jutraj, opoldne in zvečer. Za zajtrk se dobi: mleko, kava, kakao, čokolada itd. Cene nizke! Za solidno postrežbo jamči lastnik Anton Štirn.



Uničavajte molje.

Varujte krzno in vse ostale zimske predmete.

Fly-Tox (Flaj-Tox)

uničuje vse insekte, kar je spomladi, ko mrčes nese jajca, najlažje doseč

Kupite se danes kanto FLY-TOX-a in brizgalnico razprševalko.

Zahtevajte povsod izviren višnjevi zavitek s franc. napisom

Zastopstvo za Slovenijo: Dr. A. Kanski, kemična tovarna - Ljubljana - Krekov trg št. 71



Vsemogočni je danes poklical k Sebi iskreno ljubljene našega sina, brata, svaka in strica, gospoda

M. U. Dr. Stanka Leskovic

Previden s sv. zakramenti je v najlepšem majniškem cvetju na vigilijo pred Vnebohodom odšel od nas, 25 let star. Pogreb predragega pokojnika se bo vršil iz hiše žalosti, Sv. Florijana ulica 1, v petek, dne 30. t. m. ob pol 4 popoldne. Vsem prijateljem in znancem ga priporočamo v molitev. V Ljubljani, dne 28. maja 1930.

Žalujoči ostali.



V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša draga mama in stara mama, gospa

Marija Velušček roj. Bisai

zasebnica

Novost!

Novost!

Najnovejše in največje atrakcije na zabavišču velesejma

Originalna novost:

Zabavna družabna igra:

Vožnja v

Pariški pikantni šlager za smeh

Pariško strelišče

Lučanje bomb

Peklenski kroglji

Hotel Garni

Ne zamudite si ogledati gornje svetovne atrakcije!

Popolna razprodaja zaloge

raznega konfekcijskega in manu-
fakturnega blaga v konkurzu

tvrdke Gričar & Mejač

(lasnica gospa Pavla Hieng) se
vrši od 20. t. m. dalje v tvrdkih
lokalih, Ljubljana, Selenburgova 3.

Upravnik konkurzne mase: DR. TREO LUCE.

ANTONYD

jugoslovanskega izvora
neuničljiva nestrupena
pri uporabi
štirikrat izdatnejša dvakrat cenejša
kakor minij
najboljša najekonomičnejša
zaščitna barva proti rji

RUDARSKA ZDRUŽBA TROJANA
Dunajska cesta 1/IV. — LJUBLJANA
je v prodaji: A. Keber, Ljubljana, Ma-
rijin trg 2; Fr. Berjak, Krami Udovič &
Lampe, Novo mesto; Ed. Povalej, Ma-
ribor, Mejska 29; Iv. Šega, agentura,
Murska Sobota.

MADE IN ENGLAND

DUNLOP

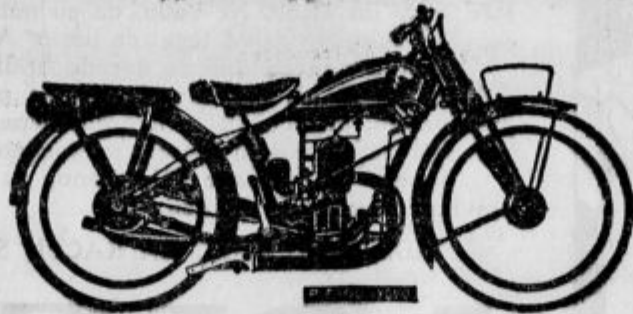
Vaša varnost
počiva na tem
imenu in
profilu



Gen. zastopstvo za Jugoslavijo:

Zlatko Kardoš, Zagreb,
Jurišičeva 3

NOVO „PUCH“ 250 cm³ motorno kolo



Cena proti gotovini: **Din 12.000.—**

Ugodni plačilni pogoji na 6, 12, 18, mesečne obroke. — Najcenejše motorno kolo, ki ustreza vsem
zahtevam. — Zaloge vseh rezervnih delov. — Ilustrovani katalog brezplačno.

Glavno zastopstvo:

VIKTOR BOHINEC, Dunajska cesta 21, Ljubljana

A. VOLK

veletrgovina

pšenične moke, vseh
vrst žita in raznih
mleuskih proizvodov

Ljubljana, Resijeva cesta št. 24

Na drobno in debelo!

Oglejte si našo zalogo

Kuhinjsko posodo,
porcelan, steklenino,
železnino, pločevino,
nosilke, cement. —
Vse vrste orodja naj-
ceneje pri

B. ŽILIČ
LJUBLJANA

Dunajska cesta štev. 11 -- Poleg Figovca

Jernej Ložar

Ljubljana, Sv. Petra c. 20
Telefon 3273

Salon za izdelavo vseh vrst
oblek po meri in najnovejšem kroju.
Lister, angleška, češka sukna ter loden
Imam vedno v zalogi, —
Dežni plašči, »Hubertus« plašči, pelerine,
Naramnice, nogavice, dokolenice, ovojke
Ovratniki, kravate, čepice, klobuki
Srajce vseh vrst ter damski in moški
Turistovski nahrbtniki, —
In točna postrežba je moje geslo!

Zastopniki, šole, trgovci i. dr.

posetite nas na Velesejmu

Paviljon »H« 570 - Jugoslovanski



Birmanska darila

v veliki izbiri po znižani ceni
L. Vilhar urar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 36

OBLASTVENO KONCESIJONIRANA

šoferska šola

L. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite,
LJUBLJANA, Bleiweisova cesta 52.

Prihodnji redni tečaj se prične dne 2. junija t. l.

Pohištvo - preproge

Linolej, zavese, posteljne odeje, namizni prti,
vzglavja, tušenti, šivane odeje, volnena pregrinja-
la, pregrinjala za mobilje, gradl za matrace, kakor
tudi vse vrste lesenih, tapetiranih in železnih
mobilij po čudovito nizkih cenah pri:

KAROLU PREIS - MARIBOR
Gospodsk ulica št. 20.

Ceniki zastonj! Ceniki zastonj!

1000 Din plačam

ako Vaših kurjih očes, bradavic, trde kože itd.
ne odstranim v treh dneh.

Hvala Vam za Vaš Radio Balzam, s katerim
sem odstranil zastarano kurja očesa. — Spošto-
vanjem: Miha Zevnik, župnik, Begunje, p. Lesce.

Rešite se tudi Vi teh nadlog. Lonček 10 Din
(predplačilo) ali 18 Din na povzetje pošlje:
R. COTIC, Ljubljana (Šiška), Kamniška ul. 10/a.

Velesejem paviljon »H« 216.

Maurice Constantin Weyer:

42

Človek se sklanja čez svojo preteklost...

...Da! Gozd je bil moj zaupnik.

Tudi tam sem naletel na ljubavne drame. Bile so
celo ostrejšje, njih potek krajši. Vse žuželke, ki so
po oploditvi ubijale samce, so ilustrirale borbo, ki
sem jo peljal sam. Prav za prav sem moral biti vesel,
da ni tudi Hannah taka! ... Tako recimo kakor sa-
mička ščuka, ki s posebnim veseljem požre svojega
soproga — če je kaj manjši od nje. Nazorni nauk iz
prirode je imel to prednost, da me je podpiral v
moji zakonski borbi. Ta se je namreč čezdalje bolj
razvnela. Zdaj ni bila več sovražna vojna med ra-
sama, marveč je zrastle v nekako zoperstavljanje
nasprotnih načel...

Volčja družina, ki je prebivala na nekaj sto me-
trov oddaljenem peščenem vršiču, me je raztogotila.
Razglašala je že kar od sile glasno svoje rodbinske
radosti.

Vedel sem, kje sta v gostem grmičevju volk in
volkulja napravila svoj dom v zavetju. Pod koreni-
nami ogromnega bora je bil vhod v njun brolg... Ni
bilo treba niti približno pogledati, da je človek vedel,
s koliko spretnostjo je bil izkopen, v loku, da bi do
volkuljine postelje nobena voda ne prodrla. To le-
žišče je bilo skrbno postelano s suhim listjem in krpa-
mi kož, toplo in mehko... Več kot sto podobnih sem
že izkopal! Tam je torej prišel na svet ves novi rod
mladih volkov, za katere sta oče in mati zdaj hodila
vsako noč hrupno na lov... Slisal sem njuno prvo
tuljenje, s katerim sta se sporazumela o svojih na-
merah. Nato je volkulja umolknila — že je torej pre-
žala. Kmalu za tem je dal volk glas od sebe in je gnil
preplašno divjačino na spreten način v željeno
smer... Kdor bi stal v bližini, ki kmalu za tem za-

čul umirajoči u!...!...! ubogega zajčka, ki mu je
volkulja polomila rebra... To je šele večerja za oba
stara. Volk pridirja z vso naglico. Z razkačeno vol-
kuljo vlečeta žrtv vsak z enega konca, jo raztržeta...
No, kaj pa to renčanje? Ni posebno ljubezniv ta
parček! Za večji kos gre pravda!... Pa saj je še
zajcev dovolj... Ko se do dobra nasitita, odideta oče
in mati složno na lov za mladiče... Imenitno rodbin-
sko veselje!... In prav nič več krvavo kot v človeški
družini, kjer tudi jemo mrtvo meso!...

A tisto grdo renčanje poprej!... Tudi v prelepi
prirodi, izgleda, ni vse tako popolno — kar tiče za-
konov...

Pa mi je vendar le dal volčji par dragocen člo-
veški nauk. Če sta srečna — in to sta očitno — je
njuna sreča posledica tega, da kmalu pozabita na ne-
izogibne nesporazume v prid nežnosti, ki je potrebna,
da v dvoje prenašata tovor življenja in smrti. Je li
bilo morda že prepozno, slediti temu zgledu? Čeprav
sva človeka, Hannah in jaz, ali naj se sramujeva, učiti
se česa od živali?

Pripovedoval sem ji malo zgodbi. Ta ženska,
ki ni čitala nobene knjige, je zelo rada videla, da sem
zavoljo nje postal pripovednik. Danes mi je jasno,
da si je priboril Archer njeno naklonjenost, ker je
znan na izust vse irske legende. Česa bi ne mogel
doseči pri irskem dekletu mladenič, ki pripoveduje
usodo Deirdrovo? Ali sem rekel »pripoveduje«? Saj
to je vendar petje! Keltska rasa ni nikdar izgubila
svojih bardov in jih tudi ne bo. Rdečelasec je bil
eden!

Ta premislek je obudil v meni naval ljubosumja.
Prav brez potrebe sicer, saj je bil Archer daleč —
daleč dovolj, da ni bilo mogoče izvedeti, kje se je
ustavil. Kljub temu je na novo obujeno ljubosumje
pripomoglo mnogo k zblizanju med menoj in Hanno.
Povedala mi je tragično pripovedko o Deidru, in iz
njenega načina izražanja se mi je zdelo, da slšim tu
pa tam zveneti poetični polet svojega nekdanjega

tekmeča. To odkritje je vsebovalo zame skriven poziv
na tajno tekmovanje, pri čemer sem bil seveda že
radi njegove odsotnosti zavarovan pred porazom.
Mojim pripovedkam je manjkala bolešno pretres-
ljiva nota, in kadar sem končal, se je skrla plavalosa
glavica, ki me je pozorno poslušala, rahlo razočarana
ob moji rami. Mislim si, zato, da si pripesni še nekaj
okoliščin, ki bolj pretresejo srce nego brez ovinkov
izpeljane besede moža dejanja.

»Ne vem, kako je to,« je čez nekaj časa pripo-
znala, »a pri tvojih pripovedkah mi ne gre na jok.
Jaz bi pa rada in mislim, da je v njih marsikaj, kar
bi me moglo pretresti. A ti pripoveduješ tudi najbolj
žalostne stvari tako hladno kakor kak Anglež.«

Bal sem se, da jo tlači samota. Zares, kdor ne
lubi knjig, ne sanjavega razmišljanja, ne gozda,
mora imeti strašno pusto življenje. Zatorej sem pred-
lagal Hanni, da si najameva v kateremkoli mestu, na
priliko v Winnipegu, sobico, kjer se kadarkoli lahko
ustaviva. Tam bi lahko živela cele dneve in tedne,
kakor in kadar bi se nama zljubilo. Kar more nuditi
gledališče — po mojem mnenju ne posebno veliko —
kako rad bi ji vse to poklonil!

V moje največje presenečenje, je moj predlog
odklonila. Dejala je, da je rojena na kmetiji in da ji
je življenje na deželi všeč. Nikdar nikoli bi ne pre-
pustila svojih krav komu drugemu za molžo... O ne!
Znabiti da bi ne bile do kraja pomolzene, da bi se
mleko strdilo... in pa kurešina!... Ali nima nemara
namena, napraviti ograje in gojiti plemensko perut-
nino? V času njene odsotnosti bi prav gotovo pome-
šali različne vrste — lepa reč!...

»Dete moje, sem dejal, saj nisem kmet kakor
drugi. Moj bančni konto je hvalabogu ter konjski
kupčiji in trgovini s kožami precej visok in živina,
ki jo tu gojim, tudi nekaj prinese. Ali imaš potrebo,
da se na drobne kosčke raztrgaš? Ali se to sploh
ujema s tvojim stanjem? Ti potrebuješ nege, da se
pripraviš na porod...«

ljubljana knjižnica iz založništva jugoslov. knjižarne v ljubljani: 29. zvezek: Savinšek,
IZPOD GOLICE: 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiewicz, NA POLJU SLAVE,
28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World),
Roman (s slikami) 24 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimich, ZAGORSKI ZVONOVI,
Slavič, NA SINAI, 30 Din, vez. 42 Din. — 33. zvezek: Bridges, NA POMOC, 30 Din,
vez. 42 Din. — 35. zvezek: Brackel, CIRKUSKI OTROK, 28 Din, vez. 40 Din.

Jasen račun!



ADLER bi lahko ceneje gradil - nikakor pa ne boljše protivrednost!

MNOGO KUPCEV PLAČA CENO ADLER-JA KLJUB TEMU -- DA GA NE POSEDUJEJO!

Večina onih, ki si prvič nabavijo avto — kupijo napačno. Oni še ne vedo, da je velika razlika med »KS« in »KŠ«. Ne vedo, da so mnogokrat obratovalni stroški v obratnem razmerju k nabavni ceni ter sklepajo vsled tega, da jim je Adler predrag...

Dokler nekega dne ne naredi bridko izkušnjo z navidezno cenejšim avtomobilom, ki jim jasno dokaže, da so se zaračunali, ker so pozabili k nabavni ceni razun izdatkov za gorivo, olje in pneumatiko, priračunati še nepredvidene stroške predčasnih popravil ter zgube na denarju in času kot posledica obratnih motenj in končno veliko izgubo pri zopetni prodaji voza.

Po tem jim postane šele jasno, da so svoječasnno le navidezno poceni kupili, — potem šele pravilno razumevajo pomen:

»ADLER NE ŠTEDE NA RAČUN SVOJIH KUPCEV!«

ADLER



Glavno zastopstvo in skladišče rezervnih delov Ing. C. R. LUCKMANN, LJUBLJANA
AHACLJEVA CESTA 10. VELESEJEM PAVILJON I

Modni kangarn,
sportni ševijot,
ZA FINE OBLEKE.

Velika izbira,
ugodne cene.
R. Miklauc - Pri Škofu
Ljubljana

Ponudbeni razpis

Podpisani stavbeni odbor odda dela za popravo župne cerkve na Toplicah in razpisuje v ta namen zmanjševalno dražbo za dan 10. junija 1930.

Za ta dela upravičeni stavbeni podjetniki in zidarski mojstri se vabijo, da določijo do 10. ure istega dne pravilno kolkovane ponudbe v zaprti kuverti na naslov Stavnega odbora za popravo župne cerkve na Toplicah.

Načrt, stroškovnik in splošni pogoji so na vpogled pri župnem uradu na Toplicah pri Novem mestu. — Odbor si pridržuje pravico oddati delo ne glede na višino vsote, ne da bi mu bilo treba za to navesti razlogov.

Na Toplicah, dne 28. maja 1930.

Stavbeni odbor.



Vskovrsne stroje prvovrstnega izdelka bo razstavila tvrdka

Schneider & Verovšek
trgovina z železnino in vsakovrstnimi stroji
v Ljubljani, Dunajska c. 16

na velesejmu paviljon „G“ in na velikem prostem prostoru nasproti, zato priporočamo cenjenim interesantom si pred nakupom ogledati njeno razstavo in bogato zalogo vsakovrstnih strojev za poljedelstvo in obrt.

Razpis

Županstvo mesta Šoštanj odda potom pismene ofertalne licitacije

zgradbo vodovoda

z dobavo vseh cevi in armatur. Načrti in pogoji so na vpogled od dne 28. maja 1930 med uradnimi urami v občinski pisarni, kjer se tudi dobe nastavki proračunov proti plačilu 50 Din za en izvod.

Ponudbe, ki naj se glasijo za celokupno delo in vse dobave, je treba izročiti v zapečatenem zavitku najkasneje do 1. julija 1930 do 12 v občinski pisarni.

Županstvo ni vezano, sprejeti najceneje ponudbe in tudi ne obrazložiti dražiteljem izbero enega ali drugega.

Vsak ponudnik ima položiti pri občinski blagajni do zgoraj navedenega roka kavcijo 5% ponujene vsote bodisi v gotovini ali v vrednostnih papirjih, odnosno garancijskem pismu prvovrstne banke.

Župan mesta Šoštanj:
Dr. Mayer Fran.



AKO RABITE TISKOVINE

ILUSTRACIJE, KATALOGE ALI PROSPEKTE I. T. D., TODA SE NE MORETE ODLOČITI, V KAKŠNI TEHNIKI NAJ SE IZDELAJO,

BLAGOVOLITE SE OBRNITI

VEDNO NA NAŠE PODJETJE. — V VSEH TEH VPRAŠANJH VAM JE DRAGE VOLJE NA RAZPOLAGO

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

BRZJAVKE: JUGOTISKARNA LJUBLJANA

UMETNIŠKI GRAFIČNI ZAVOD, V KATEREM SO ZASTOPANE VSE MODERNE GRAFIČNE PANOGE VSA GRAFIČNA DELA SE IZVRŠUJEJO LEPO, SOLIDNO IN TOČNO PO ZMERNIH CENAH. — PRORAČUNI IN PONUDBE NA ZAHTEVO

OFFSET-TISK • KAMENOTISK
KNJIGOTISK • UMETNIŠKI TISK
ČRKOLIVNICA • KNJIGOVEZNICA



Dvokolesa

teža od 7 kg naprej



na najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetlovnih tovarn. Otroški vozički od najprostejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji pneumatica, posamezni deli. Velika izbira, najnižji cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco. „TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4.

V komisijsko prodajo

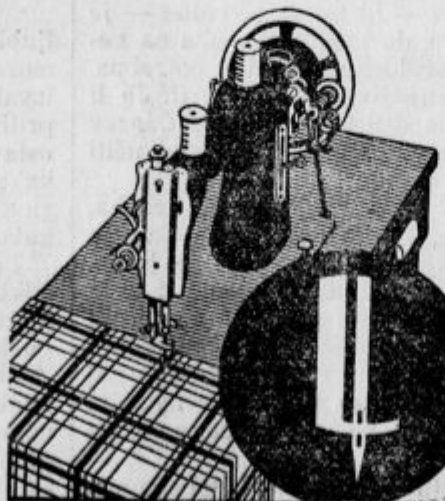


daje proti kavciji veletrgovina vsake vrste manufakture. — Vprašati na upravo lista pod: »Manufakture« št. 5674»

Trgovcem kolonijalno-delikates. in spec. strokel

Aparati za hranitev in nadrobno prodajo: petroleja, olja, bencina, kave itd., priporočen po ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja št. 9478/30, žigosan po državni kontroli mer, so tu na voljo.

Ljubljanskem velesejmu, paviljon »I« 588
Oglejte si jih, ker je to v Vašem lastnem interesu!
N. M. POPOVIĆ, Beograd, Kolarčeva ul. 7.



„Haid-Neu“ Šivalni stroji

Najmodernejša oprema!

„Mifa“-kolesa

„Homocord“-gramofoni

„Merz“-pisalni stroji

Vse na ugodne obroke!

CENTRA

Trgovina šivalnih strojev, koles, gramofonov itd., Ljubljana, Miklošičeva c. 7/III (Palača Vzemne posojilnice)

Na velesejmu paviljon G štev. 167-169

Od dobrega najboljšje je le

Gritzner - Adler - Kayser

šivalni stroj in kolo

elegantna izvedba — najboljši material

URANIA

pistalni stroj

v 3 velikostih

Novost

Šivalni stroji

kot damska pisalna miza

Le pri

Jos. Petelinc, Ljubljana
TELEFON INTERURB. 2913

Zmerne cene, tudi na obroke

